

Inventarisatie beheer en gebruik Natura 2000 beheerplannen

Natura 2000-beheerplan Eemmeer & Gooimeer Zuidoever

Rijkswaterstaat

28 oktober 2025

Project Inventarisatie beheer en gebruik
Natura 2000 beheerplannen

Opdrachtgever Rijkswaterstaat

Document Natura 2000-beheerplan Eemmeer & Gooimeer Zuidoever
Status Definitief 02
Datum 28 oktober 2025
Referentie 128201/25-016.847

Projectcode 128201
Projectleider Drs. L.G. Turlings
Projectdirecteur Drs. M. Klinge

Auteur(s) A.C.P. Brekelmans MSc, V. Kalle MSc
Gecontroleerd door Drs. L.G. Turlings
Goedgekeurd door Drs. L.G. Turlings

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Deventer
Daalsesingel 51c
Postbus 24087
3502 MB Utrecht
+31 (0)30 765 19 00
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel inventarisatie beheer en gebruik	5
1.3	Leeswijzer	6
2	BEKNOPTE BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000-GEBIED	7
2.1	Kenmerken	7
2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	8
3	METHODE	10
3.1	Stap 1: Voorbereiding data-inventarisatie	10
3.2	Stap 2: Data-inventarisatie	10
3.3	Stap 3: Data-analyse en rapportage	11
4	RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE GEBRUIK	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Recreatie	15
4.2.1	Evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden en strandactiviteiten) (categorie 1)	15
4.2.2	Categorie 0-gebruiken	17
4.2.3	Nieuwe activiteiten	30
4.2.4	Gedragscode recreatie IJsselmeergebied	33
4.3	Visserij	34
4.3.1	Aalvisserij (categorie 1)	34
4.3.2	Zegenvisserij (categorie 1)	40
4.3.3	Traditionele visserij (categorie 1)	42
4.4	Civiele activiteiten	43
4.4.1	Baggeren (havens, sluizen, vaargeul en toegangsheuven jachthavens) (categorie 1)	43
4.4.2	Terreinbeheer stranden en recreatiegebieden ten behoeve van recreanten (categorie 1)	44
4.4.3	Muskusrattenbestrijding in verband met dijken (categorie 1)	47
4.4.4	Professioneel dronegebruik (categorie 2)	48
4.4.5	Bestaande lozingen (categorie 2)	50
4.4.6	Zandwinning (categorie 1 en 3)	51
4.4.7	Militair laagvlieggebied (categorie 3)	54
4.4.8	Categorie 0-gebruiken	56
4.4.9	Nieuwe activiteiten	65
4.5	Toetsingskaders	78

4.6	Samenvatting	80
5	RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE BEHEERMAATREGELEN	83
5.1	Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid	83
5.1.1	KRW-maatregelen die bijdragen aan Natura 2000 doelstellingen	83
5.2	Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000	85
5.2.1	Broedlocaties voor kale grondbroeders behouden	85
5.3	Beheermaatregelen buiten het beheerplan	86
5.3.1	Plaatsing van rasters ter behoeve van. waterrietontwikkeling	86
5.3.2	KRW-maatregelen buiten het beheerplan	87
5.4	Regulier beheer	88
5.5	Samenvatting beheer	88
6	BRONNENLIJST	90
	Laatste pagina	93
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Informatiebijeenkomst 9 november 2022	5

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Rijkswaterstaat is voortouwnemer van 25 Natura 2000-gebieden in de Nederlandse Rijkswateren, en verantwoordelijk voor de beheerplannen voor deze gebieden. In 2017 is een beheerplan vastgesteld voor het IJsselmeergebied bestaande uit zes Natura 2000-gebieden waaronder Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, en begin maart 2024 is dit beheerplan voor een periode van zes jaar verlengd.

Ter voorbereiding van het opstellen van de volgende generatie beheerplannen dienen de vigerende beheerplannen geëvalueerd te worden om inzicht te krijgen in de succes-en faalfactoren van het gevoerde beheer. Voordat deze evaluatie kan plaatsvinden zal eerst het gebruik en beheer geïnventariseerd moeten worden. Deze inventarisatie zal als input dienen voor de evaluatie van het doelbereik.

Deze rapportage bevat de inventarisatie van beheer en gebruik van één van deze 25 Natura 2000-gebieden: Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is de formele naam van het Natura 2000-gebied. Naast deze formele naam worden in dit rapport de aanduidingen Emmer en Gooimeer gebruikt als verwijzing naar de betreffende wateren. De inventarisatie van dit gebied hangt nauw samen met de inventarisatie van IJsselmeer, Markermeer en IJmeer, Zwarte Meer, Veluwerandmeren en Ketelmeer en Vossemeer, die in een apart document worden behandeld.

1.2 Doel inventarisatie beheer en gebruik

De inventarisatie van het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever heeft meerdere doelen:

- het geven van overzicht van alle gegevens die beschikbaar zijn van het huidige gebruik en de beheersmaatregelen. Dit betreft geen compleet overzicht, maar een inventarisatie op basis van beschikbare kennis binnen scope en tijd van het project;
 - het gaat om gebruik en beheer dat plaatsvindt of heeft plaatsgevonden binnen het Natura 2000-gebied tijdens de vigerende beheerplanperiode (2017 - 2023). Ook wordt er zeer beperkt ingegaan op activiteiten met externe werking, die buiten het Natura 2000-gebied hebben plaatsgevonden, en daarmee van invloed zijn op de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied;
- het identificeren van kennisleemte en eventuele aanbevelingen hoe deze gedicht kunnen worden;
- het dienen als input voor de evaluatie van de doelstellingen;
- het dienen als input voor de actualisatie van de opvolgende beheerplannen.

In deze inventarisatie beheer en gebruik wordt enkel op hoofdlijnen een link gemaakt met de instandhoudingsdoelstellingen. In een los rapport wordt de evaluatie uitgevoerd van de instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied.

1.3 Leeswijzer

Als eerst wordt in hoofdstuk 2 een beknopte beschrijving gegeven van het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Vervolgens is de methode van deze inventarisatie beheer en gebruik uitgewerkt in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 zijn de bevindingen voor de inventarisatie van alle aanwezige gebruiken uiteengezet. In hoofdstuk 5 is hetzelfde gedaan voor de beheermaatregelen.

2

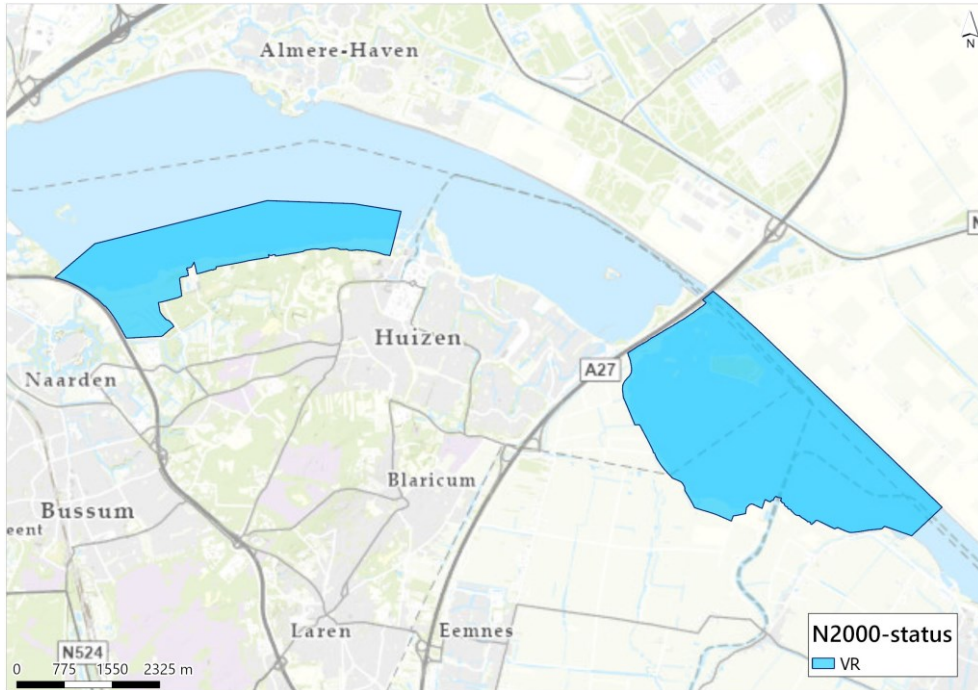
BEKNOPTE BESCHRIJVING VAN HET NATURA 2000-GEBIED

2.1 Kenmerken

Het Eemmeer & Gooimeer ontstonden als verzoete overblijfselen van de voormalige Zuiderzee toen Zuidelijk Flevoland werd drooggelegd (1968). Het Gooimeer staat aan de westkant in open verbinding met het IJmeer; de grens ligt bij de Hollandse Brug. Aan de oostkant staat het Gooimeer in open verbinding met het Eemmeer; hier vormt de Stichtse Brug de grens. Het Eemmeer gaat aan de oostkant over in het Nijkerkernauw (geen Natura 2000 gebied) en staat via de Nijkerkersluis in verbinding met de Veluwerandmeren (Rijkswaterstaat, 2017). Het Eemmeer heeft een gemiddelde diepte van NAP -1,9 m, het Gooimeer is met -3,6 meter, mede door de aanwezigheid van diepe zandwinputten, gemiddeld relatief diep, maar het aangewezen deel heeft een maximum diepte van NAP -1,2 m en is grotendeels minder dan een meter diep. De nutriëntbelasting is sinds de jaren tachtig teruggedrongen. In beide meren is sprake van verbetering van de waterkwaliteit en toename van mosselen en waterplanten (ministerie van LNV, 2006).

Het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever kent een verscheidenheid aan leefgebieden, waardoor vogels broedplekken, rustplekken en voedsel kunnen vinden. In het open water kunnen vogels rusten, foerageren en drinken, veilig voor grondgebonden roofdieren. Langs oevers en in het ondiepe water vinden ze voedsel en beschutting tegen wind. Er bevinden zich goed ontwikkelde en bereikbare mosselbanken, een gezonde populatie vis en grootschalige velden met waterplanten. Rondom het Natura 2000 gebied bevinden zich bovendien grootschalige foerageergebieden in de vorm van akkers en agrarische graslanden. Dit alles maakt het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever een zeer belangrijk gebied voor diverse watervogels als doortrekgebied, als overwinteringsgebied of als jaarrond verblijfgebied. Daarnaast biedt het gebied ten oosten van de Stichtse Brug een belangrijke broedlocatie voor de visdief. Het is één van de weinige kale zandgronden in de omgeving en visdieven die elders foerageren (bijvoorbeeld het Markermeer) broeden hier (Rijkswaterstaat, 2017).

Afbeelding 2.1 Het Natura 2000-gebied: Eemmeer & Gooimeer Zuidoever (VR)

2.2 Instandhoudingsdoelstellingen

De instandhoudingsdoelstellingen per Natura 2000-gebied zijn ervoor om de bijdrage te borgen die het gebied levert aan het op landelijk niveau realiseren van een gunstige staat van instandhouding. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever zijn opgenomen in het aanwijzingsbesluit Natura 2000- gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever en hebben betrekking op vogelsoorten. Het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is aangewezen voor 1 broedvogelsoorten en 11 niet-broedvogelsoorten. In onderstaande tabellen zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels en niet-broedvogels weergegeven.

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelstellingen broedvogels Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Behoudsdoelstelling: = verbeterdoelstelling; >. Bron: natura2000.nl, 2023

Broedvogels	Aantal broedparen	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A193 - visdief	280	=	=

Tabel 2.2 Instandhoudingsdoelstellingen niet-broedvogels Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

Behoudsdoelstelling: =, verbeterdoelstelling: >. f: foerageergebied, s: slaapplaats, r: rustplaats. Bron: natura2000.nl, 2023

Niet-broedvogels	Populatie*	ISD	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
A005 - fuut	160	f	=	=
A017 - aalscholver	160	f	=	=
A037 - kleine zwaan	2	f	=	=
A043 - grauwe gans	300	s, r, f	=	=
A050 - smient	4.900	s, r	=	=
A051 - krakeend	90	f	=	=
A056 - slobbeend	5	f	=	=
A059 - tafeleend	790	f	=	=
A061 - kuifeend	2.700	f	=	=
A068 - nonnetje	10	f	=	=
A125 - meerkoet	1.700	f	=	=

* Het gemiddelde seizoensmaximum (gemiddelde van de maximale aantallen die in een periode van meerdere jaren zijn geteld, meestal in januari) of het gemiddelde seizoensgemiddelde (per jaar wordt een gemiddelde berekend over de gehele verblijfsperiode, dat wordt vervolgens gemiddeld over meerdere jaren). Indien het een seizoensmaximum betreft is dit aangegeven met '(max.)'.

3

METHODE

3.1 Stap 1: Voorbereiding data-inventarisatie

Ter voorbereiding op de data-inventarisatie is een overzicht gemaakt van alle benodigde informatie per activiteit met daarbij de relevante informatiehouders en/of belanghebbenden in alle zes de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied (namelijk: IJsselmeer, Markermeer en IJmeer, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, Veluwerandmeren, Ketelmeer en Vossemeer en het Zwarte Meer). Als markering van de start van de data-inventarisatie, heeft op 9 november 2022 een informatiebijeenkomst plaatsgevonden (zie onderstaand tekstkader).

Informatiebijeenkomst 9 november 2022

Op 9 november 2022 is er een informatiebijeenkomst georganiseerd voor gegevens houdende organisaties. Tijdens deze bijeenkomst werd de opdracht geïntroduceerd en werden de organisaties voorbereid op informatieverzoeken. Voor de informatiebijeenkomst zijn ruim vijftig mensen van circa dertig verschillende partijen uitgenodigd (zie bijlage I.1).

Naast het informeren van de gegevens houdende organisaties over de opdracht en de aankondiging van de informatiebezoeken, is tijdens de informatiebijeenkomst ook informatie opgehaald van de verschillende aanwezige partijen. Hierbij is specifiek gevraagd naar (1) de (typen) informatie die volgens de aanwezigen opgehaald dient te worden per activiteit, (2) de partijen die (naar verwachting) over de betreffende gegevens beschikken en (3) hoe relevant verschillende activiteiten (beheer en gebruik) worden geacht ten aanzien van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen.

Veel van de benodigde informatie is versnipperd aanwezig bij verschillende partijen, in verschillende systemen en/of procedures. Via de volgende stappen is geprobeerd om zoveel mogelijk informatie op een efficiënte manier te achterhalen:

- 1 creëren van een overzicht van alle in het beheerplan opgenomen activiteiten in alle zes de Natura 2000-gebieden binnen het IJsselmeergebied;
- 2 vaststellen van de benodigde informatie per activiteit;
- 3 bepalen van de relevante partijen om te benaderen voor de informatiebehoefte;
- 4 toetsing van benodigde informatie per activiteit en de relevante partijen bij RWS.

Het resultaat van stap 1 is een overzicht van de informatiebehoefte per partij (informatiehouder). Dit overzicht is weergegeven in bijlage I.2.

3.2 Stap 2: Data-inventarisatie

Na de voorbereidende fase volgde de fase waarin informatiehouders werden benaderd met concrete en gerichte vragen over de informatiebehoefte. Vaak betrof dit de volgende informatie over een activiteit:

- locatie waar de activiteit wordt uitgevoerd;
- intensiteit (aantallen, frequentie en periode);
- trend in ten minste de beheerplanperiode (2017 - 2023);
- vergunningen en overtredingen (indien van toepassing).

Overtredingsgegevens komen veelal uit het Boa Registratie Systeem (BRS) van omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV). Van andere omgevingsdiensten zijn geen gegevens uit het BRS ontvangen. Uit de aangeleverde gegevens van OFGV kan niet afgeleid worden wat de handhavingsinspanning was tijdens de vigerende beheerplanperiode. Algemeen beeld is dat handhaving heel beperkt is, gezien de beperkte capaciteit van de handhavingsdiensten. Het dient in acht te worden genomen dat het aantal overtredingen uit het BRS van OFGV een onderschatting is van het daadwerkelijk aantal overtredingen.

Alle informatiehouders zijn in eerste instantie per telefoon benaderd. Vervolgens is een verduidelijkende mail gestuurd, waarin de informatiebehoefte uiteen is gezet. Met een aantal informatiehouders is gezien de grote informatievraag vervolgens ook een interview gehouden. De wijze waarop contact is geweest met de verschillende organisaties, is opgenomen in bijlage I.2. Een aantal organisaties bleek slecht te bereiken. Elke partij is, bij het uitblijven van een reactie of informatie, ten minste tweemaal herinnerd. In samenspraak met RWS is in een aantal gevallen besloten de inspanning, bij het herhaaldelijk uitblijven van een reactie, te staken.

3.3 Stap 3: Data-analyse en rapportage

Per Natura 2000-gebied is de ontvangen informatie van de informatiehouders (inclusief de levering van Rijkswaterstaat Midden-Nederland) beoordeeld op:

- de mate waarin de geleverde informatie de beheerplanperiode tot heden dekt (2017 - 2023);
- de mate waarin de geleverde informatie het gehele relevante oppervlak in het Natura 2000-gebied dekt;
- in hoeverre er uit de geleverde informatie is af te leiden of er wijzigingen zijn opgetreden in aard, omvang, tijd, ruimte en/of intensiteit van de activiteiten;
- in hoeverre er uit de geleverde informatie is af te leiden of voorwaarden, voorschriften en/of mitigerende maatregelen worden nageleefd. Gegevens bestaan soms wel, maar zijn niet geleverd in verband met AGV-gevoelige informatie, de wens tot het ontvangen van een vergoeding in ruil voor de informatie en/of het herhaaldelijk niet reageren op de informatieverzoeken.

Dit heeft geleid tot een (intern) document over de aanwezige datagaten en aanbevelingen voor het vullen van de datagaten middels aanvullende monitoring en/of het opvragen van aanvullende gegevens.

De verkregen informatie is gerapporteerd in voorliggende informatie over beheer en gebruik. Daarbij is per activiteit een oordeel gegeven over de informatiebeschikbaarheid. De informatiebeschikbaarheid is bepalend voor het detail van de uitwerking van een activiteit.

Voorliggende inventarisatie beheer en gebruik heeft als doel om de informatie over alle activiteiten die benoemd zijn in de huidige Natura 2000-beheerplannen te actualiseren. In een separate ecologische evaluatie is de invloed van de relevante activiteiten op het (al dan niet) behalen van de instandhoudingsdoelstellingen nader uitgewerkt. Deze ecologische evaluatie is expliciet niet hetzelfde als de Nadere effectenanalyses die ten grondslag liggen aan de huidige beheerplannen. Dit staat verder toegelicht in onderstaand tekstkader.

Alle relevante informatie waar in voorliggende rapportage over de inventarisatie van het beheer en gebruik naar wordt gerefereerd, is opgenomen in een online database (dataviewer).

Ecologische evaluatie is geen Nadere effectenanalyse 2.0

Voor de ecologische evaluatie van succes- en faalfactoren is het belangrijk om te realiseren dat dit geen nadere effectenanalyse is zoals uitgevoerd voor de eerste generatie beheerplannen. In de nadere effectenanalyses (Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg 2011a en 2011b) zijn systematisch alle vormen van gebruik op effecten beoordeeld. In de ecologische evaluatie worden vanuit de instandhoudingsdoelstellingen alleen die vormen van gebruik en beheer betrokken die van invloed zijn geweest op het (al dan niet) realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Als er een (mogelijk) effect van gebruik blijkt, dan moet het in het nieuwe beheerplan opnieuw getoetst worden. Dit zal plaatsvinden in de

vrijstellingstoets. We doen geen effectbeoordeling, en geven dus ook niet aan of een activiteit wel of niet mag gaan plaatsvinden.

4

RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE GEBRUIK

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het gebruik in het Eemmeer & Gooimeer behandeld. De activiteiten die hier plaatsvinden, zijn onderverdeeld in drie verschillende groepen: recreatie, visserij en civiele- en overige activiteiten. In het huidige beheerplan zijn alle activiteiten, waarvoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever in de basis niet uitgesloten zijn, ingedeeld in vier categorieën. Deze staan verder toegelicht in tabel 4.1. Met categorieën 1 tot en met 4 wordt onderscheid gemaakt tussen vergunningsvrije gebruiken met en/of zonder specifieke voorwaarden, vergunning plichtige gebruiken en niet-vergunning plichtige gebruiken waarvoor passende maatregelen vereist zijn.

Voor het gebruik wordt per onderdeel beschreven wat de beschikbaarheid en kwaliteit van de beschikbare gegevens is, hoe de activiteit in aard en intensiteit is veranderd, of er aan de voorwaarden of mitigerende maatregelen wordt voldaan, en wat een mogelijk effect is van dit gebruik op het doelbereik. In de dataviewer horend bij deze rapportage, wordt per onderdeel in detail gerapporteerd over de informatiebeschikbaarheid inclusief een kwaliteitsoordeel.

Tabel 4.1 Onderverdeling activiteiten in categorieën

Categorie	Beschrijving
categorie 1	vrijgestelde vergunning plichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden
categorie 2	vrijgestelde vergunning plichtige activiteiten met specifieke voorwaarden
categorie 3	vergunning plichtige activiteiten die (afzonderlijk) vergunning plichtig blijven
categorie 4	niet-vergunning plichtige activiteiten, wel mitigatie vereist

Aanvullend op categorie 1 tot en met 4 is in de inventarisatie beheer en gebruik voor het huidige beheerplan een 'categorie 0' gedefinieerd. Deze categorie omvat alle gebruiken die voorkomen in het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, maar in de getoetste situatie geen significant effect hadden op de instandhoudingsdoelstellingen. Daarom zijn deze gebruiken niet-vergunning plichtig en vereisen ze ook geen passende maatregelen. Wel dient hierbij opgemerkt te worden dat alle activiteiten zich dienen te houden aan het toegangbeperkend besluit (zie onderstaand tekstkader). Categorie 0 omvat een groot aantal gebruiken. In deze inventarisatie is beoordeeld of er sprake is van een significante wijziging van het gebruik ten opzichte van de getoetste situatie (zie Voortoets, Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008).

Tot slot is een aantal nieuwe activiteiten beschreven die mogelijk effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen, maar die nog niet zijn opgenomen in het huidige beheerplan. Ook deze gebruiken worden middels deskundigenoordeel beoordeeld op het (mogelijk significante) effect op de instandhoudingsdoelstellingen.

Toegangbeperkend besluit

Om natuurwaarden te behouden of te herstellen binnen een Natura 2000-gebied, is het belangrijk de flora en fauna in het gebied niet te verstoren en/ of beschadigen/ vertrappen. De toegang tot sommige delen van een Natura 2000-gebied kan daarom geheel of gedeeltelijk beperkt worden. Dit wordt vastgesteld in het toegangbeperkend besluit. In dit besluit staat beschreven wat wel en niet mag in een gebied.

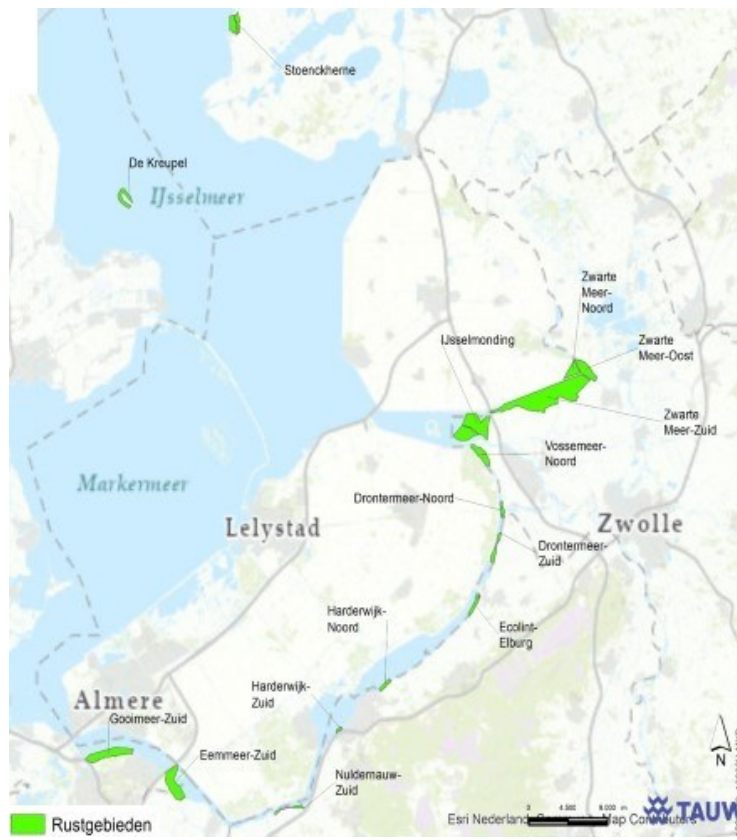
In het beheerplan IJsselmeergebied worden voor het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever twee locaties genoemd waar recreatie in potentie kan zorgen voor een zodanige verstoring van rust- en broedgebieden van watervogels dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten. Voor beide gebieden wordt een procedure middels een Toegangbeperkend besluit (TBB) ex artikel 2.5 van de Wet natuurbescherming (tegenwoordig artikel 2.45 van de Omgevingswet (Ow)) voorbereid:

- 1 rustgebied Eemmeer zuid;
- 2 rustgebied Gooimeer zuid (afbeelding 4.1).

De exacte begrenzing (tijd en locatie) van bovenstaande gebieden is in de procedure uitgewerkt en ecologisch onderbouwd. De ecologische onderbouwing is begin 2025 afgerond. Hierin wordt gesteld dat voor beide gebieden in procedure een TBB noodzakelijk is, waarbij de gebieden voor het hele jaar gesloten zou moeten worden voor alle activiteiten op het water. Hierop geldt een enkele uitzondering. Bij Gooimeer zuid is er bijvoorbeeld een Wnb-vergunning verleend voor het zwemmen door gasten Nederlandse Toeristen Kampeer Club. De begrenzing is ook bij Gooimeer zuid geoptimaliseerd, waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige ballijn bij speelpark Oud Valkeveen. Voor meer detail over begrenzing en ecologische onderbouwing wordt verwezen naar Tauw (2025).

Aan de hand van de onderbouwing in het rapport van Tauw (2025) kan het Ministerie van LNV het besluit op grond van de Omgevingswet (artikel 2.45 lid 1 en 2 Omgevingswet) tot afsluiting gaan nemen. De procedure tot afsluiting wordt in 2025 bij het ministerie van LNV gestart. Momenteel is de procedure nog in voorbereiding en wordt er in de rest van het rapport gesproken over beoogde TBB-gebieden. Naar verwachting zal deze voor eind 2025 gereed zijn.

Afbeelding 4.1 TBB-gebieden in procedure in het IJsselmeergebied

4.2 Recreatie

4.2.1 Evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden en strandactiviteiten) (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er zijn voldoende gegevens beschikbaar over het aantal evenementen, waar deze hebben plaatsgevonden, de naam van de evenementen en het aantal deelnemers. Het is niet bekend of er overtredingen hebben plaatsgevonden. Wel wordt bijgehouden of evenementen van tevoren zijn aangemeld, wat in enkele gevallen niet gebeurt.

Beschrijving gebruik

Een evenement is een verplaatsbare georganiseerde gebeurtenis waarbij een veelheid aan mensen betrokken is. Meestal is die gebeurtenis publiek, maar ze kan ook besloten zijn.

Trends in aard en intensiteit

Er worden verschillende evenementen georganiseerd op het Eemmeer & Gooimeer. Gegevens over evenementen zoals aangeleverd door de Centrale Meldpost IJsselmeergebied zijn bekend voor de periode 2016-2022. Hieronder zullen de evenementen besproken worden. De meeste evenementen vinden over meerdere dagen plaats. Hierbij worden alle dagen meegeteld, omdat het aantal evenementdagen is weergegeven en niet het aantal evenementen.

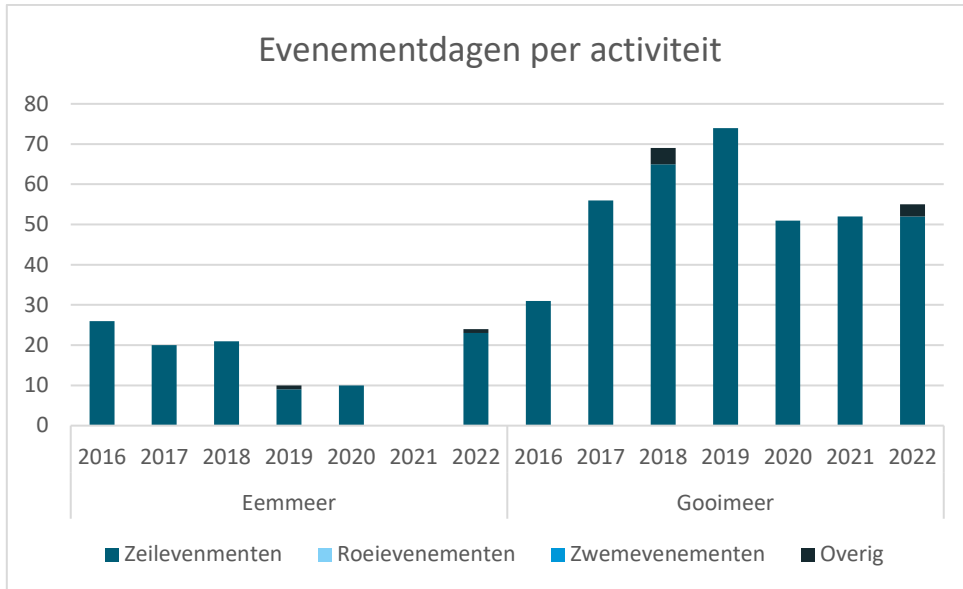
Op zowel het Eemmeer als Gooimeer worden voornamelijk zeilevenementen georganiseerd (afbeelding 4.2). Deze vinden zowel overdag plaats als in de avond. In het Gooimeer bestaat in de meeste jaren circa de helft van de zeilevenementen uit woensdagavondwedstrijden georganiseerd door roei- en zeilvereniging Naarden (R&ZV Naarden). Deze wedstrijden vinden plaats tussen de boeien GM-60 en GM-41, welke zich buiten het Natura 2000-gebied bevinden. De Frostbite Cup welke door R&ZV Naarden wordt georganiseerd vindt ook op deze locatie plaats en daarmee buiten het Natura 2000-gebied. In het Eemmeer bestaat ieder jaar minstens de helft van de zeilevenementen uit dinsdagavondcompetitie DARP (Dinsdag Avond Rond- en Platbodems). Een deel van de wedstrijd baan van deze competitie bevindt zich binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Eemmeer.

Naast zeilevenementen worden er ook nog evenementen georganiseerd die onder de categorie overig vallen. Bij de categorie 'overig' gaat het om vis- en botterdagen, haringrace, Havenfestival Almere, rondvaarten, Eemmeerloop, piratendag, Yzeilenen NK bellysboot vissen. Ook voor deze evenementen geldt dat ze niet allemaal plaatsvinden binnen het Natura 2000-gebied. In de lente en zomer vinden de meeste evenementen plaats (afbeelding 4.3).

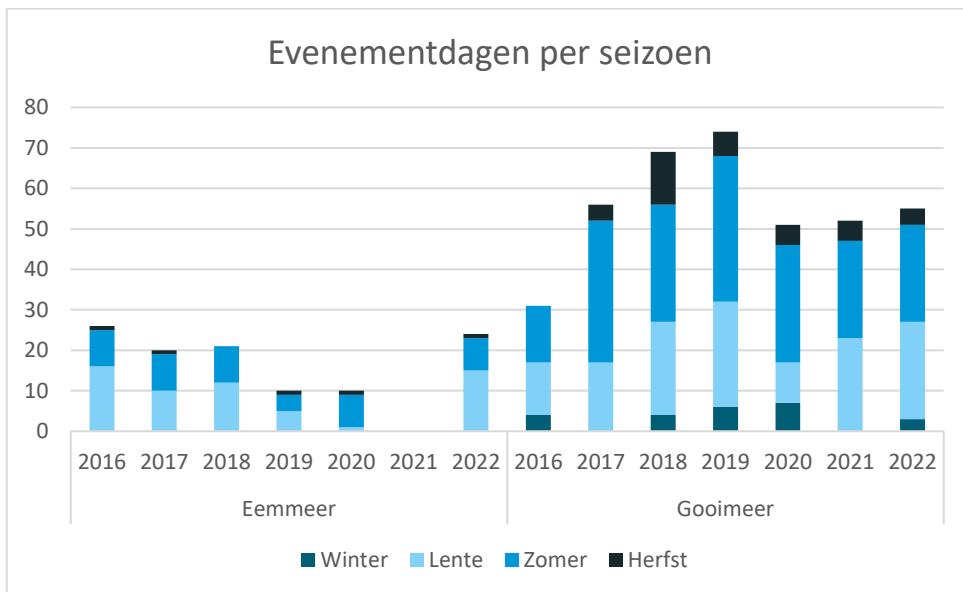
Het aantal evenementendagen varieert per jaar. In het Eemmeer was in 2016 het aantal evenementdagen het hoogste en in 2021 het laagst. Hierdoor lijkt het aantal evenementdagen na 2016 te zijn afgenomen, maar de lage aantallen in 2020 en 2021 worden vermoedelijk veroorzaakt door Covid-19. Echter zien we ook al in de jaren daarvoor een afname in vergelijking met 2016. In 2022 is daarentegen het aantal evenement dagen bijna weer gelijk aan het aantal dagen in 2016. In het Gooimeer was het aantal evenementdagen juist het laagst in 2016 en het hoogst in 2019. Er is dan ook een duidelijk stijging in het aantal evenementen te zien in de periode 2016-2019. In 2020 is het aantal evenementdagen weer gedaald, waarna het aantal dagen vrij stabiel is gebleven/lichtelijk is toegenomen. Hierin speelt mogelijk ook Covid-19 weer een rol.

De cijfers van het aantal deelnemers aan evenementen lijken af te nemen. In 2016 varieerde het aantal deelnemers aan evenementen in het Eemmeer tussen de 20 en 100, in 2020 was het aantal deelnemers aan alle evenementen 20 en in 2022 varieerde het aantal deelnemers tussen de 25 en 60. In het Gooimeer varieerde het aantal deelnemers aan evenementen in 2016 tussen de 20 en 500, in 2019 tussen de 20 en 64 en in 2022 tussen de 20 en 95.

Afbeelding 4.2 Aantal evenementdagen per activiteit voor de periode 2016-2022. Bron: Centrale Meldpost IJsselmeergebied

Afbeelding 4.3 Aantal evenementdagen per seizoen voor de periode 2016 - 2022. Winter= januari - maart; lente = april - juni; zomer = juli - september; herfst = oktober - december Bron: Centrale Meldpost IJsselmeergebied

Naleving voorwaarden/maatregelen

Evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden en strandactiviteiten) in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel vanuit de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. Er dient (buiten Natura 2000 om) altijd een melding/vergunning aangevraagd te worden bij de gemeente. Een enkele keer is een evenement niet van tevoren aangemeld bij de Centrale Meldpost IJsselmeergebied.

Het aantal evenementdagen in het Eemmeer lijkt vrijwel gelijk gebleven, er is alleen een daling te zien in de periode 2019 - 2021, maar in 2022 is het aantal evenementdagen vrijwel gelijk aan 2016. In het Gooimeer is het aantal evenementdagen sterk toegenomen. Hiermee wordt niet aan de generieke voorwaarde voldaan.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van de evenementen mogelijk toegenomen of gelijk gebleven. Het aantal evenementdagen laat een toename zien, maar het is niet bekend of deze toename ook heeft plaatsgevonden binnen het Natura 2000-gebied of in de delen van het Eemmeer & Gooimeer die niet als Natura 2000 zijn aangewezen. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Evenementen zorgen voor verstoring door geluid en beweging. In het geval van evenementen op de wal of evenementen in de avond/nacht is er ook mogelijk sprake van verstoring door licht. In het rapport 'Inventarisatie bestaand gebruik' die ten grondslag ligt aan het vigerende beheerplan is een lijst opgenomen met daarin de evenement die toen in beeld waren (Verbeek et al., 2011). Ook voor deze inventarisatie is een lijst beschikbaar gekomen. Aan de hand hiervan kan gesteld worden dat de meeste evenementen betrekking hadden en hebben op zeilwedstrijden.

De meeste evenementen die plaatsvinden hebben betrekking op zeilwedstrijden. Zeilen kan leiden tot verstoring van op het open water verblijvende vogels, maar mogelijk ook van vogels die in ondiepe delen foerageren of rusten (Krijgsveld et al., 2022). Zeilen heeft doorgaans een impact die doorgaans kleiner is dan die van snelle recreatievaart en windsurfen (Krijgsveld et al., 2022). Over het algemeen is zeilen een rustige en stille activiteit, waardoor de mate van verstoring gering is als de boten in de vaargeul blijven. Een zeilevenement kan alleen wel meer verstoring veroorzaken dan solo zeilen door de grote hoeveelheid zeilboten tegelijkertijd en de toeschouwers aan de oevers. Evenementen, zoals visevenementen of festivals (o.a. Almere Haven Festival en Eemmeerloop, overigens beide buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied), kunnen ook vanaf de oevers/stranden plaatsvinden. Hier kan lokale verstoring plaatsvinden van aanwezige vogels door de aanwezigheid van mensen, honden, tijdelijke bouwwerken en eventuele voertuigen. Indien evenementen in de avond plaatsvinden en er verlichting aanwezig is kan dit extra verstoring ter weeg brengen voor vogels.

4.2.2 Categorie 0-gebruiken

Uit de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) blijkt dat er activiteiten zijn die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen kunnen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie. Al deze activiteiten zijn gegroepeerd als categorie 0-activiteiten.

De te verwachten effecten zijn voor al deze activiteiten in de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) ingeschat als lokaal en (zeer) beperkt in ruimte en/of tijd. Voor een deel van de instandhoudingsdoelstellingen (vooral habitattypen) is sprake van een beperkte (ruimtelijke) overlap in functies. De effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden daarom beperkt ingeschat. Voor een aantal recreatieve activiteiten (onder andere aan zeil- en kajuitjachten) is de activiteit in de huidige intensiteit en ruimtegebruik niet beperkend voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Maar dit type gebruik (recreatie in algemene zin) kan zich wel snel uitbreiden en intensiveren, waarbij significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uitgesloten zijn.

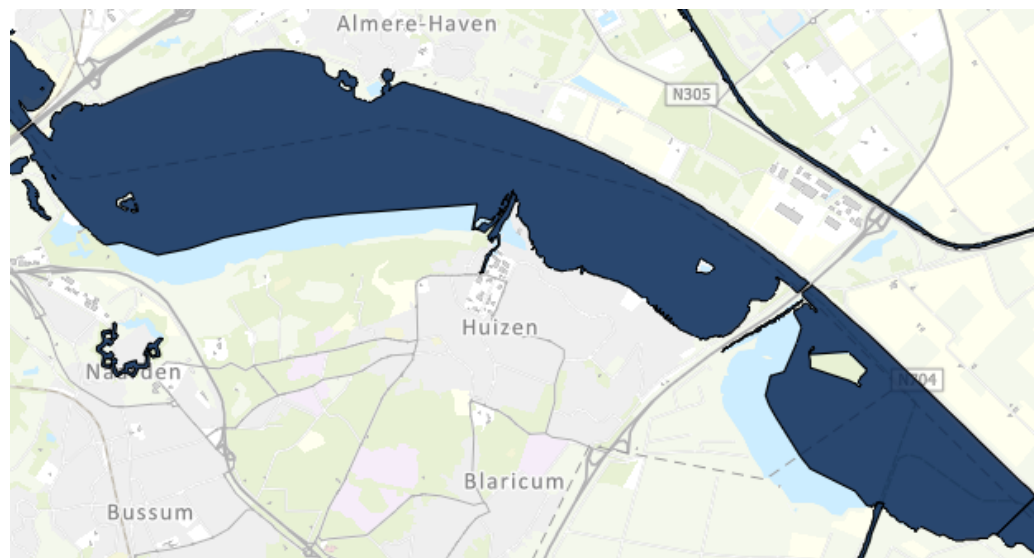
Tabel 4.2 geeft een overzicht van alle categorie 0-activiteiten behorend tot de categorie recreatie en beschrijft of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie. Meestal zijn deze activiteiten niet goed gemonitord, waardoor voor deze activiteiten nauwelijks objectieve informatie beschikbaar is over eventuele wijzigingen in aard, locaties en intensiteit. Hierdoor is het lastig om objectief te beoordelen of er sprake is van een wijziging ten opzichte van de getoetste situatie. Daarom is waar beschikbaar, gebruik gemaakt van anekdotische informatie. Voor een aantal activiteiten is het zonder aanvullend onderzoek niet mogelijk om een uitspraak te doen of het gebruik in betekenende mate is gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie (dit is aangegeven met 'vermoedelijk' of 'onbekend') en of het gebruik een mogelijk effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit vraagt om een nadere beschouwing van wat dit betekent voor de status van deze activiteiten in relatie tot het nieuwe beheerplan

dan wel de vergunningplicht. Dit wordt niet in dit rapport beschouwd maar dient verder uitgewerkt te worden in het vervolg proces richting het opstellen van de nieuwe beheerplannen.

Tabel 4.2 Beschikbare informatie en trend intensiteit van de nee-lijst recreatie

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
aanlegplaats	<p>Vermoedelijk nee. In het Eemmeer & Gooimeer zijn de meeste aanlegplaatsen aanwezig nabij jachthavens en sluizen. In totaal zijn er op 9 locaties aanlegplaatsen aanwezig waarvan twee locaties zich bevinden binnen het Natura 2000-gebied in het Eemmeer. Het gaat om aanlegplaatsen op eiland de Dode Hond en twee lichtplaatsen bij de Stichtse Brug. De ligplaatsen bij de Stichtse Brug zijn ten behoeve van laden, lossen en overslagkade, voor zowel duwvaart als andere schepen. De aanlegplaatsen bij eiland de Dode Hond dienen als ligplaats voor recreatievaart. De ligplaatsen en aanlegplaatsen zijn niet gewijzigd tijdens de vigerende beheerplanperiode en ook zijn er geen nieuw aanlegplaatsen bijgekomen.</p> <p>In 2014, dus vóór de vigerende beheerplanperiode, is er echter wel een Wnb-vergunning (tegenwoordig Ow) verleend door Provincie Noord-Holland voor de herinrichting van de haven bij de Dode Hond (kenmerk: 485724/522564). In de vergunning is opgenomen dat onder de herinrichting geen uitbreiding van het aantal ligplaatsen valt. In totaal zijn er 26 aanlegplaatsen aanwezig. Het is onbekend of deze herinrichting ook daadwerkelijk is uitgevoerd. Inmiddels zijn er plannen voor het opnieuw aanpassen van de haven bij de Dode Hond. Hiervoor heeft Omgevingsdienst Noord Holland Noord (ODNHN) in 2022 de natuurtoets voor dit plan beoordeeld en goedgekeurd. Het is echter onduidelijk of vernieuwing heeft plaatsgevonden (pers. comm. Provincie Noord-Holland, 2025).</p> <p>Naast deze aanlegplaatsen zijn er ook nog vele vaste ligplaatsen aanwezig binnen de jachthavens. Voor meer detail hierover wordt verwezen naar 'Gebruik bestaande jachthavens'.</p>	<p>vaarweginformatie.nl; pers. comm. Provincie Noord-Holland (2025)</p>
sportvisserij (boot, oever en wadend vissen)	<p>Vermoedelijk nee. Op het Eemmeer & Gooimeer mag niet overal gevist worden. Zo is sportvissen in een groot deel van het Natura 2000-gebied verboden (afbeelding 4.4). Het is niet bekend waar sportvissers precies vissen binnen het Eemmeer & Gooimeer. Hieronder zal een algemeen beeld worden geschetst van de sportvisserij in beide meren en heeft daarmee dus niet direct betrekking op het Natura 2000-gebied.</p>	<p>van Breugel (2022); pers. comm. OFGV (2023); Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg (2011a); VISplanner</p>

Afbeelding 4.4 In donkerblauw de locaties waar sportvisserij mag plaatsvinden. Bron: VISplanner

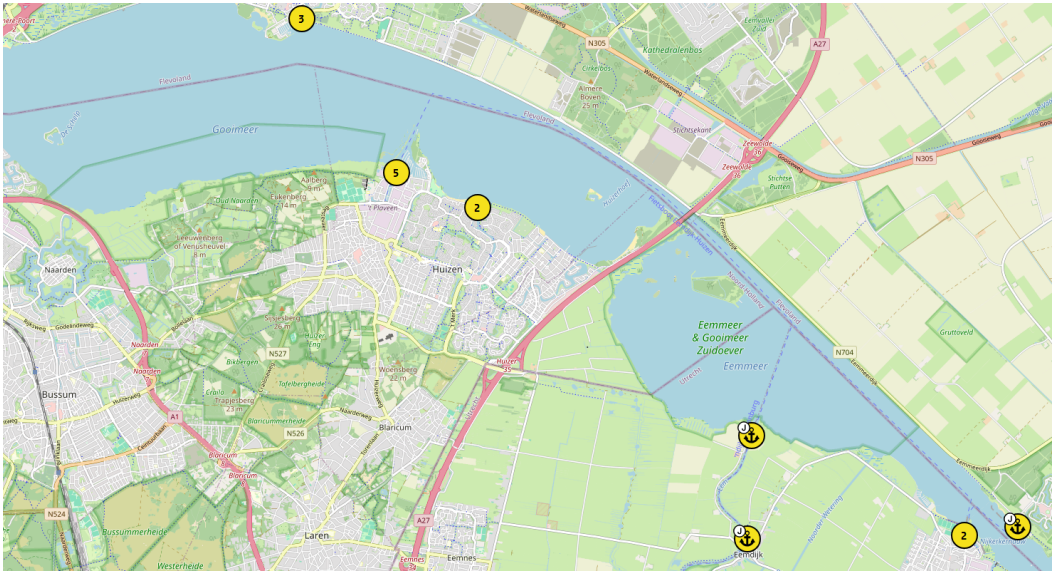

Door het jaar en de seizoenen heen tref je op en langs de meren verschillende sportvissers aan. De Zuidelijke Randmeren zijn bij uitstek wateren voor de 'specialisten'. Het hele jaar door tref je snoekbaarsvissers die met uiteenlopende en steeds meer geavanceerde technieken proberen snoekbaars (of baars en snoek) te vangen. Hetzelfde geldt voor de snoekvissers. Voor het vissen op roofvis zijn zelfs visgidsen in te huren, die de Zuidelijke Randmeren tot hun werkterrein rekenen en vanuit heel Europa en daarbuiten komen sportvissers op de roofvis in de Zuidelijke Randmeren vissen. Jaarrond zijn op de meren ook steeds meer karper vissers te vinden. Zij vissen vaak gedurende meerdere dagen en maken daarbij gebruik van een tent en/of boot. In de Zuidelijke Randmeren wordt dan ook elk jaar karper uitgezet. Dit gebeurt in overleg met Rijkswaterstaat conform de Richtlijn uitzet karper (van Breugel, 2022).

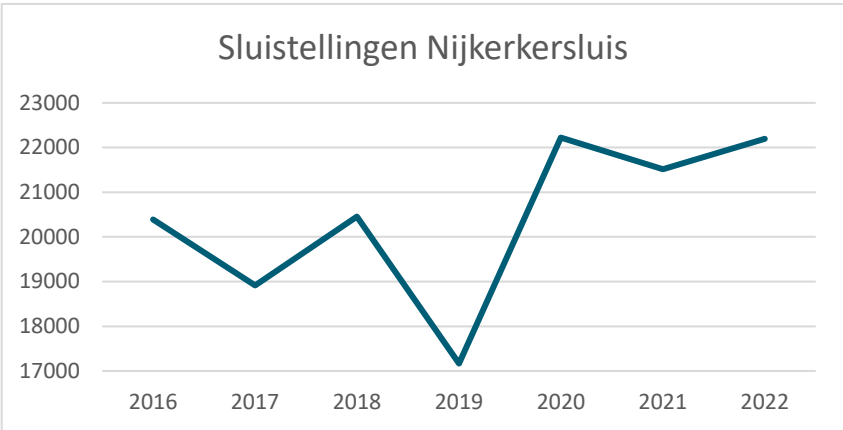
Het van oudsher vissen op witvis (verzamelnaam van brasem, kolblei en blankvoorn) in de winter in de havens rond de Zuidelijke Randmeren of het vissen van wedstrijden op witvis lijkt daarentegen onder invloed van tegenvallende resultaten sterk afgenomen de laatste jaren (van Breugel, 2022).

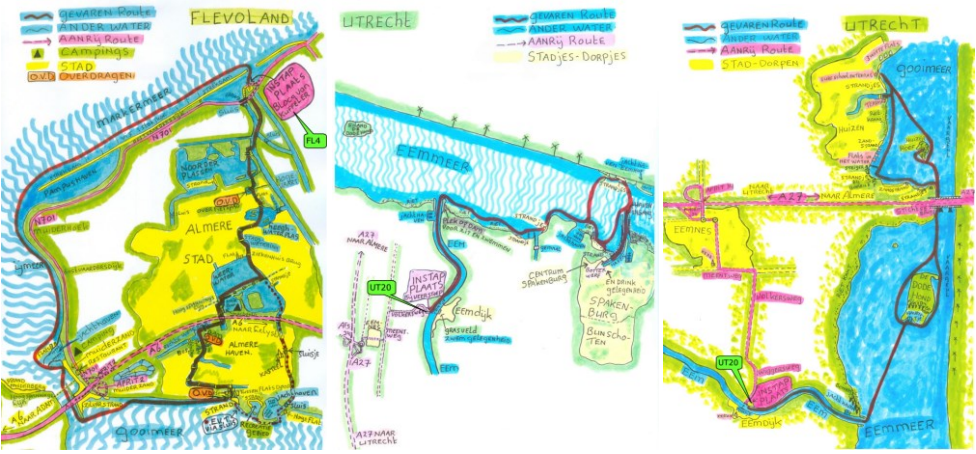
Binnen het Eemmeer & Gooimeer gelden strenge regels met betrekking tot het meenemen van vis. Hierdoor is het effect van de visonttrekking door sportvissers beperkt. Ook effecten van verstoring door sportvissers worden beperkt ingeschat op basis van het gebied waarbinnen sportvisserij mag plaatsvinden (Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg, 2011a).

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p><i>Overtredingen</i> Tussen 2017 - 2022 zijn vier constatering, nul waarschuwing en nul proces verbaal bekend van overtredingen van de visserijwetgeving door sportvissers in het Boa Registratie Systeem (BRS) binnen het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Ook staat in het BRS overtredingen van de Wnb beschreven. Deze zijn echter niet specifiek toegewezen aan één activiteit. Het gaat hier om een totaal van zeven constatering en vijf waarschuwingen welke betrekking hebben op het zich zonder toestemming bevinden in het Natura 2000-gebied en twee constatering tijdens een algemene controle. Alle overtredingen hebben plaatsgevonden in het Eemmeer (binnen Natura 2000-gebied).</p>	
(boten te water laten bij) trailerhelling	<p>Nee. In onderstaande afbeelding zijn de huidige locaties van trailerhellingen aan het Eemmeer & Gooimeer weergegeven. In totaal liggen er zeven trailerhellingen aan het Eemmeer & Gooimeer. De meeste zijn aanwezig bij jachthavens, maar er zijn ook enkele losse trailerhellingen. Geen van deze trailerhellingen bevinden zich binnen het Natura 2000-gebied. Er is geen sprake van een grote wijziging van de activiteit. De verstoring van de trailerhellingen elders in het Eemmeer & Gooimeer is zeer lokaal.</p> <p>Afbeelding 4.5 Locaties trailerhellingen (aangegeven in geel) langs het Eemmeer & Gooimeer. Bron: Vaarweginformatie</p> 	Vaarweginformatie.nl
gebruik bestaande jachthavens	<p>Vermoedelijk nee. Aan het Eemmeer & Gooimeer bevinden zich vele jachthavens:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 bij Almere Haven met in totaal 528 vaste ligplaatsen en 23 plaatsen voor passanten; - 7 bij Huizen met in totaal 1.163 vaste ligplaatsen en 25 plaatsen voor passanten; - 1 bij de Eem met in totaal 175 vaste ligplaatsen; - 2 bij Bunschoten-Spakenburg met in totaal 254 vaste ligplaatsen; - 1 bij Hulkesteitse Bos met in totaal 300 vaste ligplaatsen; - 2 bij de Nijkerkerburg met in totaal 250 vaste ligplaatsen. 	vaarweginformatie.nl; Waterrecreatie Advies (2020b); vriendenvanhetgooi.nl; topotijdreis.nl

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Geen van deze jachthavens bevindt zich in het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Wel grenzen enkele havens (waaronder jachthaven 't Raboes) direct aan het gebied of bevinden ze zich elders in het Eemmeer & Gooimeer (inclusief Nijkerkernauw). Sinds 2012 blijkt het aantal boten in jachthavens in het IJsselmeergebied gemiddeld met 1 % per jaar te dalen. Deze daling is in ieder geval tot 2019 waarneembaar. Het aantal overnachtingen van passanten is redelijk stabiel gebleven.</p> <p>In het beheerplan was opgenomen dat gemeente Huizen en Blaricum plannen hadden voor uitbreiding van ligplaatsen in de eerste beheerplanperiode. De uitbreiding bij de jachthaven van Blaricum is niet doorgegaan omdat het nut en de noodzaak voor een jachthaven in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) niet voldoende aangetoond was voor de Vereniging Vrienden van het Gooi (VVG). De haven bij Huizen (Jachthaven 't Huizerhoofd) lijkt er daarentegen circa acht nieuwe ligplaatsen erbij te hebben gekregen. Dit is minimaal in vergelijking met de totale capaciteit (876 ligplaatsen) van de haven.</p> <p>Afbeelding 4.6 Locaties jachthavens (aangegeven in geel) nabij het Eemmeer & Gooimeer. Bron: Vaarweginformatie</p> 	
snelle motorboten	Vermoedelijk nee . Snelvaren is niet toegestaan binnen het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	waterrecreatie Advies (2020b); pers. comm. OFGV (2023)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>in 2019/2020 hebben echter wel zeven constatering plaatsgevonden en zijn twee waarschuwingen uitgedeeld binnen het Natura 2000-gebied. De waarschuwingen hadden betrekking op het overschrijden van de toegestane snelheid en het besturen van een snelle motorboot zonder reddingsvest.</p>	
kajuit, zeil- en motorjachten	<p>Vermoedelijk ja. Uit het rapport van Waterrecreatie Advies (2014) blijkt dat circa 90 % van het aantal boten in het IJsselmeergebied uit zeilboten bestaat en de overige 10 % uit motorboten. Wel is er een verschuiving gaande in soorten recreatievaartuigen, waarbij het aantal zeilboten aan het afnemen is. De grote watersport speelt zich met name af in de zomermaanden juni tot en met augustus.</p> <p>In het rapport van Waterrecreatie Advies (2020a) staat beschreven dat in het Naarderbos bij Naarden (buiten Natura 2000-gebied) veel woningen aan het water liggen met een ontsluiting naar het Gooimeer. Bij deze woningen liggen allerlei soorten boten, motorboten, sloepen en zeilboten maar ook kano's, rubberbootjes, surf- en supplanken.</p> <p><i>Sluispassages</i> het Eemmeer en het Veluwemeer zijn met elkaar verbonden door de Nijkerkersluis. Het totaal aantal sluispassages bij deze sluis is in de periode 2016 - 2021 lichtelijk toegenomen voor recreatievaart: van 20.389 sluispassages in 2016 naar 22.192 sluispassages in 2022 (afbeelding 4.7). In 2019 was er een flinke daling in het aantal schepen bij sluisstellingen.</p> <p>Bij de gepresenteerde sluispassages dient opgemerkt te worden dat het aantal sluispassages enkel het aantal boten weergeeft dat op doortocht is. Er varen ook boten op de meren die niet gebruik maken van sluisen. Hiermee is het aantal sluispassages niet één op één te vertalen naar het aantal boten op het water. Het aantal sluispassages is daarmee een onderschatting van het daadwerkelijk aantal boten op het Eemmeer & Gooimeer.</p>	Sweco (2017); Waterrecreatie Advies (2014; 2020a, b); pers. comm. OFGV (2023); Tauw (2025); pers. comm. Provincie Flevoland (2025); pers. comm. RWS (2025)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.7 Sluistellingen Eemmeer & Gooimeer in de periode 2016 - 2022</p> <p>Een toename van deze activiteit resulteert in toename van verstoring. Volgens de gegevens van OFGV in het BRS zijn er geen overtredingen geconstateerd van kajuit, zeil- en motorjachten binnen het Natura 2000-gebied. Dit betekent niet direct dat ze niet hebben plaatsgevonden. In de ecologische onderbouwing van Tauw (2025) is wel naar voren gekomen dat er wel eens opblaasbare boten binnen de ondiepere zones in het TBB-gebied in procedure in het Eemmeer varen. Zodra vaartuigen dit gebied in varen kunnen ze voor verstoring zorgen. Ook wordt er vlak bij het gebied veel gevaren rondom het eiland de Dode Hond. Voor het overige deel is het gebied veelal te ondiep en blijven de boten op voldoende afstand, met uitzondering van opblaasbare boten zoals eerder benoemd. Soms zijn er ook problemen met betreding van eilanden. Dit kan leiden tot verstoring. Indien een vaartuig een vaste route volgt is het een voorspelbare activiteit en is de verstoring gering gezien er gewenning op zal treden (Tauw, 2025).</p>	
kanoën	<p>Onbekend. Op de site van de Toeristische Kano Bond Nederland staan drie indicatieve routes aangegeven die het Eemmeer en/of Gooimeer doorkruisen. Het gaat om de volgende routes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Blocq-van-Kuffeler-IJmeer-Gooimeer-Almere; - Eemdijk-Eem-Eemmeer-Spakenburg; - Eemdijk-Eemmeer-Gooimeer-Huizen. <p>De laatste twee routes lopen door de TBB-gebieden in voorbereiding. In de ecologische onderbouwing van Tauw (2025) is naar voren gekomen dat er wel eens kanoërs binnen de ondiepere zones in het TBB-gebied in het Eemmeer varen. De routes zijn in onderstaande afbeelding weergegeven. Mogelijk zijn er naast deze routes nog meer locaties waar gekanoed wordt.</p>	tknb.nl; Krijgsveld et al. (2022); Tauw (2025)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Het is onbekend of er tijdens de vigerende beheerplanperiode nieuwe routes zijn bijgekomen en of er meer gekanoed wordt/kano's worden verhuurd</p> <p>Afbeelding 4.8 Kanoroutes door het Eemmeer & Gooimeer</p> <p>Kano's hebben in het algemeen minder effect dan snelle boten, omdat ze stil zijn en rustig varen. Het nadeel van deze typen recreatie is echter dat ze uit te voeren zijn op locaties met zeer ondiep water, vlak langs oevers en in gebieden met waterplanten, waar het effect lokaal juist zeer groot kan zijn omdat juist daar grote aantallen vogels kunnen zitten, en verstoring door andere groepen waterrecreanten afwezig is. Vestigingskans en uitvliessucces gaan sterk achteruit op plaatsen met veel kanoërs, o.a. doordat de vogels gestoord worden bij het foerageren, en daardoor minder vis naar de jongen brengen (Krijgsveld et al., 2022).</p>	
roeien	<p>Vermoedelijk nee. het Eemmeer & Gooimeer zijn volgens de Roeiwaters-kaart Nederland geen roeiwateren. Desondanks bevinden zich verschillende roeiverenigingen aan en nabij het Gooimeer (buiten Natura 2000-gebied) die ook op het Gooimeer roeien. Het om de volgende roeiverenigingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kleine Huizer Roei Vereniging; - Roei- en zeilvereniging Naarden; - Roeivereniging Naarden. <p>Aan het Eemmeer bevinden zich geen roeiverenigingen. Wel bevinden zich langs de Eem (een rivier die uitmondt op het Eemmeer) roeiverenigingen BWV de Eem en Hemus. Jaarlijks zijn deze verenigingen verantwoordelijk voor respectievelijk 5.493</p>	<p>https://knrb.maps.arcgis.com</p>

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>en 6.033 roeibewegingen. BWV de Eem bestaat al sinds 1923 en Hemus sinds 1990. BWV de Eem roeit ook op het Eemmeer. Voor de vereniging Hemus is dit onbekend. Ook voor het Eemmeer geldt dat de verwachting is dat wedstrijd roeien voornamelijk plaats zal vinden in de vaargeulen.</p> <p>Recreatief roeien betreft een onvoorspelbaardere activiteit die wordt uitgevoerd in ondiepere zones en langs de oevers. Deze ondiepere zones en oevers zijn vaak belangrijk voor vissen en vogels waarbij er sprake kan zijn van verstoring van deze soorten. Aanbevolen wordt om deze activiteit nader te gaan monitoren.</p>	
schaatsen	<p>Nee. In het geval van dichtvriezen zijn de meeste vogels afwezig (m.u.v. moerasvogels). Wel dient rust gehandhaafd te worden rondom wakken bij strenge winters. Deze activiteit hangt sterk samen met het klimaat. Als gevolg van klimaatverandering neemt het (gemiddeld) aantal schaatsdagen af.</p>	geen
vaarwegen (vaarwegvakken) door recreatie	<p>Ja. Sinds 2019 is er een vaarroute naar het eiland de Dode Hond in het Eemmeer. Via de nieuwe route is de aanleghaven beter bereikbaar, zonder overlast van waterplanten.</p>	Waterrecreatie Nederland (2019); Tauw (n.d.)
dag- en verblijfsrecreatie (inclusief terrein en camping	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat vermoedelijk om in totaal 8 recreatieparken en campings. Deze parken en campings bevinden zich niet binnen het Natura 2000-gebied, maar enkele campings bevinden zich wel nabij de zuidoever van het Gooimeer. Er lijken gedurende de vigerende beheerplanperiode geen nieuwe recreatieparken of campings bij te zijn gekomen in nabijheid van het Natura 2000-gebied. Inmiddels ligt er wel een vergunningsaanvraag bij de ODNHN met betrekking tot uitbreiding van recreatiepark Oud Valkeveen. Deze aanvraag betreft het in gebruik nemen van een klein deel van het Natura 2000-gebied op de wal, bestaande uit grasland, als overloop parkeerterrein (pers. comm. Provincie Noord-Holland, 2025). Deze vergunning is nog niet vergund. Onduidelijk is of er wel meer huisjes/campingplaatsen zijn bijgekomen.</p>	GoogleMaps (2024); pers. comm. Provincie Noord-Holland (2025)
recreatief vliegverkeer (bv ballonvaart)	<p>Vermoedelijk nee. Er bevinden zich drie vliegvelden in nabijheid van het IJsselmeer: Lelystad airport, zweefvliegveld bij Biddinghuizen en vliegveld de Voorst. Het aantal kleine vluchten vanaf Lelystad airport is sinds begin 2000 vooral afgenomen. In 2010 betrof het 125.679 kleine vluchten en in 2019 97.387 vluchten. Er is vermoedelijk geen sprake van een grote wijziging van het aantal vliegtuigen. Er mag niet lager dan 300 m gevlogen worden.</p> <p>Het zweefvliegveld bij Biddinghuizen werd tot 2023 gebruikt door zweefvliegclub Flevo (ZC Flevo). Dit vliegveld bevindt zich op circa 28 km afstand van het IJsselmeer. Sinds 2023 maakt de club gebruik van Zweefvliegcentrum Terlet. ZC Flevo heeft circa 70 leden. Er wordt gevlogen van maart tot en met oktober, op elke zaterdag en zondag. Daarnaast worden er drie zweefvlieggampen georganiseerd op het eigen zweefvliegveld. Deze kampen worden gehouden in de mei-, zomer- en herfstvakantie. De vloot bestaat uit zeven zweefvliegtuigen, waarvan vier tweezitters en vier eenzitters. Het is niet bekend hoeveel vluchten er in totaal zijn gemaakt door ZC Flevo tijdens de vigerende beheerplanperiode.</p> <p>Vliegveld de Voorst bevindt zich in de Noordoostpolder te midden van de driehoek Kraggenburg-Marknesse-Vollenhove en bevindt zich op circa 60 kilometer afstand van het Eemmeer & Gooimeer. Door zweefvliegclub Noordoostpolder wordt er vanaf vliegveld de Voorst gevlogen. De club bestaat uit ongeveer 75 leden en is in bezit van vijf vliegtuigen. Er wordt in het weekend en op feestdagen door de club gevlogen. Het is onbekend wat de trend in intensiteit is van het aantal vluchten dat vertrekt vanaf vliegveld de Voorst.</p>	CBS.nl; Lensink (2011); interview Wetlandwachten (2023); zcflevo.nl; zcnop.nl

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.10 Windsurflocaties Eemmeer & Gooimeer. Bron: surfspots.nl</p> 	
zeilen	<p>Vermoedelijk ja. Aan het Eemmeer & Gooimeer zijn verschillende zeilscholen en zeilboot verhuurders te vinden. Allen bevinden zich buiten Natura 2000-gebied. Beide zijn voornamelijk geconcentreerd in Huizen. Zoals eerder aangegeven vindt er een verschuiving plaats van het gebruik van zeilboten naar motorboten. Desondanks zijn er nog steeds meer zeilboten dan motorboten aanwezig op het Eemmeer & Gooimeer.</p> <p>Tijdens de vigerende beheerplanperiode is het aantal zeilevenementen op het Gooimeer toegenomen en op het Eemmeer gelijk gebleven (met uitzondering van 2019 en 2021 waarin een afname te zien is) (afbeelding 4.2). Het is echter niet voor alle zeilevenementen bekend waar deze plaatsvinden en of er dus binnen het Natura 2000-gebied wordt gevaren. Voor het Gooimeer is het onwaarschijnlijk dat er binnen de begrenzing wordt gezeild gezien de geringe waterdiepte en de locatie van de vaargeulen buiten het Natura 2000-gebied. Voor het Eemmeer gaat deze redenatie niet op. Zoals aangegeven onder kajuit, zeilen en motorjachten is er een lichte toename in het aantal sluitingen in het Eemmeer & Gooimeer.</p>	GoogleMaps (2024)
zwemmen, vliegeren, wandelen, sporten op strand	<p>Onbekend. Het gaat om recreatieve activiteiten op en langs de oever op daarvoor opengestelde plekken. Dit is voornamelijk in de buurt van bewoond gebied. Bijna langs het gehele Eemmeer & Gooimeer bevinden zich landelijke en/of regionale fiets- en wandelroutes. Er zijn tijdens de vigerende beheerplanperiode geen nieuwe paden aangelegd.</p> <p>De zwemlocaties langs het Eemmeer & Gooimeer zijn weergegeven in onderstaande afbeelding. Geen van deze locaties bevinden zich binnen het Natura 2000-gebied. Daarnaast is er ook nog zwemlocatie Oud Valkeveen. Deze zwemlocatie is aangesloten bij speelpark Oud Valkeveen en bevindt zich aan de zuidoever van het Gooimeer binnen het Natura 2000-gebied. Deze locatie is</p>	atlasleefomgeving.nl; pers. comm. RWS (2025)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>echter geen officiële zwemlocatie meer vanwege de ontoereikende waterkwaliteit. Men maakt echter nog steeds gebruik van het strandje bij Oud Valkeveen (pers. comm. RWS, 2025).</p> <p>Het is onbekend hoeveel er precies gebruik wordt gemaakt van deze locaties. Er zijn geen nieuwe locaties bijgekomen tijdens de vigerende beheerplanperiode. Ook verdere informatie over de locaties en intensiteit van vliegeren en sporten op het strand ontbreekt.</p> <p>Afbeelding 4.11 Zwemlocaties Eemmeer & Gooimeer aangegeven in groen en oranje</p> 	
vrij ankeren	<p>Onbekend. Er zijn waternomaden op het Eemmeer & Gooimeer aanwezig die voor een langere tijd van ankere gaan (pers. comm. Provincie Flevoland, 2025). Het is aan de handhavers om hier grip op te krijgen (pers. comm. RWS, 2025). Verdere informatie over vrij ankeren op het Eemmeer & Gooimeer ontbreekt. Een toename in intensiteit kan mogelijk wel een negatief effect hebben.</p>	geen

4.2.3 Nieuwe activiteiten

In en aan het Eemmeer & Gooimeer zijn enkele nieuwe vormen van recreatief gebruik gesignaleerd die niet in het vigerende beheerplan waren opgenomen. Hierbij kan het gaan om een gebruik dat al wel plaatsvond tijdens het opstellen van de beheerplannen maar toentertijd niet gesignaleerd is of een gebruik dat pas tijdens de vigerende beheerplanperiode is ontstaan. Dit zal per gebruik worden aangegeven. Het gaat om de volgende gebruiken Eemmeer & Gooimeer:

- stand Up Paddling (SUP);
- kitesurfen;
- wingfoilen, wingsurfen, kitefoilen en efoilen;
- party-/discoboten;
- recreatief dronegebruik (cat. 3).

Stand Up Paddling

Beschrijving gebruik

Bij Stand Up Paddling (SUP) sta je op een soort surfplank en gebruik je een lange peddel om je in het water voort te bewegen.

Trend in aard en intensiteit

Supplanken zijn aanwezig bij het Naarderbos nabij het Gooimeer. Ook zijn er nog enkele andere locaties aanwezig aan het Gooimeer waar je supplanken kan huren. Aan het Eemmeer kunnen supplanken gehuurd worden bij Eemhof Watersport & Beachclub. Deze beachclub is aanwezig buiten het Natura 2000-gebied, dit betekent echter niet dat er niet binnen het Natura 2000-gebied gesuip wordt. In de ecologische onderbouwing van Tauw (2025) is namelijk naar voren gekomen dat er wel eens suppers binnen de ondiepere zones in het TBB-gebied in het Eemmeer varen. Daarnaast wordt ook waargenomen dat recreanten zelf een (opblaasbare) sup meenemen (pers. comm. RWS, 2024).

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van SUP toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Effecten van suppen zijn vergelijkbaar met die van kanoën. Wanneer suppers zich in natuurlijke gebieden begeven, veroorzaken ze veel verstoring omdat ze vaak vlak langs de waterkant varen, in ondiepe gebieden waar veel vogels kunnen zitten. Bij suppen kan men ook platen/ eilanden betreden die bedoeld zijn voor vogels en normaal niet toegankelijk zijn voor publiek. Mensen komen (te) dicht bij de rietkragen waar vogels broeden. En ook het afstappen om even de kant op te gaan, verstoort de natuur. Wel leggen ze een kleinere afstand af dan kanoërs, waardoor ze mogelijk minder ver gebieden in kunnen dringen. Dit voordeel wordt echter tenietgedaan wanneer faciliteiten zoals verhuurbedrijven dicht bij vogelrijke gebieden worden gesitueerd (Krijgsveld et al., 2022).

Kitesurfen

Beschrijving gebruik

Kitesurfen betreft het surfen met een vlieger, normaal gesproken in ondiep water.

Trend in aard en intensiteit

Kitesurfen is tot op heden niet toegestaan in het Eemmeer & Gooimeer. Desondanks zijn er wel enkele (minimaal) registraties van kitesurfers in het BRS bekend. In de toekomstbeeld voor kitesurfen in het IJsselmeergebied wordt locatie Huizen genoemd als gewenste nieuwe locatie (provincie Flevoland et al., 2021). Vanuit de ODNHN is Provincie Noord-Holland in overleg met de gemeente Huizen over een vergunningaanvraag voor een kitesurfzone bij Huizen, net buiten het N2000-gebied. Tot op heden ligt er nog geen officiële aanvraag en is de locatie nog niet gerealiseerd (pers. comm. Provincie Noord-Holland, 2025).

Conclusie

Kitesurfen vindt soms illegaal plaats, mogelijk was dit ook het geval vóór vigerende beheerplanperiode. Er wordt daarom vanuit gegaan dat het gebruik gelijk is gebleven.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Door kitesurfen treedt verstoring door bewegende objecten op, met name verstoring van vogels. Kitesurfers worden door vogels als zeer bedreigend ervaren vanwege hun onvoorspelbaarheid, snelheid en het feit dat ze ook de hoogte in gaan (Krijgsveld et al., 2022). Daarnaast kunnen de kites op grote roofvogels lijken, hetgeen ook afschrikwekkend kan werken.

Kitesurfen leidt in het winterhalfjaar vooral tot verstoring van op het open water verblijvende vogels, zoals eenden, futen en aalscholvers. De kitesurfers kunnen daarnaast in relatief ondiepe gebieden komen. Verstoringafstanden van deze soorten variëren van circa 250 m tot 500 m. Hierbij wordt een bufferzone van 500 tot 1.000 m aangeraden door Krijgsveld et al. (2022). Vooral als herhaaldelijk verstoring plaatsvindt, of als er binnen gesloten gebieden wordt gekitesurft, zal hierbij grote verstoring kunnen optreden. De verstoringduur is relatief lang. Verstoring leidt ertoe dat de vogels minder tijd kunnen besteden aan het foerageren of rusten (alert gedrag), wegvlugten of wegzwemmen (verhoogd energiegebruik) en in het ergste geval het gebied helemaal verlaten.

Wingfoilen, wingsurfen, kitefoilen en efoilen

Beschrijving gebruik

Wingfoilen is een vorm van surfen, waarbij men door een opblaasbare vlieger of wing voortgedreven wordt op een surfplank en dus foilt. De plank zweeft ongeveer 50 tot 90 centimeter door een vleugelconstructie boven het water.

Wingsurfen is een watersport waarbij de surfer een opblaasbare wing, die los in de handen wordt gehouden, gebruikt om voortgestuwd te worden over het water. In tegenstelling tot wingfoilen heeft de plank bij wingsurfen geen vleugelconstructie en blijft dus direct contact houden met het wateroppervlak. Wingsurfen is vergelijkbaar met windsurfen, maar biedt meer bewegingsvrijheid doordat de wing niet aan de plank is bevestigd.

Kitefoilen lijkt op kitesurfen, maar hierbij is de plank ook voorzien van een vleugelconstructie zoals bij wingfoilen. Hierdoor zweeft de plank boven het wateroppervlak, aangedreven door een vlieger. Over het algemeen kunnen bij kitefoilen grotere afstanden afgelegd worden en hogere snelheden bereikt worden dan bij kitesurfen.

Efoilen is een innovatieve vorm van surfen waarbij de surfer op een elektrisch aangedreven hydrofoilboard staat. Dit board is uitgerust met een elektromotor en een onderwater vleugelconstructie die het mogelijk maakt om boven het wateroppervlak te zweven. Efoilen vereist geen wind of golven, omdat de elektrische aandrijving zorgt voor de benodigde snelheid en lift, waardoor het een veelzijdige watersport is die op diverse wateren beoefend kan worden.

Trend in aard en intensiteit

Wingfoilen, wingsurfen en/of efoilen vindt op het Eemmeer en Gooimeer plaats op enkele locaties waar ook windsurfen plaatsvindt. Kitefoilen wordt in de praktijk uitgevoerd op locaties waar ook gekitesurft wordt. Kitefoilen is echter niet getoetst ten behoeve van de vergunningaanvraag/vrijstelling. Voor wingfoilen, wingsurfen, kitefoilen en efoilen wordt op dit moment bekeken of de verschillende vormen juridisch voor zowel BPR als Natura-2000 gelijksoortig gesteld kunnen worden aan kitesurfen of aan windsurfen qua regels waar en wanneer het plaats mag vinden. Over deze activiteit is verder geen informatie beschikbaar. Het is dus niet bekend wat de intensiteit, aard, en locatie van de activiteit is. Ook is het onduidelijk wat de juridische status is van deze activiteit.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van wingfoilen, wingsurfen en efoilen toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Effectonderzoeken naar wingfoilen, wingsurfen en efoilen zijn er nog niet, maar waarschijnlijk is de verstoring vergelijkbaar met die van windsurfen (Krijgsveld et al., 2022). Ook voor kitefoilen is er nog geen effectonderzoek uitgevoerd. Naar verwachting zijn de effecten van kitefoilen vergelijkbaar met die van kitesurfen. Toch kunnen er wel verschillende effecten optreden van wingfoilen, kitefoilen, wingsurfen en efoilen. Bij kitefoilen worden vaak grotere afstanden afgelegd dan bij traditioneel kitesurfen, en de activiteit kan hoge snelheden bereiken. Daarnaast vinden deze verschillende vormen van watersport plaats onder uiteenlopende windomstandigheden, wat mogelijk tot verschillende effecten leidt.

Er is de behoefte uitgesproken om meer duidelijkheid over te krijgen over de effecten en de beste manier om te handhaven bij wingfoilen, kitefoilen, wingsurfen en efoilen.

Party-/discoboten

Beschrijving gebruik

Een partyboot of discobot is een passagiersschip waarop feesten en partijen georganiseerd kunnen worden.

Trend in aard en intensiteit

Voor het organiseren van een evenement op een partyboot, waaronder feesten, zijn mogelijk vergunningen nodig. Dit afhankelijk van de grootte van het evenement, of er alcohol geserveerd wordt en of de boot publiek toegankelijk is. Bij een publiek toegankelijk evenement (feest, bijeenkomst) op een boot moet je een evenementenvergunning aanvragen bij de gemeente. Deze vergunning gaat over zaken als veiligheid, overlast en calamiteiten. Bij een besloten evenement (bijvoorbeeld een privéfeest) kan de vergunningplicht anders zijn of zelfs niet nodig.

Meerdere partijen bieden partyboten aan op het Eemmeer & Gooimeer. Het gaat hierbij om zowel motor- als zeilboten. Over deze activiteit is verder geen informatie beschikbaar. Het is dus niet bekend wat de intensiteit, aard, en locatie van de activiteit is.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van party/discoboten toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het type effect dat kan optreden bij party- en discoboten is deels vergelijkbaar met die van zeilschepen en motorboten. Party/disco boten kunnen echter nog voor extra verstoring zorgen vanwege de grootte van de boot en daarmee ook de grootte van de groep die gebruik maakt van de boot en het geluid (muziek, feestende mensen) en licht dat geproduceerd wordt. Party/discoboten varen vaak in de avond en nacht, op dit tijdstip is het normaliter rustig in het gebied.

Recreatief dronegebruik (cat. 3)

Beschrijving gebruik

Recreatief of hobbymatig vliegen met drones is vliegen voor het plezier en niet voor werk, zakelijke doeleinden of voor vergoeding of betaling. Recreatief dronegebruik is vergunningsplichtig. Ook onder calamiteitsituaties mag niet recreatief of commercieel met een drone worden gevlogen. Professioneel dronegebruik daarentegen is in het beheerplan vrijgesteld onder bepaalde voorwaarden (zie paragraaf 4.4.4).

Trend in aard en intensiteit

Recreatief gebruik van drones in Natura 2000-gebieden is niet toegestaan, omdat op voorhand significante gevolgen op aangewezen Natura 2000-waarden niet zijn uitgesloten. Recreatief dronegebruik in Natura 2000-gebieden is daarmee vergunningplichtig.

Rijkswaterstaat geeft echter aan dat ze meldingen binnen krijgen van overlast van recreatief dronegebruik. Het gaat vooral om het vliegen van de drone rondom bepaalde objecten in en rond het IJsselmeergebied (pers. comm. RWS, 2023). Hoe groot dit probleem in het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is, is onbekend.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van recreatief dronegebruik toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het gebruik van drones kan leiden tot optische verstoring en geluidsverstoring.

Drones kunnen leiden tot verstoring van vogels met vermijdingsgedrag tot gevolg. Er zijn enkele bronnen die de terugkeertijd na verstoring door een drone hebben vastgesteld. De terugkeertijd bleek 1 à 2 minuten voor eenden en bonte strandlopers buiten het broedseizoen (Drever et al. 2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Vergelijkbaar hiermee was er ook een korte terugkeertijd van vogels (1 tot 5 minuten) in hun broedkolonies na verstoring door drones (Brisson-Curadeau et al. 2017; Reintsma et al. 2018; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019). Daarentegen stelden Drever et al. (2015; geciteerd in Jeninga & van der Vliet, 2019) in enkele gevallen niet de terugkeer van meeuwen vast nadat ze buiten het broedseizoen door een drone waren verstoord. Ook Jarrett et al. (2020) vond dat herhaald gebruik van drones op kust- en akkerbouwlocaties met grote groepen foeragerende of rustende watervogels kan leiden tot energetisch dure vliegreacties, verhoogde stress en effectief verlies van beschikbare habitat. Op zulke locaties kan het nuttig zijn om recreatief en commercieel dronegebruik te reguleren om potentiële verstoringseffecten te minimaliseren (Jarrett et al., 2020).

4.2.4 Gedragscode recreatie IJsselmeergebied

Voldoende rust is van cruciaal belang om de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor vogelsoorten te behalen. Voor de meeste vogelsoorten in het Eemmeer & Gooimeer vormde gebrek aan rust op het moment van het opstellen van het vigerende beheerplan geen knelpunt, mits de beschermde status van de rustgebieden (TBB-gebieden) hersteld zou worden (Rijkswaterstaat, 2017a). Door klimaatverandering en technische innovaties kan het recreatieseizoen langer worden. De kans bestaat dat hierdoor de rust voor (met name overwinterende) vogels binnen enkele jaren in het geding komt. Uit de rapportage van Tauw (2025) blijkt dit dan ook het geval te zijn. In de huidige situatie vindt er wel degelijk verstoring van vogels plaats. In de huidige situatie komen boten te dicht bij broedeilanden voor visdief en wordt het broedeiland betreden wat verstoring van broedende visdieven veroorzaakt.

De recreatiesector en natuursector hebben in samenwerking een gedragscode opgesteld met als doel verstoring in het gehele IJsselmeergebied te voorkómen door vergroting van het bewustzijn van de watersporter en het hanteren van enkele eenvoudige regels.

Er zijn regels voor vogelvriendelijk varen en voor natuurbewust varen. De regels zijn als volgt (Watersportverbond et al., 2016):

Altijd en overal: vaar vogelvriendelijk

- houd afstand van groepen watervogels;
- vaar nooit door groepen vogels heen;
- ontzie riet en andere oeverplanten;
- anker niet in de buurt van rustende of broedende vogels en geef vogels met jongen de ruimte;
- kitesurf alleen op de daarvoor bestemde locaties.

Vaar natuurbewust

- werk op het water niet met olie, verf, diesel en oplosmiddelen;
- vaar zonder hoge hekgolven in de buurt van ondieptes;
- voer geen felle verlichting;
- vermijd geluidsoverlast door een luide radio of marifoon.

In het beheerplan wordt benoemd dat het bevoegd gezag samen met de betrokken partijen monitort of de recreanten zich houden aan de afspraken en of er verstoring optreedt. Als deze gedragscode wordt nageleefd kan eveneens worden voorkómen dat in de komende beheerplanperiodes nog striktere voorwaarden aan recreatie moeten worden opgelegd, om het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen te garanderen (Rijkswaterstaat, 2017a). Een aandachtspunt voor de gedragscode is wel dat in deze gedragscode regels om geluidverstoring overdag maar vooral in de avond en nacht te beperken ontbreken. Dit is echter wel van belang om voldoende rust te waarborgen.

Vogelbescherming Nederland, Vereniging Natuurmonumenten en It Fryske Gea geven aan dat de Gedragscode Recreatie IJsselmeergebied onvoldoende wordt nageleefd (Rijkswaterstaat Midden-Nederland, 2024). Verdere monitoring van het naleven van de gedragscode wordt niet uitgevoerd (pers. comm. Provincie Flevoland en RWS, 2025). In plaats daarvan vind er een evaluatie plaats of de gedragscode voldoende bekend is en ook nageleefd wordt. Dit gebeurt in opdracht van RWS en in samenwerking met de recreatiesector. De evaluatie van de gedragscode zal plaatsvinden in 2025 - 2026. Richting het opstellen van het nieuwe beheerplan zal beoordeeld worden of de huidige gedragscode nog voldoet of dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om voldoende rust te waarborgen (pers. comm. RWS, 2025). Per recreatieve activiteit zijn hierboven overtredingen separaat besproken.

4.3 Visserij

4.3.1 Aalvisserij (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie beschikbaar over inspanning, vangstmethodes en aanlandingen gedurende de beheerplanperiode 2017 - 2023. Informatie over de locatie ontbreekt. Er is een beeld bij het naleven van voorwaarden en illegale visserij activiteiten. Deze gegevens zijn echter algemeen voor beroepsvisserij en daarmee is het niet direct duidelijk hoeveel overtredingen zijn toe te schrijven aan aalvisserij. Wat ontbreekt is informatie over waar de aalvisserij plaatsvindt.

Beschrijving gebruik

De visserij op aal vindt plaats met verschillende typen vangtuigen: hoekwant (haken met aas aan lijnen) en twee typen fuiken (schietfuiken op de bodem van het open water (niet op een vaste locatie) en grote fuiken (vaste fuikopstellingen langs de oever) ofwel hokfuiken. De hoekwantvisserij is voor de vangst van aas (voorheen voornamelijk spiering, tegenwoordig voornamelijk wormen) afhankelijk van de visserij met de askuil (alleen aasvis). Askuilvisserij vindt alleen in het Markermeer/IJmeer en IJsselmeer.

Trends in aard en intensiteit

Van 1 september tot en met 30 november mag er niet met aalvistuigen gevist worden in de binnenwateren, met uitzondering van vissers die in bezit zijn van een ontheffing. Deze ontheffing wordt alleen in bijzondere gevallen afgegeven (bijvoorbeeld voor onderzoeksdoeleinden). Twee beroepsvisserijbedrijven hebben aalvisrechten op de Zuidelijke Randmeren.

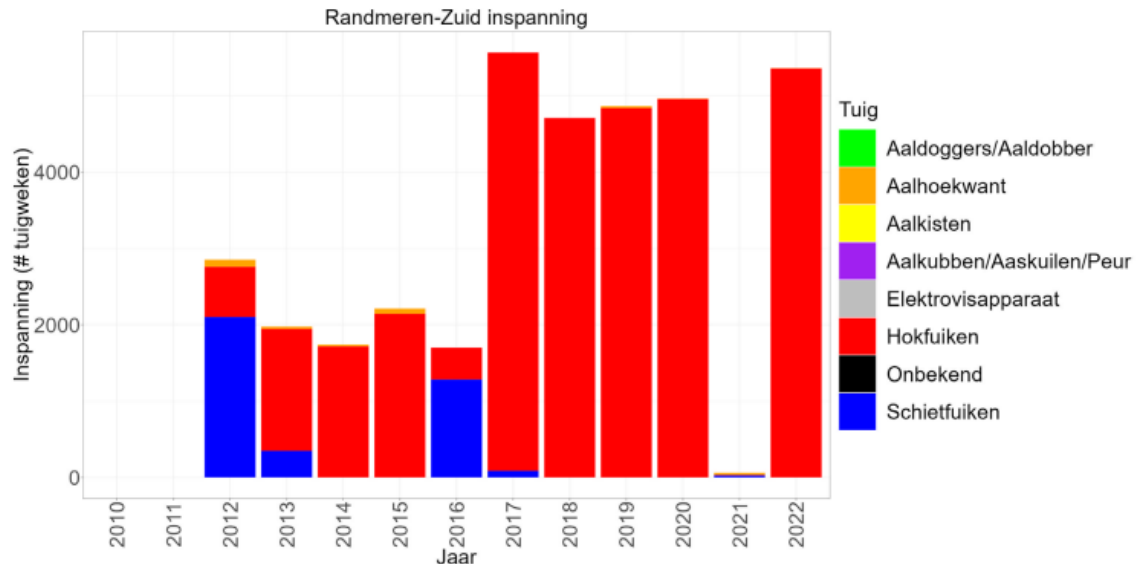
Hieronder zal de inspanning en de aanlanding van aalvisserij besproken worden. En wordt een korte toelichting gegeven over het visplan voor de Zuidelijke Randmeren voor de periode 2022 - 2024 (van Breugel, 2022). Informatie over de locatie van de aalvisserij is niet voorhanden.

Inspanning

Wageningen Marine Research monitort de inspanning van de aalvisserij sinds 2012 (van Rijssel et al., 2023). De inspanning van aalvisrechthebbende tussen 2012 en 2022 in de Randmeren-Zuid (Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw) is weergegeven in afbeelding 4.12. In de vigerende beheerplanperiode is de inspanning toegenomen – in 2016 lag de inspanning onder de 2.000 en in 2022 boven de 5.000 tuigweken. Een uitzondering op deze toename is het jaar 2021. In 2021 lijkt nauwelijks op aal gevist te zijn. Het toegestane aantal netten in de visserijvergunningen is echter gemaximeerd en ongewijzigd gebleven. Dit komt omdat het aantal vistuigen niet 1 op 1 transleert met de trend in het aantal tuigweken (inspanning). Dit komt doordat de periode waarin gevist wordt jaarlijks kan verschillen; het ene jaar vist een visser

bijvoorbeeld 12 weken en het andere jaar maar 10 weken. Daarnaast ontstaan schommelingen in inspanning tussen jaren omdat vissers keuzes maken over welk vistuig ze op welk moment inzetten. Voor alle vistuigen geldt echter dat de aantallen gefixeerd zijn en niet meer kunnen toenemen (pers. comm. LVVN, 2025). De toename in de vigerende beheerplanperiode is voornamelijk te danken aan een toename in het aantal hokfuisen. Sinds 2018 wordt er niet meer met schietfuisen gevestig in de Randmeren-Zuid. Uitzondering hierop is 2021, waarin nog een minimaal aantal weken met schietfuisen is gevestig.

Afbeelding 4.12 Inspanningen (aantal tuigweken) in de Randmeren Zuid voor de periode 2012 - 2022 (van Rijssel et al., 2023)

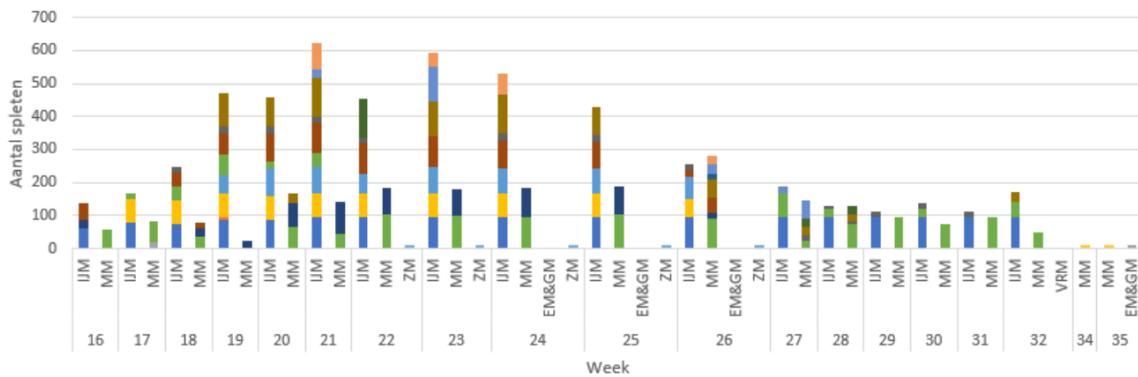
Inspanning aalhoekwant - onderzoek ATKB (2025)

In het onderzoek van ATKB (2025) is ook de inspanning van de aalhoekwant in het IJsselmeer bepaald. De hoekwantvisserij inspanning is bepaald aan de hand van de door de beroepsvissers ingevulde logboeken. Het hoekwant bestaat uit een aantal spleten. Een spleet is een lijn (balk) van ongeveer 1000-1500 meter met om de 4 à 5 meter een zijlijn (snoer) van ongeveer 2 meter voorzien van een beasde haak. Hoekwantspleten verschillen tussen beroepsvissers. Het aantal spleten geeft daarmee slechts een indicatie van de visserijinspanning (ATKB, 2025).

De inzet van de hoekwantvisserij in het IJsselmeergebied varieerde tussen een paar spleten per week tot maximaal 120 spleten. Beroepsvissers, die gespecialiseerd zijn in deze techniek, gebruikten doorgaans 20 tot 30 spleten per gelegenheid. Er werd tot vier keer per week gevestig, van maandagavond tot vrijdagochtend. In totaal zijn er in 2024 7448 spleten hoekwant ingezet, wat resulteert in een lengte van 9671 kilometer en meer dan 1,7 miljoen haken. In afbeelding 4.13 is het aantal spleten verdeeld over de verschillende waterlichamen per schip per week weergegeven. De grootste inspanning is gepleegd in het IJsselmeer gevolgd door het Markermeer. Op het Eemmeer & Gooimeer wordt sporadisch met de hoekwant gevestig. Er is enkel in de weken 24 tot en met 26 en week 35 met de hoekwant gevestig. In 2024 gaat het in het Eemmeer & Gooimeer om een inspanning van in totaal 17 spleten (ATKB, 2025).

Hoe de hoekwantvisserijinspanning van 2024 zich verhoudt tot de jaarlijkse hoekwantvisserijinspanning van het vorige beheerplan is niet te achterhalen aangezien deze nog niet eerder is geregistreerd. Uit de gesprekken met de beroepsvissers zijn geen aanwijzingen gekomen dat hoekwantvisserijinspanning grote verschillen vertoont met eerdere jaren (ATKB, 2025).

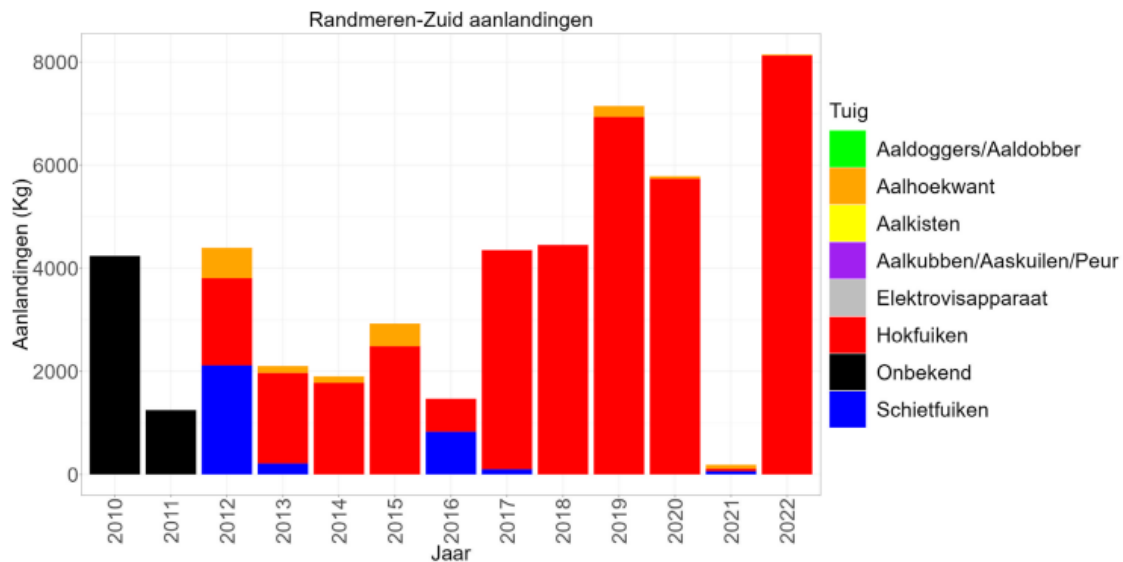
Afbeelding 4.13 Aantal spleten uitgezet per vaartuig (aangegeven met verschillende kleuren), per week, per waterlichaam in week 16 t/m 35 in 2024. IJM = IJsselmeer, MM = Markermeer, EM&GM = Eemmeer en Gooimeer, VRM = Veluwerandmeren, ZM = Zwarte Meer

Aanlanding

Afbeelding 4.14 laat het aantal aanlandingen zien per vangtuig voor de periode 2010 tot en met 2022 in de Randmeren-Zuid. De aanlandingen in de Randmeren-Zuid zijn de afgelopen zeven jaar weer toegenomen na een afname van 2012 tot en met 2016 en hebben in 2022 veruit de hoogste waarden bereikt sinds het begin van de tijdreeks (van Rijssel et al., 2023). Een van de belangrijkste factoren voor de toename in aanlandingen (in kg) voor aal is dat het gewicht (en de lengte) van de gemiddeld gevangen aal aanzienlijk is toegenomen (pers. comm. Ministerie van LNVN, 2025). Dit komt naar voren in het onderzoek van Wageningen Marine Research (WMR) in het IJsselmeer en het Markermeer en heeft daarmee mogelijk ook betrekking op de zuidelijke Randmeren (Visserij Nieuws, 2024). Ook zouden toenames in visstanden een mogelijke oorzaak kunnen zijn voor de verhoogde aanlandingen. Of dit daadwerkelijk een oorzaak is voor de toenames in aanlandingen is niet bekend.

Afbeelding 4.14 Aanlandingen (kg) in de Randmeren-Zuid voor de periode 2010 - 2022 (van Rijssel et al., 2023)

Visplan 2022 - 2024

In het visplan voor de periode 2022 - 2024 staan onder artikelen 11 tot en met 14 aangegeven wat de voorwaarden zijn voor de visserij met fuiken en hoekwant. Hierin is onder meer het volgende aangegeven (van Breugel, 2022):

- in de aalfuiken gevangen brasem en blankvoorn groter dan 15 centimeter mag in de periode 1 maart tot en met 31 augustus worden behouden;
- de bijvangst van snoekbaars groter dan 45 centimeter in de hokfuiken in de periode 1 juni tot 31 augustus mag worden behouden. Voor het behoud van deze bijvangst geldt een totaalquotum inclusief de zegenvisserij in de maand november van 300 kilogram per jaar;
- per visserijbedrijf worden maximaal 125 schietfuiken ingezet;
- het maximaal aantal van 50 en 70 hokfuiken voor de twee visserijbedrijven.

Daarnaast gelden er nog verdere beperkingen voor fuikenvisserij met betrekking tot het aantal fuiken in een treintje (vast aantal van 10), de plaatsing van de fuiken, het gebruik van keurnetten met een gesterkte maaswijdte bij schietfuiken (80 millimeter) en hokfuiken (90 millimeter) gedurende het gehele jaar (uitgezonderd zijn 20 hokfuiken per visserijbedrijf), hoe vaak de fuiken geleegd moeten worden (tweemaal per week) en hoe de schietfuiken geleegd moeten worden (methode Bekendam). Ten slotte worden nog beperkingen voor de visserij met hoekwant genoemd:

- hoekwant mag alleen geaasd worden met wormen;
- het hoekwant wordt zodanig geplaatst en zodanig voorzien van aas dat de bijvangst van snoekbaars minimaal is;
- eventuele bijvangst (vis anders dan aal) dient onverwijld te worden teruggezet (van Breugel, 2022).

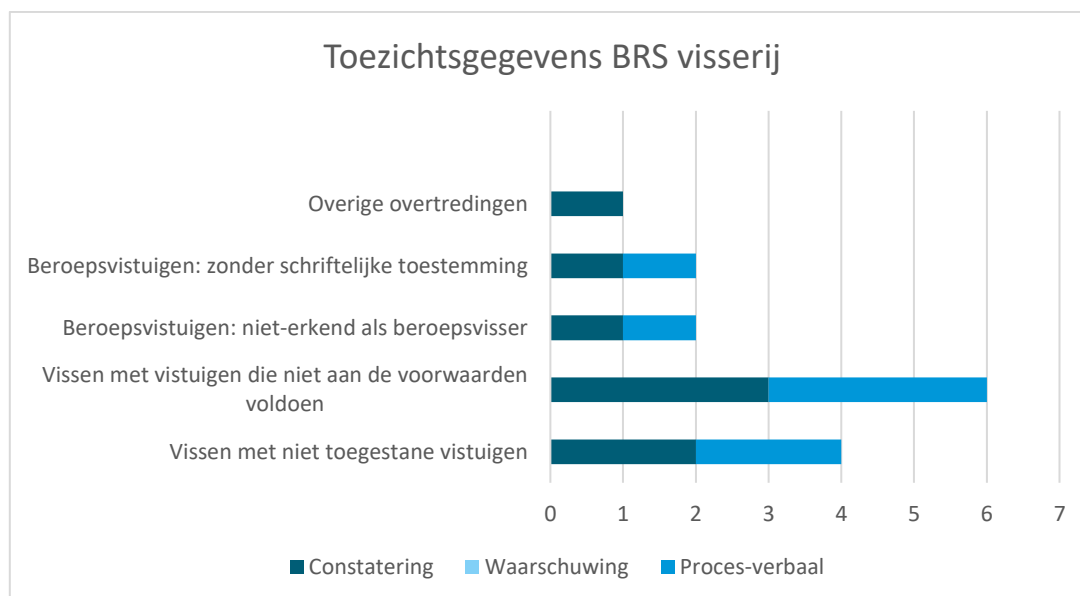
Naleving voorwaarden/maatregelen

Aalvisserij (met schietfuiken, grote fuik, kisten en hoekwant) in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht voor N2000-activiteiten onder de Omgevingswet en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. De hoekwantvisserij is inmiddels echter niet meer vrijgesteld - er moet voortaan een vergunning voor worden aangevraagd. Aangezien in dit rapport de vigerende beheerplanperiode wordt geëvalueerd is dit voor nu niet van toepassing en zal hoekwantvisserij beschouwd worden als cat. 1 activiteit.

Aan de hand van de beschikbare gegevens kan gesteld worden dat er tijdens de vigerende beheerplanperiode een toename is in de aanlanding en inspanning. Ten aanzien van de inspanning geldt wel de belangrijke nuance dat de vangtuigen qua vangstefficiëntie niet gelijk zijn. Zo vist een hokfuik efficiënter dan een span schietfuiken, waardoor de toename van het aantal schietfuiken qua vangst niet kan worden vergeleken met de afname van een gelijk aantal hokfuiken. Of de toename van de kilogrammen aan aanlanding komt door betere vangstmethoden of door grotere visbestanden is niet met zekerheid vast te stellen. Wel is geconcludeerd dat het aantal vergunde vistuigen niet gewijzigd is. Door de toename in aanlanding en inspanning wordt niet voldaan aan de generieke voorwaarden die betrekking hebben op de omvang van de activiteit.

Uit de BRS gegevens komt naar voren dat er op de Randmeren-zuid geen overtredingen zijn geregistreerd van erkende beroepsvissers. Wel zijn er overtreding bekend door niet-erkende beroepsvissers (dit kunnen beroepsvissers zijn die vissen in water waarvan zij geen visrechten hebben. Als het 'vissers' zijn die illegaal gebruik maken van beroepsvangtuigen dan zijn dat stropers) en sportvissers. In afbeelding 4.15 zijn de overtredingen van de niet-erkende beroepsvissers weergegeven. Overtredingen van sportvissers is apart besproken onder sportvisserij. Het gaat voornamelijk om overtredingen omtrent het gebruik van vistuigen. Voor deze overtredingen geldt dat ze niet direct zijn toe te wijzen aan aalvisserij, maar betrekking hebben op beroepsvisserij in het algemeen.

Afbeelding 4.15 Toezichtsgegevens BRS visserij (niet-erkende beroepsvisser) voor de periode 2017 - 2022

Conclusie

Samenvattend is het aantal tuigweken in de aalvisserij toegenomen, maar vanwege verschuiving naar andere vangtuigen betekent dit niet automatisch dat ook de inspanning is toegenomen. Ook de aanlandingen zijn tijdens de vigerende beheerplanperiode toegenomen. Het aantal vergunde vistuigen is daarentegen niet gewijzigd. Het is onbekend wat de trend is voor het aantal locaties waar aalvisserij plaatsvindt. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan (2017 - 2023). De vrijstelling voor aalvisserij met hoekwant is echter niet verlengd voor het beheerplan. De inmiddels verstrekte vergunning voor deze activiteit stelt wel voorwaarden..

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Effecten van aalvisserij kunnen bestaan uit: (a) verstoring van vogels wanneer vangtuigen worden geplaatst of geleegd (geluid en beweging), dit speelt vooral wanneer dit langs de oever plaatsvindt of dichtbij rustende vogels, (b) bijvangst van vogels door verdrinking (c) vast blijven zitten van de haken in de vogels, met als gevolg sterfte (verstrikking) en (d) effecten op de voedselsituatie van visetende watervogels.

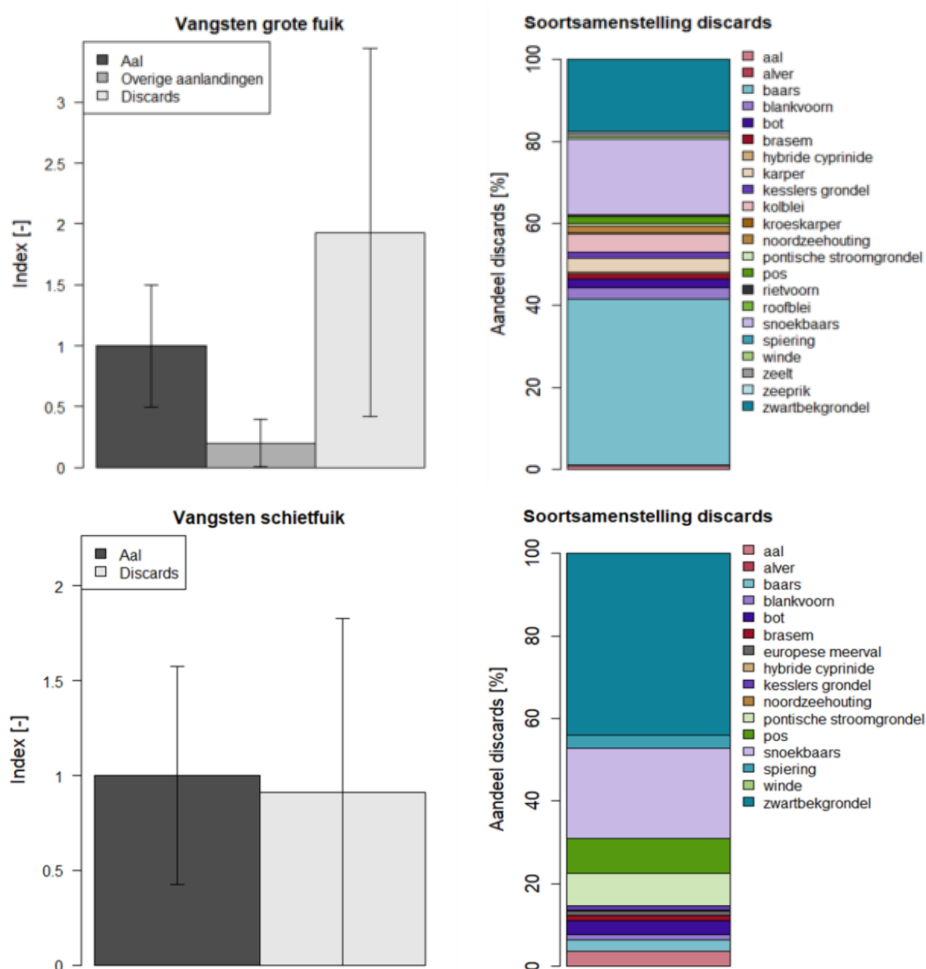
Fuiken zijn weinig selectief, dat wil zeggen dat er naast de doelsoort ook andere vissoorten worden gevangen (van Overzee et al., 2007; geciteerd in Schotanus et al., 2022). Daarnaast kunnen ook vogels in de fuiken terecht komen en verdrinken (Reijnders et al., 2005; geciteerd in Schotanus et al., 2022). In 2022 is er een onderzoek uitgevoerd naar de vangstsamenstelling van grote fuiken en schietfuiken in het IJsselmeer en Markermeer. In het kader van dit onderzoek zijn er in de maanden juni, juli en augustus vijf opstappersreizen uitgevoerd bij drie vissers. In totaal zijn er 22 grote fuiken en 24 schietfuiken onderzocht (Tien et al., 2023). Uit dit onderzoek blijkt dat ongeveer twee keer zoveel bijvangst worden gevangen als dat er aal wordt aangeland per grote fuik, waarbij er zelfs uitschieters waren naar vier keer zoveel bijvangst als gemiddelde aangelande aal per fuik (afbeelding 4.16). De bijvangst bestond vrijwel geheel uit kleine vis. Bij schietfuiken lag de bijvangst lager en was het gemiddelde gewicht van bijgevangen vis nagenoeg hetzelfde als het gemiddelde gewicht van aangelande aal per set schietfuiken. Ook bij schietfuiken bestond de bijvangst vrijwel geheel uit kleine vis (afbeelding 4.16). Of de bijvangst in fuiken in het Eemmeer & Gooimeer ook zo hoog ligt is onbekend.

In de NEA uit 2011 is aangegeven dat er niets bekend is over verstrikking van duikende vogels in fuiken, maar dat het onwaarschijnlijk lijkt dat duikende aalscholvers en futen gericht een fuik inzwemmen. Dit beeld wordt bevestigd doordat er als reactie op de hierboven genoemde uitvraag geen meldingen gedaan zijn van vogelslachtoffers in fuiken tijdens de vigerende beheerplanperiode (Rijkswaterstaat Midden-Nederland, 2024).

De vrijstelling voor aalvisserij met een hoekwant is begin 2024 ingetrokken, omdat significant negatieve effecten op de vogelpopulatie niet konden worden uitgesloten. Hierop is er een onderzoek door ATKB uitgevoerd naar de daadwerkelijke effecten (Gedeputeerde Staten van Utrecht, 2024). Uit dit onderzoek blijkt dat er geen aanwijzingen zijn gevonden van bijvangsten van vogels met hoekwant van beroepsvissers in het IJsselmeergebied. Ook de beroepsvissers zelf melden geen bijvangst. Er is wel een risico dat vogels dode vissen met een haak erin opeten. Er zijn ook aanwijzingen voor dat dit gebeurt gezien de vondst van haken in oude en verse braakballen op de Kreupel en door andere onderzoekers ook wel elders (ATKB, 2025).

Daarnaast kan aalvisserij een effect hebben op de voedselbeschikbaarheid van visetende vogels. Fuiken en hoekwanten worden hoofdzakelijk geplaatst op locaties met een hoge dichtheid aan vis. Deze gebieden worden ook vaak door visetende vogels geëxploiteerd vanwege deze hoge dichtheden aan vis. Plaatsing van deze vistuigen belemmert mogelijk visetende vogels in hun foeragegedrag. Hierdoor veranderen mogelijk deze gebieden voor visetende vogels naar suboptimaal en zullen sommige vogels moeten uitwijken naar gebieden met lagere dichtheden aan vis. Een voedseltekort zal echter niet snel optreden, omdat de vangsten relatief gering zijn in verhouding tot de totale visbestanden (Wijsman & Goudswaard, 2015). Verdere eventuele knelpunten in relatie tot voedselbeschikbaarheid worden in de ecologisch evaluatie besproken.

Afbeelding 4.16 Overzicht van aanlandingen (biomassa-index) van aal, overige aangelande vis (baars, blankvoorn, brasem, bot, snoek en snoekbaars) en bijvangst voor grote fuiken (links boven) en schietfuiken (links onder) en relatieve soortensamenstelling [%] van de bijvangst op basis van biomassa voor grote fuiken (rechts boven) en schietfuiken (rechts onder) (Tien et al., 2023)

4.3.2 Zegenvisserij (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is een goed beeld bij het aantal zegendagen en aanlandingen van de belangrijkste doelsoort van zegenvisserij in het Eemmeer & Gooimeer. Er zijn ook gegevens beschikbaar over overtredingen, maar deze zijn algemeen voor beroepsvisserij en daarmee is het niet direct duidelijk hoeveel overtredingen zijn toe te schrijven aan de zegenvisserij.

Beschrijving gebruik

Visserij met een zegen op schubvis (met name blankvoorn en brasem; volgens het ministerie van LVVN alleen brasem (pers. comm. Ministerie van LVVN, 2025)), waarbij de vis met een omtrekkende beweging wordt ingesloten door een net dat door de waterkolom (al dan niet tot op de bodem) gesleept wordt.

Trends in aard en intensiteit

In het Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw (Randmeren-Zuid) worden door twee op voornamelijk brasem, maar ook kolblei en blankvoorn gevestigd. De visserij vindt in de winterperiode plaats - van 1 november tot en met 1 maart (Derks en Wijmans, 2022; van Breugel, 2022).

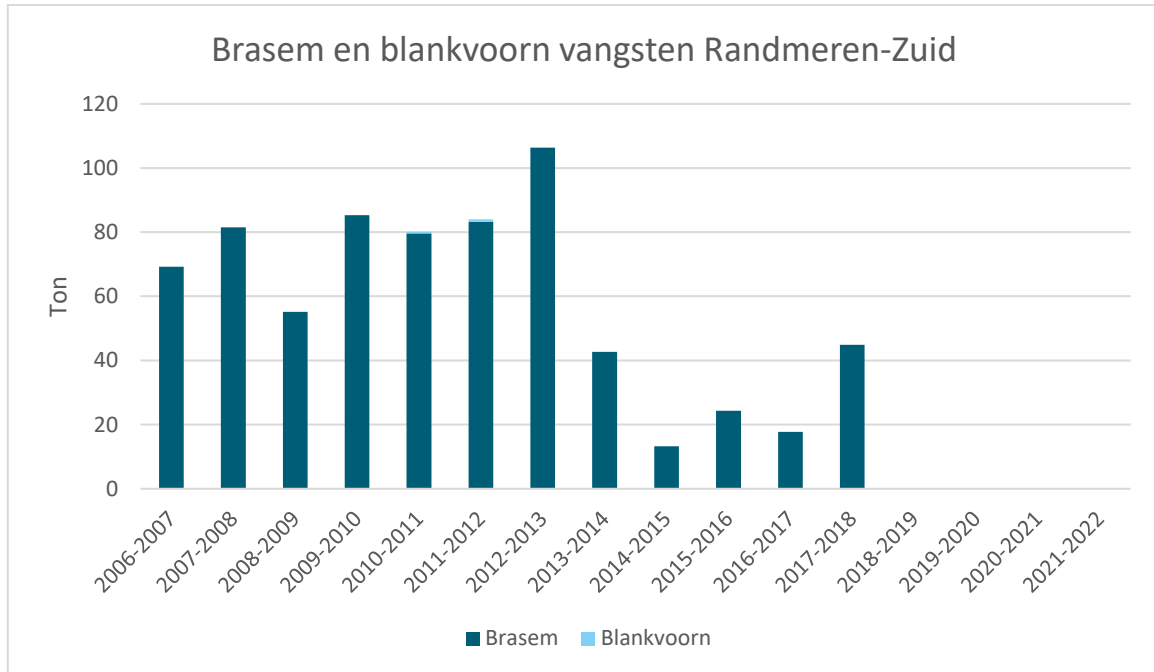
Het zegenquotum voor brasem en kolblei (> 15 centimeter) was van 2006 - 2007 tot en met 2014 - 2015 100 ton en 60 ton voor blankvoorn (> 15 centimeter) (Sportvisserij MidWest Nederland, 2012). In deze periode mocht er met de zegen gevestigd worden van 1 november tot 15 maart. Op grond van dalende vangsten van de sportvisserij en de dalende visstand is in 2015 de zegenvergunning aangepast. Het brasemquotum werd verlaagd naar 50 ton en het blankvoornquotum naar 26 ton. Ook werd de zegenperiode verkort naar 1 november tot en met 28 februari met een maximaal aantal visdagen van 21 per beroepsvisser. In afbeelding 4.17 zijn de vangsten voor brasem en blankvoorn weergegeven. In de praktijk wordt kolblei niet of nauwelijks gevestigd. Hierom zijn eventuele vangsten van deze soort niet gedocumenteerd en niet weergegeven in onderstaande afbeelding. Ook de vangsten van blankvoorn zijn minimaal. Deze soort is in lage aantallen gevestigd in de periode 2010/2011 tot en met 2012/2013. In de overige jaren zijn er geen vangsten van deze soort bekend. Sinds 2012/2013 is er een sterke afname te zien in het aantal vangsten. In de periode 2018 - 2019 tot en met 2021 - 2022 is er geen brasem, blankvoorn of kolblei gevestigd, omdat de sport- en beroepsvissers gedurende deze vier zegenseizoenen (najaar 2018 tot en met voorjaar 2022) hebben besloten een onderzoek uit te voeren naar hoe de visstand zich zou ontwikkelen en om gezamenlijk te bepalen hoeveel schubvis na deze periode duurzaam beroepsmatig zou kunnen worden benut (Derks en Wijmans, 2022).

Het onderzoek toonde aan dat de visstand in de onderzoeksperiode jaarlijks toenam, waarbij het Gooimeer ieder jaar de hoogste visstand kende. Op basis van de resultaten van het visstand onderzoek van Sportvisserij Nederland is een duurzaam oogstbare productie voor brasem en voor blankvoorn berekend van respectievelijk 38 ton voor brasem en 3,5 ton voor blankvoorn per zegenseizoen, voor de periode 2023 tot en met 2025. Vanwege het ontbreken van kolblei in de vangsten, kan deze soort niet worden onttrokken.

Eén visserijbedrijf en Sportvisserij (MidWest) Nederland zijn overeengekomen dat de periodieke zegentoestemming en het deel van de schubvisquota welke toebehoren aan het visserijbedrijf (50 procent van het totaal), worden overgenomen door de sportvisserij. Vanaf 1 november 2022 oefende daardoor nog maar één visserijbedrijf actief de zegenvisserij uit op de Zuidelijke Randmeren, waarbij zij de helft van het schubvisquota mogen wegvangen. Wel mag het visserijbedrijf waarvan de zegentoestemming is overgenomen door de sportvisserij bijvangst van met fuiken gevestigd schubvis tot een gewicht van 300 kilogram/per jaar behouden.

In september/oktober 2024 en 2027 voeren het visserijbedrijf waarvan de zegentoestemming is overgenomen door de sportvisserij en Sportvisserij (MidWest) Nederland wederom een visstand onderzoek uit, waarna de quota indien mogelijk worden bijgesteld (Derks en Wijmans, 2022).

Afbeelding 4.17 Brasem en blankvoorn vangsten (in ton) in de Randmeren-Zuid (Derks en Wijmans, 2022)

Visplan periode 2022 - 2024

Voor de periode 2022 - 2024 is ook een nieuw visplan opgesteld met daarin beschreven hoe de visrechtgebende hengelsportorganisaties en beroepsvissers het visserijbeheer willen uitvoeren. Hierin staat onder meer het reglement voor beroepsvisserij, met onder meer de (verdeling van de) quota zoals hierboven benoemd. Daarnaast staan er voorwaarden in met betrekking tot het seizoen, dagen en tijden, vissoorten, sortering vangst, gebruik van de zegen, de aanlanding van vis, de openstelling van gebieden en controle (van Breugel, 2022). Enkele reglementen die in het visplan van 2012 stonden zijn gewijzigd of niet meer aan de orde. Zo is onder meer het quotum voor het behouden van de bijvangst en de zegenvisserij gewijzigd. Daarnaast is het artikel met betrekking tot monitoring (artikel 12 in visplan 2012) niet meer opgenomen in het Visplan 2022 - 2024. Wel staat het nieuwe visstand onderzoek voor de jaren 2024 en 2027 vermeld in het visplan.

Transitie zegenvisserij sinds 2014

In 2014 heeft de staatssecretaris van Economische Zaken een bestuurlijk akkoord bereikt over de transitie van de schubvisvisserij met de beroeps- en sportvissers, provincies Friesland, Flevoland en Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Stichting Het Blauwe Hart en Vogelbescherming Nederland. Afgesproken is onder meer dat de schubvisvisserij moet verduurzamen en dat gestreefd wordt naar herstel van de schubvisbestanden (Platform IJsselmeergebied, n.d.).

Met ingang van 1 juli 2014 is de visserijcapaciteit van de beroepsvissers via hun schubvisvergunningen sterk beperkt. Dit betekent het volgende voor de zegenvisserij (Platform IJsselmeergebied, n.d.; Sportvisserij Nederland, 2016):

- het aantal zegendagen is teruggebracht tot 7 dagen per zegenvergunning;
- er is een verbod ingesteld op zegenvisserij in havens;
 - er is een verlaging van het quotum voor de zegenvisserij in de wintermaanden op brasem, kolblei en blankvoorn.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Zegenvisserij in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen.

Uit de aanlandingsgegevens blijkt dat zegenvisserij tijdens de vigerende beheerplanperiode is afgenomen. Hiermee wordt voldaan aan de generieke voorwaarde die betrekking heeft op de omvang van de activiteit. Daarnaast komt uit de BRS gegevens naar voren dat er op de Randmeren-Zuid geen overtredingen zijn geregistreerd van erkende beroepsvissers. Wel zijn er overtredingen bekend door niet-erkende beroepsvissers en sportvissers (voor meer detail zie paragraaf 4.3.1).

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit en locatie van zegenvisserij afgenomen: zegenvisserij heeft in de periode 2018 - 2019 tot en met 2021 - 2022 niets plaatsgevonden. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

De zegenvisserij kan de volgende effecten tot gevolg hebben: (1) verstoring van vogels bij het plaatsen of binnenhalen van de netten (beweging en geluid), (2) bijvangst van vogels (verdrinking), (3) verandering van de voedselsituatie, en als laatste (4) verandering van de waterkwaliteit. Het wegvangen van bodemwoelende vis (met name brasem) kan leiden tot een verbetering van de waterkwaliteit en uiteindelijk tot groei van waterplant wanneer het doorzicht toeneemt.

Tijdens de zegenvisserij kan optische verstoring optreden wanneer vissers te dicht bij oevers opereren. Ook op het water foeragerende of rustende vogels kunnen verstoord worden door de gebruikte vaartuigen bij de zegenvisserij (Schotanus et al., 2022).

Daarnaast is voor het Eemmeer & Gooimeer bekend dat het brasembestand vrij laag is (Derks en Wijmans, 2022). Brasem dient als voedsel voor enkele visetende vogels, waaronder de aalscholver. Een achteruitgang in het brasembestand kan daarmee ook een effect hebben hoger in de voedselketen. Of dit al een rol speelt of in de toekomst een rol gaat spelen is niet bekend. Daarentegen kan het wegvangen van brasem ook leiden tot een verbetering van de waterkwaliteit.

Ten slotte wordt in de voortoets beargumenteerd dat zegenvisserij een actieve vorm van visserij is, waardoor de bijvangst van watervogels en vis gering zal zijn. Doordat met name grote brasem en blankvoorn wordt gevangen, wordt geen negatief effect op de voedselsituatie van visetende watervogels verwacht. Van Rijssel et al. (2019) deed onderzoek naar de bijvangst van trekvisserij bij de zegenvisserij in de deltawateren. Uit dit onderzoek bleek dat de bijvangsten aan trekvisserij gering zijn. Alleen houting wordt met enige regelmaat bijgevangen. Aan de hand van dit onderzoek lijkt het argument zoals gesteld in de voortoets nog steeds stand te houden.

4.3.3 Traditionele visserij (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd. Er is beperkte informatie beschikbaar over de inspanning en het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

Het betreft een activiteit waarbij met traditionele zeil- en roeiboten een traditionele vorm van visserij wordt uitgevoerd. Hierbij wordt traditioneel vistuig gebruikt, te weten een dwarskuil, hoekwant, een zegen, het staand want, fuiken en kubben. De activiteiten hebben het doel om voor publiek demonstraties te geven van traditionele visserij.

Trends in aard en intensiteit

In de vorige inventarisatie staat benoemd dat traditionele visserij plaatsvindt bij Bunschoten en Spakenburg (Verbeek et al., 2011). Bij Spakenburg worden nog steeds visserijdag georganiseerd waarbij traditionele visserijdemostraties worden gegeven. De visserijdag in Spakenburg vinden elk jaar op de eerste zaterdag van september plaats. Het is onbekend of de schepen ook het Eemmeer & Gooimeer betreden. Er is geen verder informatie beschikbaar over de aard en intensiteit van deze activiteit.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Traditionele visserij in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. Vanwege het ontbreken aan gegevens over de intensiteit kan er geen conclusie worden getrokken of aan de generieke voorwaarde wordt voldaan.

Conclusie

Vanwege het ontbreken aan informatie is het onbekend wat de trend is van de inspanning en locatie. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Net zoals de andere vormen van visserij kan traditionele visserij leiden tot verstoring van vogels, bodemberoering, bijvangst en afname van voedselbeschikbaarheid.

In de NEA worden significant negatieve effecten uitgesloten. Er wordt beargumenteerd dat de activiteit hooguit één of enkele malen per jaar plaats vindt en een lokaal gebied bestrijkt, waardoor eventuele effecten alleen lokaal optreden en over een kort tijdsbestek plaatsvinden. Daarnaast is de hoeveelheid vis die gevangen wordt zeer minimaal en kan een effect op de voedselvoorziening voor visetende watervogels worden uitgesloten (Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg, 2011b).

4.4 Civiele- en overige activiteiten

4.4.1 Baggeren (havens, sluizen, vaargeul en toegangseulen jachthavens) (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd. Er is geen informatie beschikbaar over de intensiteit en het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

Baggeren is nodig om hoofdvaarwegen, overige vaarwegen en havens (niet alleen die met een hoofdvaarweg verbonden zijn) bevaarbaar en bereikbaar te houden. Voor de hoofdvaarwegen is de vrijstelling voor baggeren van toepassing op de hoofdvaarwegen zoals vastgelegd op de 'Overzichtskaart IJsselmeergebied' op bladzijde 261 van het Nationaal Water Programma 2022-2027. Het gebaggerde slib (en/of zand) wordt gestort op aangewezen verspreidingsvakken. Dit betreft vooral relatief kleine oppervlakten, gelegen in diepe geulen.

Zandwinning ten behoeve van verdieping/verbreding van vaargeulen valt niet onder de definitie baggeren en is separaat opgenomen onder paragraaf 4.4.6.

Trends in aard en intensiteit

In 2016 heeft Coöperatie Gastvrije Randmeren een verlenging aangevraagd van een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet voor de aanleg van een inpandige recreatiehaven nabij het eiland de Dode Hond in het Eemmeer (Staatcourant, 2016). Deze haven is nog niet gerealiseerd (pers. comm. RWS, 2025). Verdere informatie over trends, locaties en periode van baggeren gedurende de beheerplanperiode ontbreekt.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Baggeren in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden (havens,

sluizen, vaargeulen en toegangsheuven jachthavens). Gegevens over het naleven van de voorwaarden ontbreken.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van baggerwerkzaamheden onbekend, omdat er weinig tot geen informatie beschikbaar is. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Baggeren zorgt voor bodemberoering in de geulen en tijdelijke vertroebeling van het water. De toename van vertroebeling is afhankelijk van (1) het gebaggerde sediment, waarbij gebaggerd slib een grotere vertroebelingspluim veroorzaakt dan gebaggerd zand en (2) de hoeveelheid die wordt gebaggerd. De toename van vertroebeling is doorgaans tijdelijk. Ook kunnen (visetende) watervogels verstoord worden. Ten slotte kan het storten van bagger op aangewezen locaties mogelijk voor verstoring en vertroebeling zorgen.

Door het baggeren van zand kan verstoring optreden van vogels. Zo kunnen door de afname van doorzicht effecten optreden op visetende vogels (zichtjagers), zoals de fuut en aalscholver. Visetende vogelsoorten zijn gevoelig voor vertroebeling. vertroebeling kan leiden tot een toe- of afname van het vangstsucces, afhankelijk van het effect op de zichtdiepte en op de verticale verspreiding van de vis in de waterkolom. Zo kwam in een studie naar aalscholers in het IJsselmeer naar voren dat deze soort zich kan aanpassen aan het troebelere water. Zo ging deze soort over op sociaal foerageren om zo vissen naar de bovenste waterlaag te drijven (Eerden en Voslamber, 1995). De fuut daarentegen kan zich minder goed aanpassen en zal nadelen ondervinden van de vertroebeling van de waterkolom (Beemster et al., 2012).

Daarnaast kunnen vooral visetende vogels effecten ondervinden van geluid en visuele verstoring, omdat deze soortgroep op open water jaagt waar deze activiteit voornamelijk plaatsvindt. Als gevolg van (extra) bodembedekking kan daarnaast een (indirect) negatief effect optreden op vogels (kuifeend en tafeleend) die voor de voedselvoorziening afhankelijk zijn van bodemfauna (Baptist et al., 2006). Baggeren kan namelijk leiden tot een afname in biomassa, dichtheid en soortenrijkdom van de bodemdiergemeenschap. Gezien baggerwerkzaamheden voornamelijk plaatsvinden in vaargeulen is de verwachting dat dit effect beperkt is gezien bodemfauna vanwege de lokale omstandigheden zich hier minder goed kunnen vestigen. Het betreft daarnaast een activiteit die verstorend werkt maar die in ruimte en/of tijd (zeer) beperkt is. Daarnaast heeft de vrijstelling geen betrekking op de aanleg van bijvoorbeeld nieuwe vaargeulen. Hierdoor lijdt baggeren niet tot een verdere afname van bodemfauna op locaties waar voorheen nog geen verstoring plaatsvond.

4.4.2 Terreinbeheer stranden en recreatiegebieden ten behoeve van recreanten (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voor alle stranden en recreatiegebieden is in de zwemwaterprofielen beschreven welke beheer wordt uitgevoerd en ook hoe vaak het beheer wordt uitgevoerd.

Beschrijving gebruik

Onder het beheer van stranden en recreatiegebieden valt onder meer het schoonmaken van het strand (waaronder het opruimen van zwerfafval en wieren), onderhoud van voorzieningen, waaronder het schoonmaken van toiletten, douches, speeltoestellen, loopplanken, meubilair en verlichting, het verplaatsen van zand en het voorbereiden van de ondergrond op locaties waar seizoensbebouwing is toegestaan.

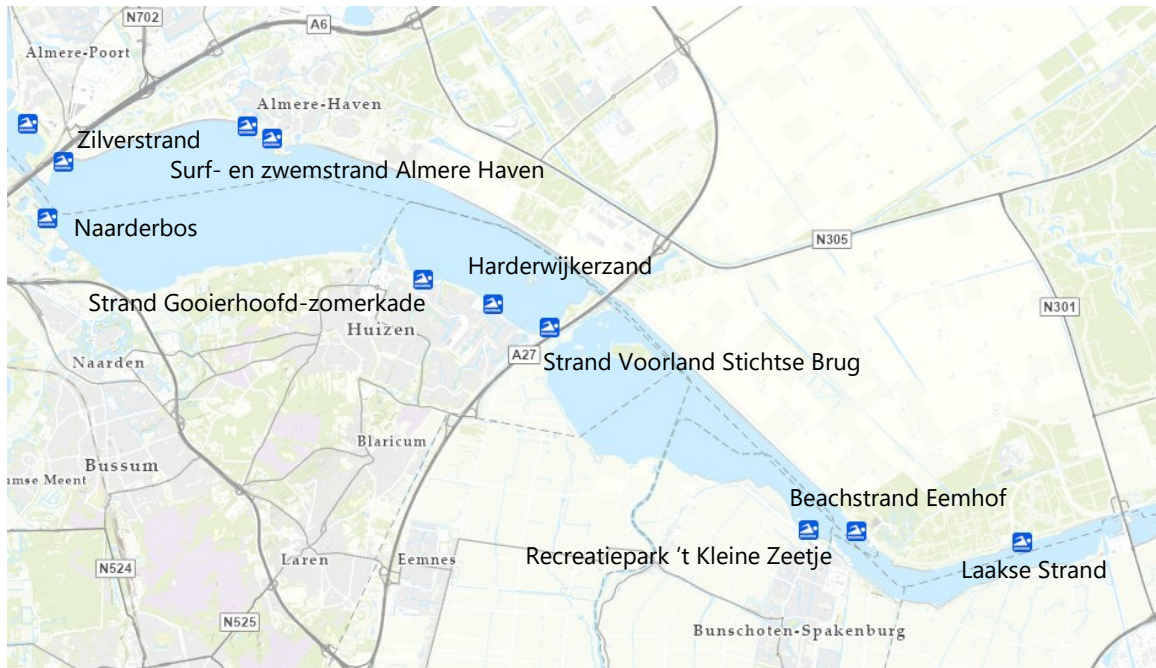
Trends in aard en intensiteit

Langs het Eemmeer & Gooimeer bevinden zich 12 stranden/recreatiegebieden (afbeelding 4.18). Geen van deze stranden en recreatiegebieden bevinden zich binnen het Natura 2000-gebied. In het algemeen is de provincie verantwoordelijk voor de aanwijzing van zwemwaterlocaties. Op de zwemwaterlocaties draagt de beheerder de zorg voor de veiligheid en gezondheid van de zwemmers. De provincie houdt hierop toezicht en neemt zo nodig maatregelen. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het zwemwaterprofiel. Rijkswaterstaat controleert de zwemwaterkwaliteit, licht de provincie hierover in en adviseert, zodat de

provincie het publiek kan informeren over eventuele gezondheidsrisico's (Arcadis, 2023a; 2023b; Taww, 2020a).

Hieronder zal het beheer dat specifiek is voor elk van de stranden en recreatiegebieden behandeld worden. Het beheer van deze stranden wordt opgenomen in het zwemwaterprofiel van de stranden. Deze kunnen gevonden worden op [Vind een zwemplek | Zwemwater.nl](https://vind.een.zwemplek.nl). Er zijn tijdens de vigerende beheerplanperiode geen nieuwe stranden of recreatiegebieden bijgekomen. Oud Valkeveen en NTKC Kampeerterrein Huizen zullen niet behandeld worden gezien hier geen officiële zwemlocatie aanwezig zijn waardoor het beheer onbekend is.

Afbeelding 4.18 Locaties van stranden en recreatiegebieden langs het Eemmeer & Gooimeer. Bron: Rijkswaterstaat

Zilverstrand

Staatsbosbeheer zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken worden tweewekelijks geleegd, maar worden bij grote drukte op afroep extra geleegd. De aanwezige toiletten werden op afroep schoongemaakt, maar zijn thans gesloten wegens vandalisme. De ligweides en stranden worden aan het begin van het zwemseizoen omgewoeld en worden in het seizoen op afroep glad gestreken/gemaaid (Arcadis, 2023a).

Naarderbos

De dagelijks beheerder is onbekend. Daardoor is een beschrijving van het dagelijks beheer niet te geven. Nedstede is de exploitant van de zwemwaterlocatie, maar geeft aan niet de beheerder te zijn. De gemeente Gooise Meren is de eigenaar van de locatie (RPS et al., 2019).

Surfstrand en zwemstrand Almere

Gemeente Almere zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken worden in het zwemseizoen drie keer per week geleegd. De toiletten worden op afroep schoongemaakt. Daarnaast worden de ligweides ook op afroep gemaaid (Arcadis, 2023b).

Gooierhoofd - Zomerkade

De gemeente Huizen zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken worden twee keer per week geleegd en op drukke dagen extra op afroep. Hetzelfde geldt voor de toiletten. De openbare toiletten worden twee keer per week schoongemaakt en op drukke dagen op afroep (Arcadis, 2023c).

Harderwijkerzand

Gemeente Huizen zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken worden één à twee keer per week geleegd en bij grote drukte op afroep extra geleegd. Het strand wordt eens in de twee weken recht gestreken. Toiletten zijn niet aanwezig op de locatie (Arcadis, 2023d).

Strand Voorland Stichtsebrug

De gemeente Blaricum is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de zwemwaterlocatie. In opdracht van de gemeente voert een aannemer de werkzaamheden uit. Tijdens zomers zwemweer maken zij dagelijks de toiletten schoon en legen de afvalbakken. Bij minder warm weer is de frequentie lager. Ook ruimen zij zwerfvuil op en eventueel overmatige hoeveelheden waterplanten langs de waterlijn. Dit gebeurt met name in het najaar na het maaien van fonteinkruid (Tauw en RPS, 2020a).

Recreatiepark 't Kleine Zeetje

Gemeente Bunschoten zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken en toiletten worden dagelijks geleegd en schoongemaakt. De ligweide wordt twee wekelijks gemaaid en het strand wordt twee wekelijks omgeploegd tijdens het zwemseizoen (Arcadis, 2024a).

Beachstrand Eemhof

Jachthaven Eemhof zorgt voor het dagelijks beheer van de zwemlocatie. De prullenbakken en toiletten worden dagelijks geleegd en schoongemaakt. De ligweide wordt 2-wekelijks gemaaid. Er spoelen veel resten van waterplanten aan, deze worden dagelijks opgeruimd en verzameld ten noorden van de zwemzone (Arcadis, 2024b).

Laakse strand/Laakse strand Energy Up

Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van de zwemwaterlocatie. De campingeigenaar voert het dagelijks beheer van zwemplek Laakse Strand de Wielewaal uit. Hij houdt het strand schoon van zwerfvuil en waterplanten en egaliseert het strand wanneer dit nodig is. Tijdens drukke weken gebeurt dit vaker, bijvoorbeeld driemaal in een week (Tauw en RPS, 2020b).

Staatsbosbeheer houdt het naaktstrand en hondenstrand met minimaal beheer in stand, door maximaal eenmaal per jaar de ligweiden te maaien, het struweel eventueel terug te zetten en als het nodig is zwerfvuil te rapen (Tauw en RPS, 2020b).

Naleving voorwaarden/maatregelen

Voor activiteiten die vallen onder beheer en onderhoud is geen passende beoordeling of vergunning Wet natuurbescherming, tegenwoordig Omgevingswet, nodig. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. Dit lijkt niet het geval, gezien er geen nieuwe locaties bij zijn gekomen tijdens de vigerende beheerplanperiode.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van terreinbeheer (stranden en recreatiegebieden) gelijk gebleven, omdat er geen nieuwe zwemlocaties bij zijn gekomen waar terreinbeheer plaatsvindt. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Onder het beheer van de stranden valt onder meer het recht strijken/egaliseren van het strand, het verwijderen van waterplanten en zwerfafval, maaien van de ligweiden, legen van prullenbakken en schoonmaken van toiletten. Deze activiteiten kunnen verstoring zijn voor vogels (onder meer voor de kleine zwaan, kraakeend en meerkoet). De stranden bevinden zich echter maar op een klein oppervlak ten opzichten van het gehele Eemmeer & Gooimeer en buiten de Natura 2000-grens. Daarnaast vindt het meeste beheer niet dagelijks plaats en is verstoring van strandgasten groter dan van beheerders die prullenbakken legen en toiletten schoonmaken. Hierdoor zijn er genoeg uitwijkmogelijkheden voor vogels en ook is er een mogelijkheid om terug te keren naar het gebied zodra het beheer is afgerond.

4.4.3 Muskusrattenbestrijding in verband met dijken (categorie 1)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Informatie is beschikbaar over het aantal muskusrat vangsten door omliggende waterschappen aan het IJsselmeer tijdens de beheerplanperiode. Dit omvat echter vangsten over de gehele gebieden die onder de waterschappen vallen en is dus niet toegespitst tot vangsten in alleen het Eemmeer & Gooimeer. Hierdoor is ook de locatie van de vangsten niet bekend.

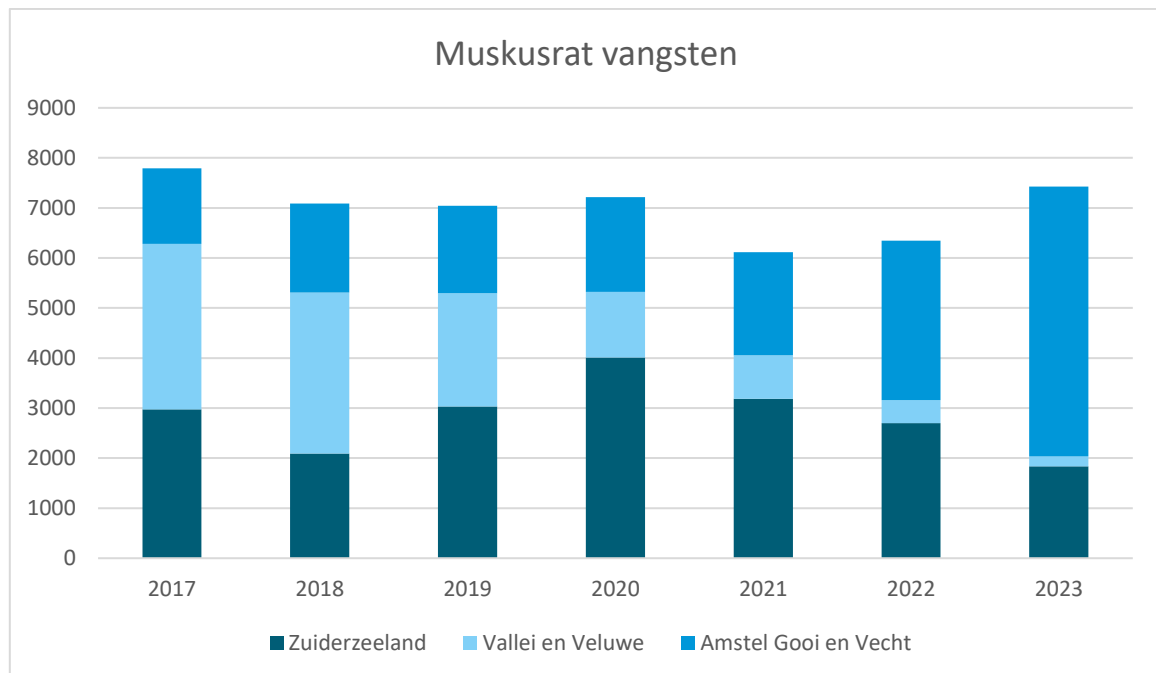
Beschrijving gebruik

Het bestrijden van muskusratten gebeurt met de landelijke toegestane middelen, zoals klemmen, kooien en met ontheffing het geweer.

Trends in aard en intensiteit

Sinds het jaar 2000 is het aantal landelijke vangsten van muskusratten sterk afgenomen. Het aantal muskusrat vangsten van de drie omliggende waterschappen aan het Eemmeer & Gooimeer (Zuiderzeeland, Vallei en Veluwe en Amstel Gooi en Vecht) lijkt min of meer gelijk te zijn gebleven tijdens de beheerplanperiode - in 2017 was het totaal aantal vangsten 7.793 en in 2022 waren dit er 7.424 (afbeelding 4.19). De vangsten door waterschap Amstel Gooi en Vecht zijn sterk toegenomen, terwijl vangsten door waterschap Vallei en Veluwe sterk zijn afgenomen. De vangsten weergegeven in afbeelding 4.19 weerspiegelen echter niet één op één de vangsten in het Eemmeer & Gooimeer, omdat het muskusrattenbestrijding omvat over het gehele gebied dat onder de drie waterschappen valt.

Afbeelding 4.19 Muskusrat vangsten Waterschap Zuiderzeeland, Vallei en Veluwe en Amstel Gooi en Vecht in der periode 2017-2023 (Unie van Waterschappen 2020; 2021; 2024)

Naleving voorwaarden/maatregelen

Muskusrattenbestrijding in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit geldt wel de generieke voorwaarde dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen. Het aantal vangsten is vrijwel gelijk gebleven. Het is echter onduidelijk of dit ook specifiek voor het Eemmeer & Gooimeer geldt, omdat het aantal vangsten over de gehele gebieden die onder de waterschappen vallen is meegenomen en niet alleen de vangsten in het Eemmeer & Gooimeer.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit van muskusrattenbestrijding gelijk gebleven, omdat het aantal vangsten van de omliggende waterschappen gelijk is gebleven. Het ontbreekt aan gegevens over de locatie van het gebruik, waardoor dit onbekend is. Er zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Optische verstoring van broed- en niet-broedvogels, incidenteel verdrinking van vogels en andere dieren.

Voor muskusrattenbestrijding is betreding van gebieden nodig voor het plaatsen en controleren van kastvallen, vangkooien en klemmen (niet zijnde pootklemmen). De frequentie van muskusrattenbestrijding kan oplopen tot een dagelijkse controle van klemmen, kooien en vallen, ook in gebieden waar veel vogels broeden, rusten en foerageren. Door de mogelijke hoge frequentie van het controleren van de klemmen, kooien en vallen kan er verstoring plaatsvinden.

4.4.4 Professioneel dronegebruik (categorie 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd. Er is geen compleet beeld van de aard en intensiteit van professioneel dronegebruik over de gehele beheerplanperiode. Hierdoor is het ook niet mogelijk om vast te stellen of er aan de voorwaarden zoals gesteld in het beheerplan wordt voldaan.

Beschrijving gebruik

Onder professioneel dronegebruik valt het toepassen van een drone voor inspecties van gebouwen, kunstwerken et cetera, assistentie tijdens calamiteiten, handhaving, beveiliging en monitoring.

De toepassing van drones door media en journalistiek wordt in het beheerplan wordt deze categorie niet onder professioneel dronegebruik gerekend en is dit derhalve vergunningsplichtig.

Trends in aard en intensiteit

Intensiteit

WetlandWachten geven aan dat het gebruik van drones is toegenomen. De activiteit is echter moeilijk te handhaven en het is moeilijk om er gegevens over te verzamelen (interview WetlandWachten, 2023). Rijkswaterstaat geeft aan alleen inzichtelijk te hebben waar en hoe vaak Rijkswaterstaat heeft gevlogen en wanneer een externe partij een verzoek heeft ingediend om boven het areaal van Rijkswaterstaat te mogen vliegen (pers. comm. Rijkswaterstaat, 2023).

ODNHN heeft in 2019 toestemming gegeven aan Gastvrije Randmeren voor het gebruik van een drone voor het monitoren van waterplanten in het Eemmeer (pers. comm. Provincie Noord-Holland, 2025). Informatie over hoe vaak is gevlogen boven het Eemmeer & Gooimeer ontbreekt echter.

Regelgeving

Tot juni 2020 had Nederland zijn eigen regelgeving voor het vliegen met drones, maar sindsdien is de nieuwe Europese regelgeving voor drones in alle Europese landen geïmplementeerd (Jeninga en van der Vliet, 2019). In deze regelgeving wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen professioneel en recreatief dronegebruik zoals voorheen, maar is er een indeling gemaakt op basis van risico (voornamelijk op basis van doeleinde): (1) Open; (2) Specific en (3) Certified (Ministerie van I&W, 2022):

- 1 De Open categorie is bedoeld voor drones tot 25 kg waarbij een maximale vlieghoogte van 120 m aangehouden dient te worden en drone in het zicht van de bestuurder moet blijven. Er mag niet worden gevlogen in gecontroleerd luchtruim. Het risico van vluchten in de Open categorie is derhalve relatief laag. Vluchten die niet uitgevoerd kunnen worden in de Open categorie, moeten worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van de Specific categorie;
- 2 De Specific categorie is bedoeld voor alle dronevluchten die een hoger risico met zich meebrengen. Denk aan het vliegen met een wat zwaardere drone (>4 kg) nabij mensen of dronevluchten in

gecontroleerd luchtruim. Dan moet de operator die de drones inzet kunnen aantonen de risico's te kunnen minimaliseren, door te werken volgens goedgekeurde procedures, met gekwalificeerde dronepiloten, en apparatuur die aan de juiste eisen voldoet;

- De certified categorie is voor dronevluchten met een heel hoog risico Denk aan vluchten boven mensenmenigten of met drones die goederen of zelfs personen kunnen vervoeren. In deze categorie zijn de eisen aan mens, machine en organisatie van hetzelfde niveau als in de bemande luchtvaart.

Naleving voorwaarden/maatregelen

In tabel 4.3 zijn de voorwaarden uit het beheerplan opgesomd met een oordeel of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Vanwege het ontbreken aan informatie over de aard en intensiteit van professioneel dronegebruik over de gehele vigerende beheerplanperiode is het niet mogelijk om vast te stellen of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Tabel 4.3 Naleving voorwaarden professioneel dronegebruik in het Eemmeer & Gooimeer

Voorwaarde	Voldaan (ja/nee)	Toelichting
de vluchten worden uitgevoerd voor de uitvoering van noodzakelijk beheer en onderhoud, noodzakelijke monitorings-, reddings-, inspectie-, toezicht-, opsporings- en defensietaken (waaronder HEMS-, SAR-, politie, brandweer- of kustwachtvluchten), alsmede voor de uitvoering van calamiteitenbeheer. In algemene zin geldt in daadwerkelijke calamiteitsituaties het adagium 'nood breekt wet'	onbekend	
de vluchten voor onder 1 genoemde publieke taken worden in opdracht van de overheid, dan wel door of in opdracht van een terrein beherende natuurbeschermingsorganisatie uitgevoerd	onbekend	
de vluchten worden door een gecertificeerde dronemaatschappij uitgevoerd	onbekend	
de piloot van de drone is aantoonbaar op de hoogte van de lokale en actuele situatie ten aanzien van de beschermde natuurwaarden en de verstoringgevoeligheid van die waarden, en handelt conform artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet Natuurbescherming (tegenwoordig Ow)	onbekend	

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit als de locaties van professioneel dronegebruik onbekend, omdat er weinig tot geen informatie beschikbaar is. Gezien informatie over het gebruik ontbreekt, kan ook niet gesteld worden of de voorwaarden worden nageleefd.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Het gebruik van drones kan leiden tot optische verstoring en geluidsverstoring van vogels. Drones kunnen leiden tot verstoring van vogels met vermijdingsgedrag tot gevolg. Er zijn enkele bronnen die de terugkeertijd na verstoring door een drone hebben vastgesteld. De terugkeertijd bleek 1 à 2 minuten voor eenden en bonte strandlopers buiten het broedseizoen (Drever et al. 2015; geciteerd in Jeninga en van der Vliet, 2019). Vergelijkbaar hiermee was er ook een korte terugkeertijd van vogels (1 tot 5 minuten) in hun broedkolonies na verstoring door drones (Brisson-Curadeau et al. 2017; Reintsma et al. 2018; geciteerd in Jeninga en van der Vliet, 2019). Daarentegen stelden Drever et al. (2015; geciteerd in Jeninga en van der Vliet, 2019) in enkele gevallen niet de terugkeer van meeuwen vast nadat ze buiten het broedseizoen door een drone waren verstoord. Ook Jarrett et al. (2020) vond dat herhaald gebruik van drones op kust- en akkerbouwlocaties met grote groepen foeragerende of rustende watervogels kan leiden tot energetisch dure vliegreacties, verhoogde stress en effectief verlies van beschikbare habitat. Op zulke locaties kan het nuttig zijn om recreatief en commercieel dronegebruik te reguleren om potentiële verstoringseffecten te minimaliseren (Jarrett et al., 2020).

4.4.5 Bestaande lozingen (categorie 2)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd - het ontbreekt aan gegevens over de trend en intensiteit van lozingen. Ook is geen informatie beschikbaar over het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

Het zich ontdoen van vloeibare of vaste stoffen via water. Het betreft vergunningen die via de Waterwet zijn verleend.

Trends in aard en intensiteit

Waternet geeft aan dat er sprake is van belasting vanuit de Gooyergracht op het Gooimeer.

Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Hilversum loost op de Gooyergracht, welke uitkomt in het Gooimeer. Er zijn plannen om de lozing van RWZI-Hilversum te verplaatsen, zodat de belasting daarvan uitkomt in het IJmeer.

Dit zal leiden tot een verbetering voor het Eemmeer & Gooimeer. Het is niet bekend of dit al is uitgevoerd (pers. comm. Waternet, 2023). Rijkswaterstaat geeft ook aan dat er plannen zijn om de monding van de Gooyergracht natuurlijker in te richten door onder meer de stuwtjes te verwijderen.

Daarnaast zal er in het gebied een nieuwe RWZI gebouwd worden die het afvalwater van de gemeente Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren kan zuiveren. Locatie Huizen heeft hierbij de voorkeur. In 2024 volgt nog besluitvorming over de daadwerkelijke bouwplannen op de gekozen locatie (waterschap Amstel Gooi en Vecht, n.d.).

Wat de lozingen zijn op dit moment op het Eemmeer & Gooimeer is niet bekend. Rijkswaterstaat geeft aan dat er geen grote wijzigingen hebben plaatsgevonden in relatie tot het aantal vergunde lozingen (pers. comm. RWS, 2025). In 2023 heeft er wel een wijziging plaatsgevonden van de waterwetvergunning die is verleend aan Vattenfall Power Generation Netherlands B.V. De aanvraag betreft een verzoek om voorschrift 2, eerste lid van de vergunning aan te passen en een gezamenlijke warmtevracht voor meetpunt 1 en 6 op te nemen van 549 MWth. De beoogde verandering leidt niet tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen dan volgens de geldende vergunning reeds zijn toegestaan (Staatscourant, 2024). Hiermee is de intensiteit van dit gebruik gelijk gebleven.

Naleving voorwaarden/maatregelen

In tabel 4.4 zijn de voorwaarden uit het beheerplan opgesomd met een oordeel of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Vanwege het ontbreken aan gegevens kan hier geen uitspraak over worden gedaan.

Tabel 4.4 Naleving voorwaarden bestaande lozingen in het Eemmeer & Gooimeer

Voorwaarde	Voldaan (ja/nee)	Toelichting
de lozer leeft de voorwaarden na die bij of krachtens de Waterwet gelden (vergunning en/of algemene regels)	onbekend	

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit als de locaties van bestaande lozingen onbekend, omdat er weinig tot geen informatie beschikbaar is. Gezien informatie over het gebruik ontbreekt, kan ook niet gesteld worden of de voorwaarden worden nageleefd.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Bestaande lozingen van stoffen kunnen leiden tot vertroebeling, verontreiniging en vergiftiging. Er is een mogelijkheid dat lozingen een effect hebben op de visstand. Hieronder vallen mogelijke effecten op de hoeveelheid vis, soortensamenstelling en lengte (van Emmerik en van Aalderen, 2018). Dit kan uiteindelijk verder doorwerken in het voedselweb en daarbij ook een indirect effect hebben op visetende vogels (aalscholver, fuut en nonnetje). Daarnaast kunnen lozingen voor plaatselijke vertroebeling zorgen (Wilhelm et al., 2016). Dit kan met name een effect hebben op zichtjagende vogels.

De waterkwaliteit scoort in het kader van de KRW matig op ecologisch vlak en slecht op chemisch vlak. Er is sprake van normoverschrijdingen voor verschillende stoffen, waaronder arseen, seleen en kobalt (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024). Het is niet duidelijk of dit tot negatieve effecten leidt en evenmin in hoeverre lozingen hier een rol bij spelen.

4.4.6 Zandwinning (categorie 1 en 3)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd - er zijn geen gegevens beschikbaar over de aard en intensiteit van zandwinning in het Eemmeer & Gooimeer. Hierdoor is ook onbekend of de voorwaarden worden nageleefd.

Beschrijving gebruik

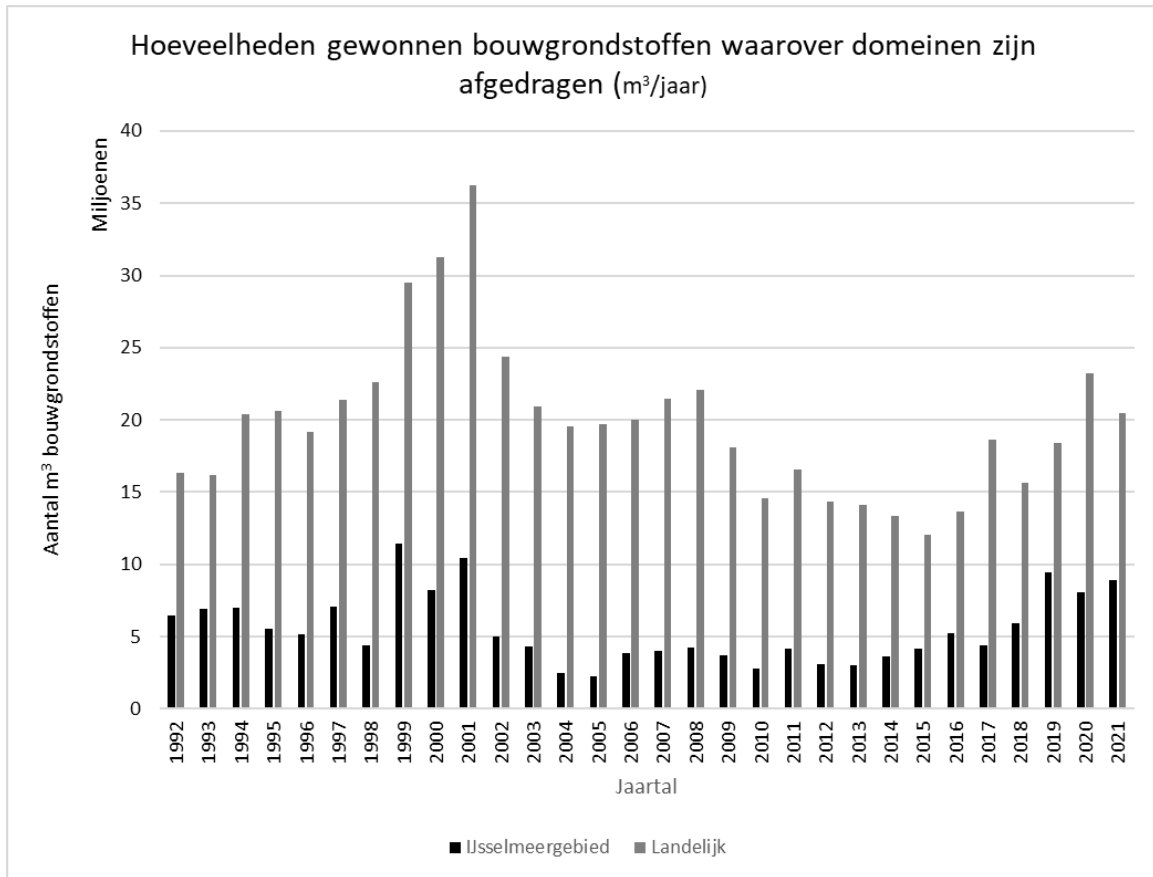
Zandwinning betreft het onttrekken van zand aan de onderwaterbodem voor commerciële doeleinden en ten behoeve van onderhouden van vaargeulen en KRW en PAGW projecten. Het verwijderen van zand resulteert in een toename van de waterdiepte.

Trends in aard en intensiteit

Algemeen

Afbeelding 4.20 laat de trend zien van de hoeveelheid zand die werd gewonnen uit het IJsselmeergebied tussen 1992 - 2022 (Witteveen+Bos, 2023). Deze fluctueerde tussen de 3 en 12 miljoen m³ per jaar en geldt enkel over de gewonnen bouwgrondstoffen waarover domeinen zijn afgedragen. Wat niet geregistreerd wordt, zijn de domeinvrije hoeveelheden die worden gewonnen ten behoeve van rijksprojecten. Het gaat hier dus om een onderschatting van de totale hoeveelheid zand die feitelijk uit het gebied gewonnen is. Om meer inzicht te krijgen, is het ministerie van I&W in 2022 gestart met het opstellen van een jaarlijkse rapportage van de landelijk gewonnen hoeveelheden (bouw)grondstoffen. Op basis van historische gegevens, verwachte bouwopgaven voor woningbouw, infrastructuur, energietransitie en klimaatadaptatie verwachten ze dat er tot 2050 in totaal gemiddeld 17 miljoen kubieke meter zand per jaar uit het IJsselmeergebied nodig is (NVLB, 2023). Daarbij is ook rekening gehouden met de substitutie van ophoogzand door andere materialen. Wat dit precies betekent voor het Eemmeer & Gooimeer is niet duidelijk.

Afbeelding 4.20 Hoeveelheden gewonnen bouwgrondstoffen waarover domeinen zijn afgedragen in het gehele IJsselmeergebied. Het betreft een onderschatting, omdat de domeinvrije hoeveelheden ten behoeve van rijksprojecten niet geregistreerd is. Bron: Rijksvastgoedbedrijf. Figuur overgenomen van Witteveen+Bos (2023)

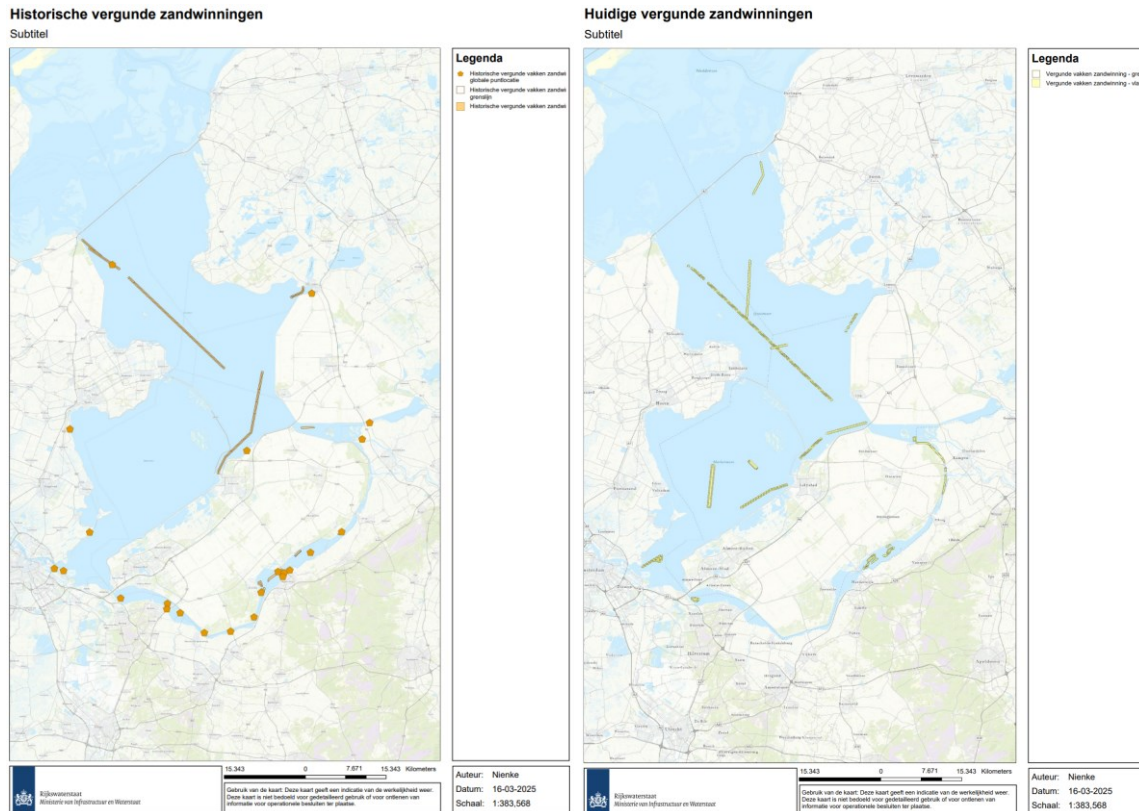

Afbeelding 4.21 geeft een overzicht van zandwinning in de historische en in de huidige situatie. Daarop is te zien dat er (beperkte) overlap is tussen historische en huidige zandwinning. In het Eemmeer vindt in de huidige situatie geen zandwinningplaats, voorheen gebeurde dit wel. Zandwinning in het Gooimeer vindt plaats buiten het Natura 2000-gebied. Op deze locatie vond eerder ook al zandwinning plaats.

Voor het Eemmeer & Gooimeer geldt het volgende dieptebereik (Witteveen+Bos, 2023):

- roerdiepte: NAP -8 m;
- minimale opleverdiepte in vaargeulen: NAP -4 m;
- roerdiepte buiten vaargeulen (in putten): NAP -15 m.

Afbeelding 4.21 Historische en huidige zandwinning in het IJsselmeergebied (pers. comm. Rijkswaterstaat, 2025)

Categorie 1

In het Gooimeer wordt al sinds de zestiger jaren zand gewonnen door Xella kalkzandsteenfabriek. Deze winning vindt plaats buiten het Natura 2000-gebied, namelijk in Huizen aan de Randweg/Blaricummerstraat. In het vigerende beheerplan en de NEA wordt gesteld dat door dit bedrijf een concessie heeft van 2.8 miljoen m³ waarvan 200.000 m³ op jaarbasis wordt gewonnen (Witteveen+Bos, 2011b). De zandwinconcessie van Xella Kalkzandsteen BV is geldig tot en met 31 december 2030. Door de crises in de bouw van de laatste jaren (o.a. stikstofproblematiek, stijgende hypotheekrente, hoge bouwkosten en het uitblijven van (bouw)vergunningen) is hier in de afgelopen periode minder zand gewonnen en ligt de winning periodiek soms ook stil. Tegelijkertijd is de verwachting dat er, met name ook door de almaar stijgende woningnood in Nederland, de komende jaren wel degelijk een grote behoefte aan deze bouwgrondstoffen blijft (pers. comm. RWS, 2025).

Het zand wordt gewonnen door een winzuiger met de winmethode 'onderzuigen' welke ook gebruikt wordt bij de normale zandwinning en met behulp van cyclonen (op een apart werkschip, ook classificierinstallatie genoemd) gescheiden in verschillende fracties. Deze worden afgevoerd naar de fabriek. In de NEA is gesteld dat deze vorm van zandwinning geen belemmering vormt voor de instandhoudingsdoelstellingen. Vertroebeling is lokaal, omdat de fractie die overboord wordt gezet bestaat uit zandig materiaal dat relatief snel bezinkt, en bovendien sinds enkele tientallen jaren aanwezig. Verslechtering van de omvang en kwaliteit van de waterplantenvelden in het Gooimeer is daardoor niet aan de orde (Witteveen+Bos, 2011b).

Categorie 3

Er zijn geen zandwinningsactiviteiten bekend in het Gooi- en Eemmeer die onder categorie 3 vallen.

Naleving voorwaarden/maatregelen

Zandwinning door Xella kalkzandsteenfabriek in het Eemmeer & Gooimeer is vrijgesteld van de vergunningsplicht en heeft geen specifieke voorwaarden. Voor deze activiteit gelden wel de generieke voorwaarden dat de activiteit niet in betekenende mate mag wijzigen en dat het alleen mag plaatsvinden in de daarvoor aangewezen gebieden. Gegevens over de intensiteit ontbreken en daarmee ook gegevens over het naleven van de voorwaarden.

Overige zandwinning valt onder categorie 3. Hiermee staan de voorwaarden in de desbetreffende vergunningen. Door het ontbreken van gegevens over vergunningen kan ook niet nagegaan worden of er aan deze voorwaarden wordt voldaan.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit als de locaties van zandwinning afgenomen, omdat er op minder locaties zand wordt gewonnen en het gewonnen zand door Xella Kalkzandsteen BV is afgenomen. Informatie over het naleven van de voorwaarden ontbreekt. Voor zandwinning onder categorie 1 zijn verder geen specifieke voorwaarden gesteld vanuit het Natura 2000-beheerplan.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Zandwinning zorgt voor bodemberoering in de geulen en vertroebeling van het water. Ook kunnen (visetende) watervogels verstoord worden en kan het areaal geschikt foerageergebied voor waterplant- en benthos-etende vogels afnemen. Ten slotte kan zandwinning een effect hebben op de dynamiek van het watersysteem.

Door het winnen van zand kan verstoring optreden van vogels. Zo kunnen door de afname van doorzicht effecten optreden op visetende vogels (zichtjagers), zoals de fuut. Visetende vogelsoorten zijn gevoelig voor vertroebeling. vertroebeling kan leiden tot een toe- of afname van het vangstsucces, afhankelijk van het effect op de zichtdiepte en op de verticale verspreiding van de vis in de waterkolom. Zo kwam in een studie naar aalscholvers in het IJsselmeer naar voren dat deze soort zich kan aanpassen aan het troebelere water ($< 40 \text{ cm Secchi-diepte (100 \mu \text{E.m}(-2)\text{s}(-1))$). Zo ging deze soort over op sociaal foerageren om zo vissen naar de bovenste waterlaag te drijven (Eerden en Voslamber, 1995). De fuut daarentegen kan zich minder goed aanpassen en zal nadelen ondervinden van de vertroebeling van de waterkolom (Beemster et al., 2012).

Uit het onderzoek van Deltares (2024) blijkt dat in het Gooimeer in de diepe putten hoge concentraties aan fosfaat accumuleren. De sterkte van de accumulatie (retentie) heeft enerzijds (voor ongeveer de helft) te maken met de beperkte diepte en de lange verblijftijd in het meer. Anderzijds zijn er andere eigenschappen van het systeem die zorgen voor een extra retentie van vergelijkbare omvang. Lage concentraties in de ondiepe bodem en hogere in de putten geeft aan dat het fosfaat zich op langere termijn in de diepere delen van het meer verzamelt. De verarming van fosfaat in de waterkolom is ook zichtbaar aan de lage primaire productie in de waterkolom en de voortgaande afname van de gemiddelde lengte en de slechte conditie van de driehoeks- en quaggamosselen (Deltares, 2024).

Daarnaast kunnen vooral visetende vogels effecten ondervinden van geluid en visuele verstoring, omdat deze soortgroep op open water jaagt waar voornamelijk deze activiteit plaatsvindt. Als gevolg van (extra) bodembedekking kan daarnaast een (indirect) negatief effect optreden op vogels die voor de voedselvoorziening afhankelijk zijn van bodemfauna (Baptist et al., 2006). Zandwinning kan namelijk leiden tot een afname in biomassa, dichtheid en soortenrijkdom van de bodemdiergemeenschap. Indien er in het voorjaar en zomer gestort wordt, kan dit ook leiden tot een negatief effect op de primaire productie - licht zal door de toename in vertroebeling minder goed tot niet kunnen doordringen terwijl dit essentieel is voor primaire productie (Witteveen+Bos, 2024).

4.4.7 Militair laagvlieggebied (categorie 3)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Incompleet in ruimte en tijd - gegevens over de intensiteit van het militair laagvlieggebied en het naleven van de voorwaarden ontbreken.

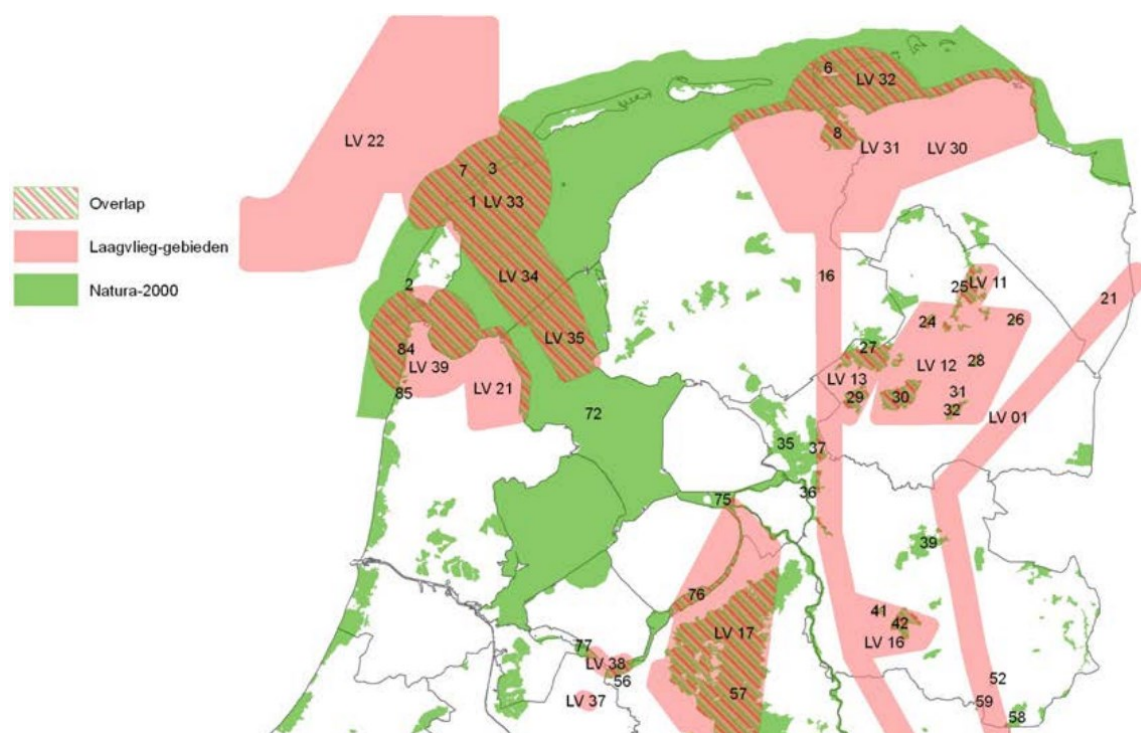
Beschrijving gebruik

Onder militaire vliegactiviteiten valt laagvliegen over het Eemmeer & Gooimeer.

Trends in aard en intensiteit

Bij Nijkerkernauw ligt een laagvlieggebied - LV 38 Nijkerkernauw (Bambi Bucket 3). LV 38 is geen helikopterlaagvlieggebied. Bambi-bucket area's zijn gebieden waar wordt getraind met het innemen en lossen van water ten behoeve van brandbestrijding met Chinook en Cougar helikopters. Bij calamiteiten worden deze gebieden daadwerkelijk gebruikt voor het innemen van water ten behoeve van brandbestrijding. Dit laagvlieggebied overlapt met het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever over een oppervlak 22,5 % (afbeelding 4.22) (Foppen et al., 2009). Drones en andere commerciële vliegtuigen mogen in principe niet zonder toestemming in laagvlieggebied vliegen, en moeten minimaal 150 meter hoog blijven bij het activeren van een laagvlieggebied. Gegevens over gebruik van het laagvlieggebied ontbreken.

Afbeelding 4.22 Overlap tussen Laagvlieg-gebieden en Natura 2000-gebieden. Het zwarte vierkant geeft het gebied aan waarin overlap plaatsvindt tussen het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever en laagvlieggebied 38 (Nijkerkernauw (Bambi Bucket 3)) (Foppen et al., 2009)

Naleving voorwaarden/maatregelen

Aangezien militaire vliegactiviteiten in het Eemmeer & Gooimeer vergunningplichtig zijn, zijn de specifieke voorwaarden opgenomen in de vergunning (mits aanwezig) en niet in het beheerplan. De vergunning voor laagvlieggebied LV 38 is niet voorhanden. Hierdoor is onbekend of de voorwaarden worden nageleefd.

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit van het militaire laagvlieggebied onbekend en de locatie gelijk gebleven. Er zijn geen nieuwe laagvlieggebieden bijgekomen en de huidige locatie is niet gewijzigd. Het aantal vliegtuigen is onbekend. Informatie over de naleving van de gestelde voorwaarden in de Wnb-vergunning ontbreekt.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Militaire oefeningen, met name laagvliegen, kunnen effect hebben op broedende en foeragerende vogels in het gebied.

Helikopters hebben door hun zichtbaarheid op grote afstand (in de lucht), grote snelheid en relatief veel lawaai een groot verstoringseffect op vogels. De vluchtafstanden voor verstoring door vliegverkeer zijn veel groter dan de vluchtafstanden voor waterrecreatie en landrecreatie (Krijgsveld et al., 2022).

Omdat een vliegtuig vaak ook snel een gebied weer verlaat, kan de verstoring weliswaar intens zijn, maar meestal ook van korte duur (Krijgsveld et al., 2022). De mate van verstoring is groter wanneer het vliegtuig laagvliegt, geen vaste route volgt en/of langdurig boven een klein gebied cirkelt.

Over het algemeen kan gesteld worden dat, wanneer wordt gevlogen boven een hoogte van één kilometer, effecten uitgesloten zijn en dat onder hoogtes van 300 à 350 meter (\cong circa 1.000 ft) vogels vaker vluchten (Krijgsveld et al., 2022). Verstoring van vogels kan tot grotere gevolgen leiden wanneer wordt gevlogen boven broedgebieden, boven rust- en ruiplaatsen, en in de winter bij vorst. Hierbij geldt dat een eenmalige verstoring geen effecten zal hebben op de conditie en overleving. Van der Kolk et al. (2021) vonden voor scholekster in de Waddenzee alleen een effect van verstoring door vliegtuigen in extreem koude winters met een laag voedselaanbod. Ook bij cumulatie van effecten zou mogelijk wel verhoogde sterfte kunnen optreden.

4.4.8 Categorie 0-gebruiken

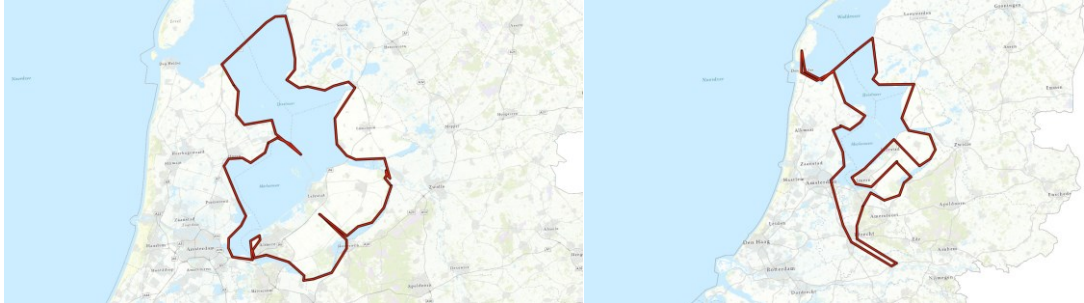
Uit de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) blijkt dat er activiteiten zijn die geen significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen hebben, mits ze niet in betekenende mate wijzigen ten opzichte van de getoetste situatie. Al deze activiteiten zijn gegroepeerd als categorie 0- activiteiten.

De te verwachten effecten zijn voor al deze activiteiten in de Voortoets (Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos, 2008) ingeschat als lokaal en (zeer) beperkt in ruimte en/of tijd. Voor een deel van de instandhoudingsdoelstellingen (vooral habitattypen) is sprake van een beperkte (ruimtelijke) overlap in functies. De effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden daarom beperkt ingeschat.

Afbeelding 4.20 geeft een overzicht van alle categorie 0-activiteiten behorend tot de categorie civiele- en overige activiteiten en beschrijft of er sprake is van een significante wijziging ten opzichte van de getoetste situatie. Meestal zijn deze activiteiten niet goed gemonitord, waardoor voor deze activiteiten nauwelijks objectieve informatie beschikbaar is over eventuele wijzigingen in aard, locatie en intensiteit. Hierdoor is het lastig om objectief te beoordelen of er sprake is van een significante wijziging ten opzichte van de getoetste situatie. Daarom is waar beschikbaar, gebruik gemaakt van anekdotische informatie. Voor een aantal activiteiten is het zonder aanvullend onderzoek niet mogelijk om een uitspraak te doen of er sprake is van een significante wijziging ten opzichte van de getoetste situatie (dit is aangegeven met 'vermoedelijk' of 'onbekend') en of het gebruik een mogelijk effect heeft op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit vraagt om een nadere beschouwing van wat dit betekent voor de status van deze activiteiten in relatie tot het nieuwe beheerplan dan wel de vergunningplicht. Dit wordt niet in dit rapport beschouwd maar dient verder uitgewerkt te worden in het vervolg proces richting het opstellen van de nieuwe beheerplannen.

Tabel 4.5 Beschikbare informatie en trend intensiteit van de nee-lijst civiele werken

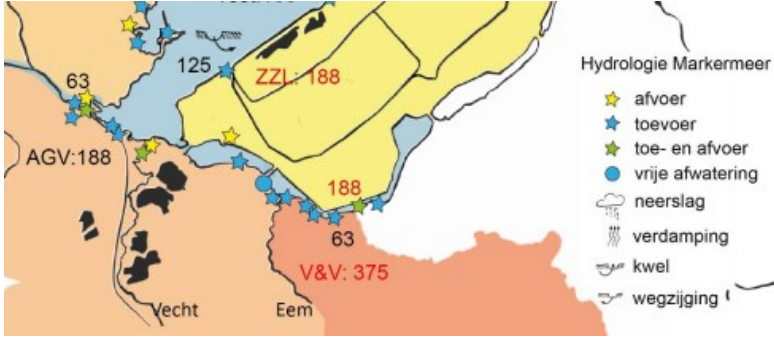
Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
Beheer en onderhoud		
aanleginrichting veerdiensten	Nee. In het Eemmeer & Gooimeer is de veerdienst Eemlijn en rederij de Zuidwal aanwezig. De veerdienst Eemlijn vaart één keer per dag van Amersfoort naar Spakenburg of Huizen en weer terug. De veerboot stopt onderweg in Soest, Baarn en Eemdijk. De afgelopen jaren zijn er geen veranderingen opgetreden in dit vaarschema. Rederij de Zuidwal vaart vanaf Centerparcs de Eemhof naar Spakenburg en vice versa. In de zomerperiode (half maart/ begin april - eind oktober) vaart de boot elke dinsdag, woensdag, donderdag en zaterdag. In juli en augustus vaart de boot ook op vrijdag. In de winter (begin november - half maart/ begin april) vaart de boot alleen op donderdag en zaterdag. Zowel in de zomer als de winter vaart de boot op benoemde dagen acht keer op en neer.	pers. comm. stichting Fietsboot Eemlijn (2022); rederijdezuidwal.nl
bevoorrading en onderhoud eilanden	Onbekend. Het gaat om aanwezigheid van schepen, mensen en uitvoering van de werkzaamheden. De afname was dat het beheer buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd waar het eilanden met vogelbroedkolonies betreft. Het is onbekend of dit nog steeds het geval is. Veel eilanden zijn echter aan het verbossen door te beperkt beheer budget (vaak zijn voor deze eilanden geen beheertypen aangewezen), met als gevolg afname kale gronden voor kale grondbroeders. Er zijn geen nieuwe eilanden bijgekomen tijdens de vigerende beheerplanperiode.	interview Wetlandwachten (2023)
dijkbeheer	Vermoedelijk nee. Het gaat om inspecties en beheer en onderhoud (bv. maaien) van dijken. Het gaat hier om dijkbeheer dat wordt uitgevoerd door Waterschap Vallei en Veluwe, Zuiderzeeland en RWS. Waterschap Vallei en Veluwe beschreef hun huidige beheer (2023) als volgt: maai-beheer van het buitendijkse talud (2 keer per jaar in stroken tussen juni - oktober) door particulieren en korven van de inlaat van de watergangen (2 keer per jaar tussen juni - november). Waterschap Zuiderzeeland geeft aan dat bij groot onderhoud /dijkversterking er een aparte vergunningsprocedure wordt gevolgd. De dijkopzichter voert één tot twee keer per week een inspectie uit waarbij wordt gekeken of er afwijkingen/schades of andere zaken zijn. Daarnaast worden de volgende inspecties uitgevoerd: <ul style="list-style-type: none"> - voorjaarsinspectie: na het stormseizoen (15 okt tot 15 maart) wordt gekeken hoe de waterkering de voorgaande periode heeft doorstaan. Schades worden geïnventariseerd en aan de hand van urgentie of direct hersteld, of in het meerjaren onderhoudsplan opgenomen; - steenbekleding inspectie: eens in de 5 jaar wordt gedetailleerd gekeken naar de steenbekleding; - grasinspectie: sinds 2020 wordt de grasbekleding beoordeeld conform het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium. De frequentie moet nog bepaald worden (waarschijnlijk eens per 6 jaar gedetailleerd, jaarlijks visueel); - duikinspectie: bij de kunstwerken (gemalen, inlaten en dergelijk) wordt eens in de 10 jaar gedetailleerd gekeken naar de waterkering technische functie; - inspectie tijdens en na storm: tijdens en na storm wordt de invloed van de storm op de waterkering gecheckt. 	pers. comm. Waterschap Vallei en Veluwe (2023); pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022)

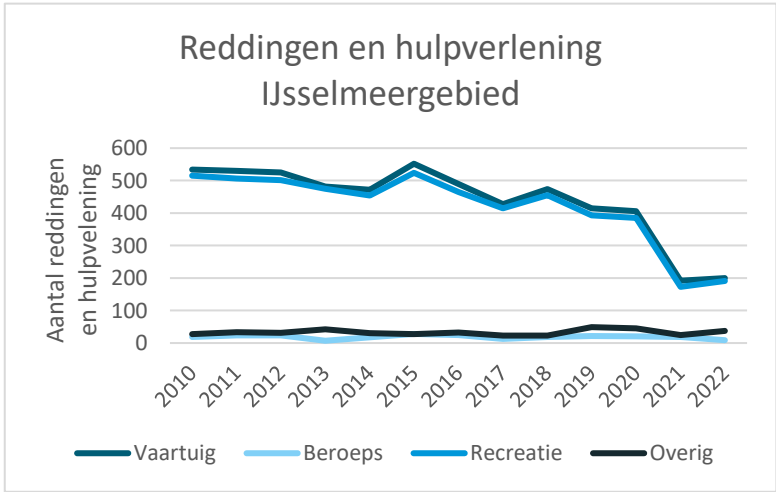
Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
havenhoofden en steigers	<p>Ja. Het gaat hier om beheer en onderhoud, aanwezigheid mensen en schepen. Er bevinden zich geen havenhoofden of steigers in het Gooimeer binnen het Natura 2000-gebied. Binnen de Natura 2000-begrenzing in het Eemmeer bevinden zich wel steigers, namelijk aan het eiland De Dode Hond en aan de Eemdijk bij Bickerspolder. De steiger bij de Eemdijk is in eigendom van de Scouting Cay-Noyagroep en is in 2020 uitgebreid, waardoor het aantal ligplaatsen aan deze steiger is verdubbeld. Daarnaast is in 2022/2023 een nieuwe hoofdsteiger aangelegd bij Jachthaven 't Huizerhoofd in Huizen. Deze steiger is aanwezig buiten het Natura 2000-gebied, hierdoor is verstoring minimaal.</p>	kareldoormangroep.nl; jachthavenhuizen.nl
herstel stort/zetstenenoevers	<p>Vermoedelijk nee. Steenbekleding herstel vindt door Waterschap Zuiderzeeland plaats vanaf de dijk. Indien nodig vindt steenbestorting plaats vanaf het water. Jaarlijks wordt er door Waterschap Zuiderzeeland 6000-9000 ton stortsteen gestort, meestal op de dijken die het zwaarst aangevallen worden: IJsselmeerdijk, Westermeerdijk en Noordermeerdijk (alle drie gelegen in het IJsselmeer). Voor Waterschap Vallei en Veluwe is de aard en intensiteit voor deze activiteit onbekend.</p>	pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022)
herzetten van steenglooingen	<p>Onbekend. Het gaat hier om werkzaamheden die vanaf wal worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden worden uitgevoerd door: Waterschap Vallei en Veluwe, Zuiderzeeland en RWS. Het is onbekend of er sprake is van een verandering van werkzaamheden.</p>	geen
inspectievluchten RWS handhaving	<p>Nee. De regio midden Nederland vliegt gemiddeld tien keer per jaar in de periode maart - november over het IJsselmeergebied. Hierbij wordt niet over de meren zelf heen gevlogen maar alleen op de rand tussen land en water. Voor de oversteek van Fryslân naar Noord-Holland wordt er over de Afsluitdijk gevlogen. Er is een kleine variatie in vliegroute (afbeelding 4.23):</p> <ul style="list-style-type: none"> - kort vlucht Lelystad - Lelystad (zes keer per jaar); - lange vlucht Lelystad - Texel - Lelystad (vier keer per jaar). <p>Er wordt gevlogen op minimaal 1000 voet. De piloten zijn zelf goed op de hoogte van minimale vlieghoogte in de verschillende deelgebieden waar zij overheen vliegen en vliegen daar niet onder. Zover bekend worden de inspectievluchten al geruime tijd op een dusdanige manier en frequentie uitgevoerd.</p> <p>Afbeelding 4.23 Vliegroutes inspectievluchten RWS met links de korte vlucht en rechts de lange vlucht (pers. comm. RWS, 2025)</p> 	pers. comm. RWS (2025)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
kunstwerken (betonning, dukdalven, remmingswerken, lichtopstanden, steiger, meerpalen, oevers, bodems, waterkeringen, kribbakens)	Onbekend. In de waterschapsverordening is omschreven dat het regulier onderhoud (maaaien) van de keringen ligt bij de perceelegeenaar waar de kering is gelegen. Het waterschap is wel verantwoordelijk voor de harde bekleding. Hier wordt af en toe wat opschot verwijderd ook volgens de natuurrichtlijnen. Verdere informatie ontbreekt.	pers. comm. Waterschap Zuiderzeeland (2022)
monitoringsactiviteiten	<p>Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van monitoringsactiviteiten. Langjarige veelomvattende monitoringsactiviteiten zijn in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> - KRW-monitoringsprogramma; - Netwerk Ecologische Monitoring (NEM); - Monitoring Waterstaatkundige Toestand des Lands (MWTL); - Vogelstellingen door Sovon; - Zwemwatermonitoring; - Monitoring Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). <p>Er wordt aangenomen dat dergelijke activiteiten worden uitgevoerd door experts en plaatsvinden in goed overleg met terrein beherende natuurorganisaties waardoor effecten beperkt zullen zijn.</p>	geen
natuurbeheer – gericht op natuurdoelen	Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van het natuurbeheer dat door Staatbosbeheer, Natuurmonumenten en de waterschappen wordt uitgevoerd.	geen
oeverbeheer	Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van het oeverbeheer. De oevers worden beheerd door Waterschap Vallei en Veluwe en Staatsbosbeheer.	geen
onderhoud kabels en leidingen	Vermoedelijk nee. Het gaat hier om inspecties, beheer en onderhoud van kabels en leidingen. Er hebben geen KLIC-meldingen plaatsgevonden binnen het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.	KLIC-meldingen, pers. comm. met Tennet (2023)
onderwaterstenen oeververdediging	Onbekend. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van de inspecties, het beheer en onderhoud van onderwaterstenen oeververdediging.	geen
opruimen zwerfvuil, inclusief klein onderhoud	Vermoedelijk nee. Onduidelijk of er sprake is van een verandering van het opruimen van zwerfafval (inclusief klein onderhoud). Er is sprake van klein onderhoud en/of opruimacties door beheerders. Hier zijn geen harde cijfers over bekend.	geen
regulier onderhoud (wbr + bouwstoffenbesluit)	Onbekend. Het bouwstoffenbesluit bestaat niet meer. Het Bouwstoffenbesluit is overgegaan in Besluit Bodemkwaliteit en vervolgens in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Hiertoe behoren grondwerk, wegebouwkundig werk, waterbouwkundig werk of bouwwerk. De Wet beheer rijkswaterstaatswerken (wbr) is ook opgegaan in de Omgevingswet. Het is onduidelijk of er sprake is van een verandering van deze activiteit.	geen
Infrastructuur (aanwezigheid en gebruik)		

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
rijks- en provinciale wegen	Vermoedelijk nee. Aanwezigheid en gebruik rijks- en provinciale wegen. Het Project Schiphol-Amsterdam-Almere is het grootste wegenbouwproject van Nederland in de periode van 2012 tot 2024. Het realiseert een uitbreiding van de capaciteit van de Nederlandse A1, A6, A9 en A10 en beoogt daarmee een betere bereikbaarheid van het noordelijk deel van de randstad. Het project omvat 63 kilometer autosnelweg (waaronder de A1, A6, A9 en A10), de aanleg van twee tunnels, twee grote bruggen en een aquaduct; de aanpassing van vijf knooppunten, en ongeveer honderd kunstwerken. Enkel de A6 loopt over het Gooimeer heen. De andere A-wegen liggen op verdere afstand van het Eemmeer & Gooimeer. Gezien het project al in 2012 is gestart, dus voor de vigerende beheerplanperiode, is er geen toename in de aanwezigheid en het gebruik van de rijks- en provinciale wegen tijdens de vigerende beheerplanperiode.	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2023)
bedrijventerrein	Vermoedelijk nee. Het bedrijfsterrein is niet veranderd - er zijn enkele bedrijfsterreinen aanwezig bij omgeving Almere Haven en Huizen. Allen buiten Natura 2000-begrenzing.	GoogleMaps (2024)
betonning (inclusief recreatiebetonning)	Ja. In 2023 is de betonning rondom het eiland de Dode Hond in het Eemmeer aangepast. Deze aanpassing markeert de vaarroute naar de aanleghaven op het eiland en beschermt het vogelrustgebied aan de zuidwestkant van het eiland door het plaatsen van boeien. In het Gooimeer is de betonning naar het eiland het Huizerhoef vanaf de hoofdvaarroute ruimer gelegd, waardoor het vaarwater tussen het eiland en de hoofdvaarroute aanzienlijk groter is geworden. Deze betonning bevindt zich buiten het Natura 2000-gebied. De aangepaste betonning bij de Dode Hond heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen maar eerder een positief effect.	watersportverbond.nl
dammen	Onbekend. Aanwezigheid van dammen. Geen nieuwe informatie bekend. Het plaatsen van nieuwe dammen kan een negatieve impact hebben op de instandhoudingsdoelstellingen gezien het een barrière kan vormen voor vissen. Dit kan doorwerken op de voedselbeschikbaarheid van visetende vogels.	geen
gemalen	Vermoedelijk nee. In onderstaande afbeelding zijn de gemalen (groene driehoeken) langs het Eemmeer & Gooimeer weergegeven. De grotere gemalen binnen het Eemmeer & Gooimeer zijn Westdijk, Maatpolder, Gooiergracht en Gooise Zomerkade. De maximum capaciteit van deze gemalen is 150, 30, 90 en 18 m ³ /min respectievelijk. Er zijn geen aanwijzingen dat er onderhoud aan de gemalen heeft plaatsgevonden.	Stichting maaian waterplanten Randmeren (2021b); Nationale visroutekaart (2024)

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
	<p>Afbeelding 4.24 Gemalen (groene driehoeken) langs het Eemmeer & Gooimeer</p> 	
hoogspanningsleiding	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat hier om de aanwezigheid en gebruik van hoogspanningsleidingen: deze kruist op één locatie het Eemmeer. Het gaat om de hoogspanningslijn Bunschoten – Zeewolde (150 kV). Ook loopt de hoogspanningslijn Diemen – Lelystad (380 kV) langs het Gooimeer. Er loopt echter geen hoogspanningsleiding over het Natura-2000 gebied.</p>	atlasleefomgeving.nl
lichtopstanden	<p>Vermoedelijk nee. Het gaat hier om aanwezigheid en gebruik van lichtopstanden. Er is bevinden zich geen vuurtorens langs het Eemmeer & Gooimeer.</p>	vuurtorens.org
meetpaal RWS	<p>Onbekend. Aanwezigheid en gebruik van meetpalen. Er is geen nieuwe informatie bekend over deze activiteit.</p>	geen
op- en overslag	<p>Onbekend. Aanwezigheid en gebruik van op- en overslag. Er is geen nieuwe informatie bekend over deze activiteit.</p>	geen
vaarwegen (vaarwegvakken)	<p>Nee. De vaarweg over de randmeren is van belang voor de scheepsvaart. Deze vaarweg is tijdens de vigerende beheerplanperiode niet gewijzigd.</p>	Sweco (2017); Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat(2023)
wachtvoorzieningen: palen en steigers voor afmeren schepen	<p>Onbekend. Het gaat hier om de aanwezigheid en het gebruik van wachtvoorzieningen door schepen. Voor meer informatie wordt verwezen naar 'Aanlegplaats' onder paragraaf 4.2.2.</p>	geen
windturbines	<p>Vermoedelijk nee. Dit betreft het gebruik en technisch beheer van de bestaande windturbines ten tijde van het opstellen van het vigerende beheerplan. Er zijn geen aanwijzingen dat het beheer is veranderd tijdens de vigerende beheerplanperiode.</p> <p>De aanleg van nieuwe windturbines wordt behandeld onder paragraaf 4.4.9.</p>	geen

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
Overige activiteit: lozingen en onttrekkingen, ontgrondingen, scheepsvaart		
afwatering	<p>Vermoedelijk nee. Afwatering op het Eemmeer & Gooimeer. In onderstaande afbeelding zijn de aan- en afvoerpunten in het Eemmeer & Gooimeer weergegeven. De uitmonding van de Eem in het Eemmeer is het enige punt met vrije afwatering. Op alle overige punten wordt water toe- en afvoer gereguleerd. Er zijn geen grote wijzigingen bekend van de aan- en afvoerpunten in het Eemmeer & Gooimeer.</p> <p>Afbeelding 4.25 Aan- en afvoerpunten Eemmeer & Gooimeer</p> <p>The map shows the Markermeer area with various water flow points marked by stars and circles. A legend titled 'Hydrologie Markermeer' defines the symbols: yellow star for 'afvoer' (outflow), blue star for 'toevoer' (inflow), green star for 'toe- en afvoer' (in and outflow), blue circle for 'vrije afwatering' (free discharge), cloud for 'neerslag' (precipitation), sun for 'verdamping' (evaporation), wavy line for 'kwel' (groundwater discharge), and arrow for 'wegzijging' (diversion). Specific locations marked include AGV:188, Vecht, Eem, V&V: 375, 63, 125, ZZI: 188, and 188.</p>	van Riel et al. (2021)
bergingsbedrijven	<p>Onbekend. Het proces SAR (search and rescue) is belegd bij BenW en voor het IJsselmeer, Markermeer en Randmeren gedelegeerd aan de Kustwacht. Die vervolgens de KNRM weer zal inzetten, RWS kan hierin ondersteunen.</p> <p>Bij de grotere incidenten wordt de Officier van Dienst geïnformeerd en/of gealarmeerd en wordt het incident geregistreerd. Voor 2021 en 2022 geeft dat de volgende data:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2021, totaal 73 incidenten waarvan 10 incidenten met een berging en 16 waarbij het oppervlakte water was vervuild; - 2022, totaal 66 incidenten waarvan 12 incidenten met een berging en 15 waarbij het oppervlakte water was vervuild. <p>Het is onbekend hoeveel van deze bergingen hebben plaatsgevonden in het Eemmeer & Gooimeer.</p>	pers. comm. RWS (2023)
rampenbestrijding en incidentenaanpak	<p>Vermoedelijk nee. Activiteiten na rampen en incidenten veroorzaken alleen lokaal en kort verstoring. Bij rampen zal de preventieve werking van opruimen juist positief uitwerken.</p>	geen
reddingsbrigade	<p>Ja. Binnen het Gooimeer worden er reddingsacties uitgevoerd door het KNRM vanuit Huizen. KNRM Huizen heeft beschikking tot één boot - een Nikolaas klasse. Sinds 2010 hebben er vanuit dit KNRM-station 1,607 reddingen plaatsgevonden. Tevens wordt er vanuit</p>	pers. comm. KNRM (2023), pers. comm

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen																																																																						
	<p>Huizen gevaren op het IJmeer. Hierdoor is het aantal reddenen niet alleen toe te schrijven tot het Gooimeer. KNRM-station Huizen voert één tot twee keer per week een oefening uit. Naast KNRM Huizen bevindt zich ook KNRM Blaricum in het Gooimeer. Over dit station is geen informatie aangeleverd.</p> <p>In Naarden, Almere, Huizen en Blaricum is daarnaast de reddingbrigade aanwezig die actief zijn op het Gooimeer en in Spakenburg is tevens de reddingbrigade aanwezig die actief is op het Eemmeer.</p> <p>Tevens is er informatie bekend vanuit de kustwacht. Zij hebben cijfers beschikbaar van het aantal reddenen en hulpverlening in het IJsselmeergebied. Dit bevat IJsselmeer, Markermeer en de Randmeren, dit zijn wateren waarop de Kustwacht SAR procesverantwoordelijk is. In de onderstaande grafiek zijn deze aantallen weergegeven voor de periode 2010 - 2022. Er is voor reddenen en hulpverlening voor vaartuigen en recreatie een sterke afname te zien. De sterke afname in de periode 2020 en 2022 kan mogelijk door Covid-19 verklaard worden.</p> <p>Afbeelding 4.26 Reddenen en hulpverlening IJsselmeergebied in de periode 2010 - 2022</p> <table border="1"> <caption>Reddenen en hulpverlening IJsselmeergebied (2010-2022)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Vaartuig</th> <th>Beroeps</th> <th>Recreatie</th> <th>Overig</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2010</td><td>50</td><td>10</td><td>500</td><td>40</td></tr> <tr><td>2011</td><td>50</td><td>10</td><td>500</td><td>40</td></tr> <tr><td>2012</td><td>50</td><td>10</td><td>500</td><td>40</td></tr> <tr><td>2013</td><td>50</td><td>10</td><td>450</td><td>40</td></tr> <tr><td>2014</td><td>50</td><td>10</td><td>450</td><td>40</td></tr> <tr><td>2015</td><td>50</td><td>10</td><td>550</td><td>40</td></tr> <tr><td>2016</td><td>50</td><td>10</td><td>500</td><td>40</td></tr> <tr><td>2017</td><td>50</td><td>10</td><td>400</td><td>40</td></tr> <tr><td>2018</td><td>50</td><td>10</td><td>450</td><td>40</td></tr> <tr><td>2019</td><td>50</td><td>10</td><td>400</td><td>40</td></tr> <tr><td>2020</td><td>50</td><td>10</td><td>380</td><td>40</td></tr> <tr><td>2021</td><td>50</td><td>10</td><td>180</td><td>40</td></tr> <tr><td>2022</td><td>50</td><td>10</td><td>190</td><td>40</td></tr> </tbody> </table>	Jaar	Vaartuig	Beroeps	Recreatie	Overig	2010	50	10	500	40	2011	50	10	500	40	2012	50	10	500	40	2013	50	10	450	40	2014	50	10	450	40	2015	50	10	550	40	2016	50	10	500	40	2017	50	10	400	40	2018	50	10	450	40	2019	50	10	400	40	2020	50	10	380	40	2021	50	10	180	40	2022	50	10	190	40	<p>Reddingbrigade Nederland (2023); pers. comm. Kustwacht (2023)</p>
Jaar	Vaartuig	Beroeps	Recreatie	Overig																																																																				
2010	50	10	500	40																																																																				
2011	50	10	500	40																																																																				
2012	50	10	500	40																																																																				
2013	50	10	450	40																																																																				
2014	50	10	450	40																																																																				
2015	50	10	550	40																																																																				
2016	50	10	500	40																																																																				
2017	50	10	400	40																																																																				
2018	50	10	450	40																																																																				
2019	50	10	400	40																																																																				
2020	50	10	380	40																																																																				
2021	50	10	180	40																																																																				
2022	50	10	190	40																																																																				
bunkereren (olie inname)	<p>Vermoedelijk nee. Aanleggen en bunkereren door schepen op daarvoor bestemde bestaande aanlegplaatsen zal vooral in havens plaatsvinden. Er is een bunkerstation aanwezig in Spakenburg bij Jachthaven de Nieuwe Haven. Deze bevindt zich buiten het Natura 2000-gebied.</p>	<p>vaarkaartnederland.nl</p>																																																																						

Activiteit	Is de activiteit in betekende mate gewijzigd ten opzichte van de getoetste situatie?	Bronnen
havens (laden, lossen en risico's van spills)	Vermoedelijk nee. Aanleggen, laden en lossen door schepen op daarvoor bestemde aanlegplaatsen. Deze activiteit vindt plaats in havens en daarmee is de te verwachten omvang van verstoring lokaal. Er bevinden zich geen havens binnen het Natura 2000-gebied, hierdoor wordt de verstoring beperkt ingeschat.	geen
inspectievaart	Onbekend. Dit betreft het gebruik van inspectievaartuigen. De kleine aantallen scheepsbewegingen die dit oplevert, en die al lang worden uitgevoerd, leveren geen effecten van betekenis op soorten op. Er is geen informatie beschikbaar over aantallen.	geen
transport gevaarlijke stoffen	Vermoedelijk nee. Dit betreft het gebruik van vaarwegen door schepen met gevaarlijke stoffen. Risico op ongelukken (spills) dient los van N2000 al beheerst te worden. Er worden geen gevaarlijke stoffen getransporteerd over het Eemmeer & Gooimeer.	Rijkswaterstaat (2017b; 2021; 2022a; 2023; 2024); Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2018; 2019; 2020)

4.4.9 Nieuwe activiteiten

In en aan het Eemmeer & Gooimeer zijn enkele nieuwe vormen van civiele- en overige activiteiten gesignaleerd die niet in het vigerende beheerplan waren opgenomen. Hierbij kan het gaan om een gebruik dat al wel plaatsvond tijdens het opstellen van de beheerplannen maar toentertijd niet gesignaleerd is of een gebruik dat pas tijdens de vigerende beheerplanperiode is ontstaan. Dit zal per gebruik worden aangegeven. Het gaat om de volgende gebruiken Eemmeer & Gooimeer:

- populatiebeheer van ganzen;
- maaibeheer waterplanten;
- huidig peilbeheer;
- aanleg en gebruik nieuwe windturbines;
- beroepsscheepsvaart;
- aanwezigheid vaste brug.

Populatiebeheer van ganzen

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie beschikbaar over de verleende vergunning en de ruivangsten in het Natura 2000-gebied. Gegevens over afschot zijn alleen provincie ((Utrecht en Noord-Holland) breed beschikbaar en niet specifiek voor het Eemmeer & Gooimeer. Ook ontbreekt het aan informatie over het naleven van de voorwaarden zoals gesteld in de vergunning.

Beschrijving gebruik

Het populatiebeheer van de ganzen in het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever betreft koppel- en voorjaarsafschot (doden van broedparen in het voorjaar), nazomerafschot (doden van kleine lokale populaties niet zijnde grauwe ganzen), nestreductie (nestbehandeling/-eieren behandelen) en de ruivangsten (vangen en doden van ruiende ganzen met gebruik van CO₂).

In het beheerplan is jacht, wildbeheer en schadebestrijding opgenomen als toetsingskader, maar nog niet als gebruik.

Trends in aard en intensiteit

Vergunning

In 2022 is een gebiedsvergunning verleend door ODNHN voor het uitvoeren van populatiebeheer van ganzen (zaaknummer: OD.367111). Deze vergunning was geldig van 8 juni 2022 tot en met 30 november 2024. Op 29 januari 2024 is deze vergunning door ODNHD verlengd tot 13 september 2026 (pers. comm. Provincie Noord-Holland, 2025). Populatiebeheer is toegestaan voor de grauwe gans, brandgans, grote Canadese gans, kleinste Canadese gans en nijlgans, inclusief verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen. In onderstaande tabel zijn de beheeractiviteiten weergegeven.

Tabel 4.6 Ganzenbeheeractiviteiten in Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.

#	Maatregel	Periode	Restricties	Soort
1	koppel- voorjaarsafschot	1 februari tot en met 30 april	1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang	grauwe gans, brandgans, Canadese gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen
2	nazomer afschot	1 augustus tot en met 30 september	1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang	brandgans, Canadese gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen

#	Maatregel	Periode	Restricties	Soort
3	nestreductie	jaarrond	overdag	grauwe gans, brandgans, Canadese gans, nijlgans en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen
4	ruivangsten	1 mei tot en met 31 juli	overdag	grauwe gans, brandgans, Canadese gans en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen

Per deelgebied mag maximaal twee keer per week koppelafschot/voorjaarsafschot plaatsvinden. De zuidoever van het Eemmeer en de zuidoever van het Gooimeer zijn twee afzonderlijke deelgebieden. In totaal wordt er dus maximaal 4 dagen per week populatiebeheer van standganzen uitgevoerd. Per deelgebied mogen maximaal 60 schoten per dag worden gelost en per uitvoeringsdag zijn er maximaal twee uitvoerders actief. Schoten mogen nooit tegelijkertijd worden gelost in beiden deelgebieden.

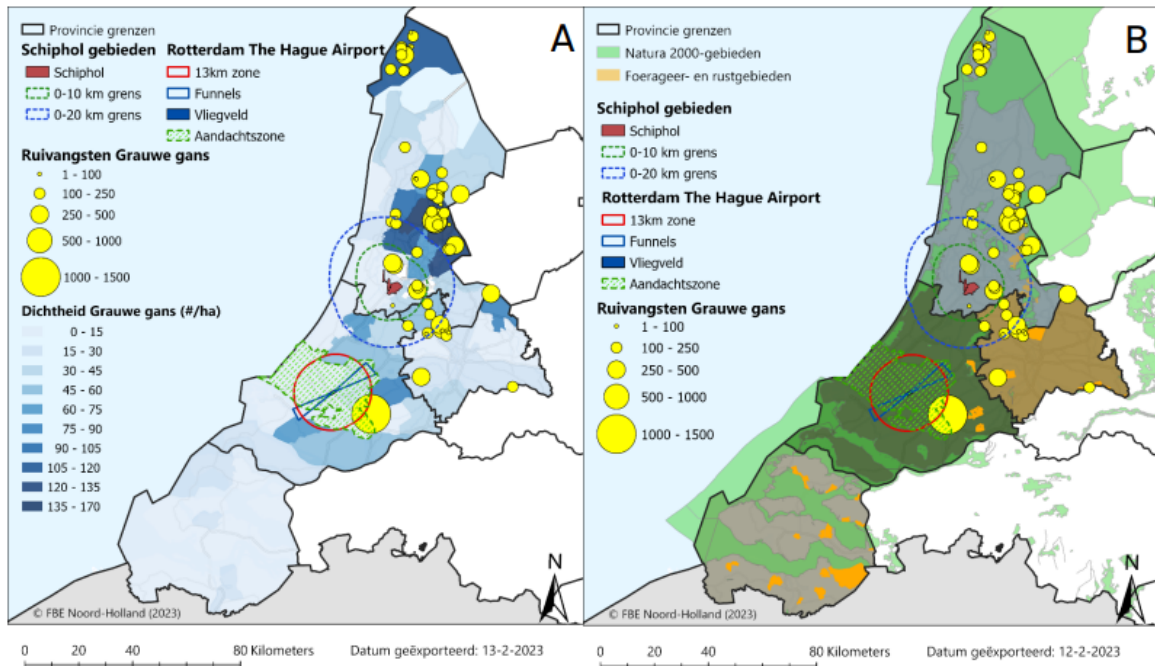
Voor wat betreft de methodes die worden toegepast voor het koppel- voorjaarsafschot en nazomerafschot, worden de volgende middelen ingezet:

- hagelgeweer (kaliber 12);
- kogelgeweer (maximaal kaliber .243);
- luchtdrukgeweer (minimaal 50 FPE/67 joule);
- geluidsdemper;
- drone met warmtebeeldcamera.

Ruivangsten

In 2021 zijn er 250 - 500 brandganzen gevangen in of nabij het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Er werden in dit jaar geen grauwe ganzen, Canadese ganzen en hybride en verwilderde ganzen gevangen (FBE Noord-Holland, 2021). Daarentegen werden grote groepen grauwe ganzen (250 - 500) gevangen in 2022 (afbeelding 4.27). Grote Canadese ganzen zijn niet gevangen in of nabij het Natura 2000- gebied. Hybride ganzen en verwilderde boerenganzen zijn bijvangst geweest van groepen grauwe of grote Canadese ganzen (FBE Noord-Holland, 2023).

Afbeelding 4.27 Het aantal gevangen grauwe ganzen in 2022. A: In vergelijking met het aantal getelde grauwe ganzen per hectare conform de juli-telling van 2021 (Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland) en 2022 (Noord-Holland). B: In vergelijking met de Natura 2000-gebieden en ganzen foerageer- en rustgebieden (FBE Zuid-Holland, 2023)

Voor afschot zijn apart gegevens beschikbaar. Gegevens over afschot zijn echter alleen provincie breed beschikbaar en niet specifiek voor het Eemmeer & Gooimeer.

Naleving voorwaarden

In de betreffende Wnb-vergunning zijn de voorwaarden voor deze activiteit opgenomen. Het gaat om onder andere de volgende voorschriften:

- de uitvoering van de activiteiten dient te worden afgestemd met de natuurbeheerder;
- broedeilanden van de visdief dienen niet te worden betreden bij de uitvoering van de activiteit;
- om aantasting van nestplaatsen van de aangewezen broedvogel visdief te voorkomen dienen de vangkraal en container gedurende de ruivangsten op minimaal 350 meter afstand van in gebruik zijnde nestplaatsen geplaatst te worden;
- nazomerabschot (van 1 augustus tot en met 30 september) kan niet worden toegepast op de grauwe ganzen;
- bij afschot dient te allen tijde gebruik gemaakt te worden van een geluiddemper;
- uitvoering van afschot dient maximaal twee dagen per week plaats te vinden per deelgebied;
- er zijn bij afschot maximaal twee uitvoerders actief per deelgebied en deze dienen gezamenlijk op te treden;
- uitvoering van afschot vindt per dag slechts in één deelgebied plaats;
- er worden per dag per deelgebied maximaal 60 schoten genomen;
- de activiteiten vinden uitsluitend plaats binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland.

Informatie over het naleven van deze voorwaarden is niet voorhanden.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van populatiebeer van ganzen toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit. Het is onbekend of de voorwaarden uit de Wnb-vergunning worden nageleefd.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Broedende vogels worden voornamelijk verstoord wanneer jacht met een geweer plaatsvindt. Als dit dicht bij een broedgebied gebeurt, kunnen broedende vogels worden verstoord en kan er predatie op de gelegde eieren/jongen plaatsvinden (Krijgsveld et al., 2022). Enkel de visdief is opgenomen als broedvogel in Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Deze soort komt onder zijn doelaantallen voor en is gevoelig voor verstoring. In Krijgsveld et al. (2022) wordt voorhiern broedende sterns een maximale vluchtafstand van 350 meter aangenomen en een bufferzone van 600 meter. Indien de activiteit nabij (binnen 350 m) broedende sterns wordt uitgevoerd kan dit dus leiden tot verstoring en lager broedsucces. Daarnaast wordt in de Passende Beoordeling voor faunabeheer in Utrechtse Natura 2000-gebieden geconcludeerd dat verjaging van ganzen en eventueel ondersteunend afschot in agrarisch gebied grenzend aan het Eemmeer, tot een afstand van 500 meter, in het winterhalfjaar tot significant negatieve effecten kan leiden op aangewezen niet-broedvogels (van Goethem en van der Hut, 2017). Om significantie uit te sluiten zijn er voorwaarden opgenomen, waar men zich aan dient te houden, in de vergunning. Indien aan de voorwaarden wordt voldaan kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Maaibeheer waterplanten

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie beschikbaar over de aanwezige vergunningen voor het maaien van waterplanten in het Eemmeer & Gooimeer en de daadwerkelijk gemaaide hoeveelheid planten. Informatie over het naleven van de voorwaarden is echter niet voorhanden.

Beschrijving gebruik

Maaien van waterplanten in de zomer/nazomer om de bevaarbaarheid voor recreanten te vergroten. In het beheerplan is maaibeheer van waterplanten opgenomen als toetsingskader, maar nog niet als gebruik. Het maaien van waterplanten vindt echter al wel plaats vanaf 2013, dus voor de ingang van het vigerende beheerplan.

Trends in aard en intensiteit

De twee beroepsvisserijbedrijven op de Zuidelijke Randmeren voeren een groot deel van de maaiwerkzaamheden uit en de coördinatie wordt gedaan door de Gastvrije Randmeren (van Breugel, 2022). Daarnaast is er nog één andere beroepsvisserijbedrijf actief. In de periode 2018 - 2023 zijn er geen andere bedrijven actief geweest in het Eem- en Gooimeer (Stichting maaien waterplanten Randmeren, 2018; 2019; 2020; 2021; 2022).

Vergunningen

Op 24 mei 2013 heeft de provincie Noord-Holland, mede namens de provincies Flevoland en Utrecht, een vergunning Nbwet afgegeven voor het maaien van 200 hectare waterplanten in Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw (kenmerk: 158401/192810). Op 10 mei 2016 is deze vergunning Nbwet gewijzigd, waardoor er 400 hectare waterplanten gemaaid mag worden (kenmerk: 781303/807024). De vergunning uit 2013 had een looptijd van 3 jaar en liep af op 31 december 2016.

Tijdens de vigerende beerplanperiode zijn er in totaal twee Wnb-vergunningen (tegenwoordig Ow) verleend ten behoeve van het maaien van waterplanten in en/of nabij het Natura 2000-gebied 'Eemmeer & Gooimeer Zuidoever'. De eerste vergunning werd in 2017 verleend en was geldig tot 31 december 2021 (kenmerk RUD 17.203900). Waterplanten mochten conform de vergunning maximaal twee keer per jaar gemaaid worden in de maanden juli/augustus en bij uitzondering in de maand juni met een maximum van 400 hectare. Hieronder valt het maaien van langstengelige waterplanten op overlastlocaties in het gebied met een waterdiepte groter dan 1,50 meter in het Gooimeer, Eemmeer en het Nijkerkernauw. Uitzondering hierop vormen de maximaal 40 hectare aan waterplanten die gemaaid mogen worden in ondiepe strandzones, gelegen buiten het Natura 2000-gebied 'Eemmeer & Gooimeer Zuidoever'.

In 2022 is de tweede vergunning verleend voor het jaarlijks maaien van 400 hectare waterplanten in het Gooimeer en Eemmeer. Het maaien van waterplanten zal plaatsvinden in de periode 2022 - 2025 tussen 15 mei en 15 september. Omdat waterplanten in jaren met warme voorjaren al eerder naar de oppervlakte komen en ook pas later afsterven en naar de bodem zinken is voor deze vergunning een maxima van drie keer maaien per jaar aangevraagd en vergund.

Voor het maaien zal een nieuw maaisysteem gebruikt gaan worden bestaande uit een ponton dat door bijvoorbeeld een viskotter wordt voortgeduwd. Er wordt uitsluitend gemaaid in de delen dieper dan 1,5 meter en op een diepte van minimaal 60 centimeter boven de waterbodem (kenmerk OD.370502).

Gemaaid oppervlak

In het Eemmeer & Gooimeer vindt net als in veel omliggende meren jaarlijks maaien van fonteinkruid plaats. De planten zorgen voor hinder bij surfers en de pleziervaart, een slechtere bereikbaarheid van havens en problemen bij hulpdiensten, die moeilijker ter plaatse komen. Het gemaaide oppervlak varieerde tussen 2018 en 2022 tussen 401 en 565,5 hectare voor het Eemmeer & Gooimeer samen (tabel 4.7). In 2018 werden de gebieden nog één keer per seizoen gemaaid, maar in de jaren daarna is dit op verschillende locaties verhoogd naar twee keer per jaar. De toegang van het diepe deel van het Gooimeer naar de snelle boten baan is in 2022 zelfs drie keer gemaaid (Stichting maaien waterplanten Randmeren, 2018; 2019; 2020; 2021; 2022). Indien er op een locatie meerdere keren in hetzelfde jaar is gemaaid, is het gemaaide oppervlak voor alle keren meegenomen in het gegeven oppervlak in tabel 4.7.

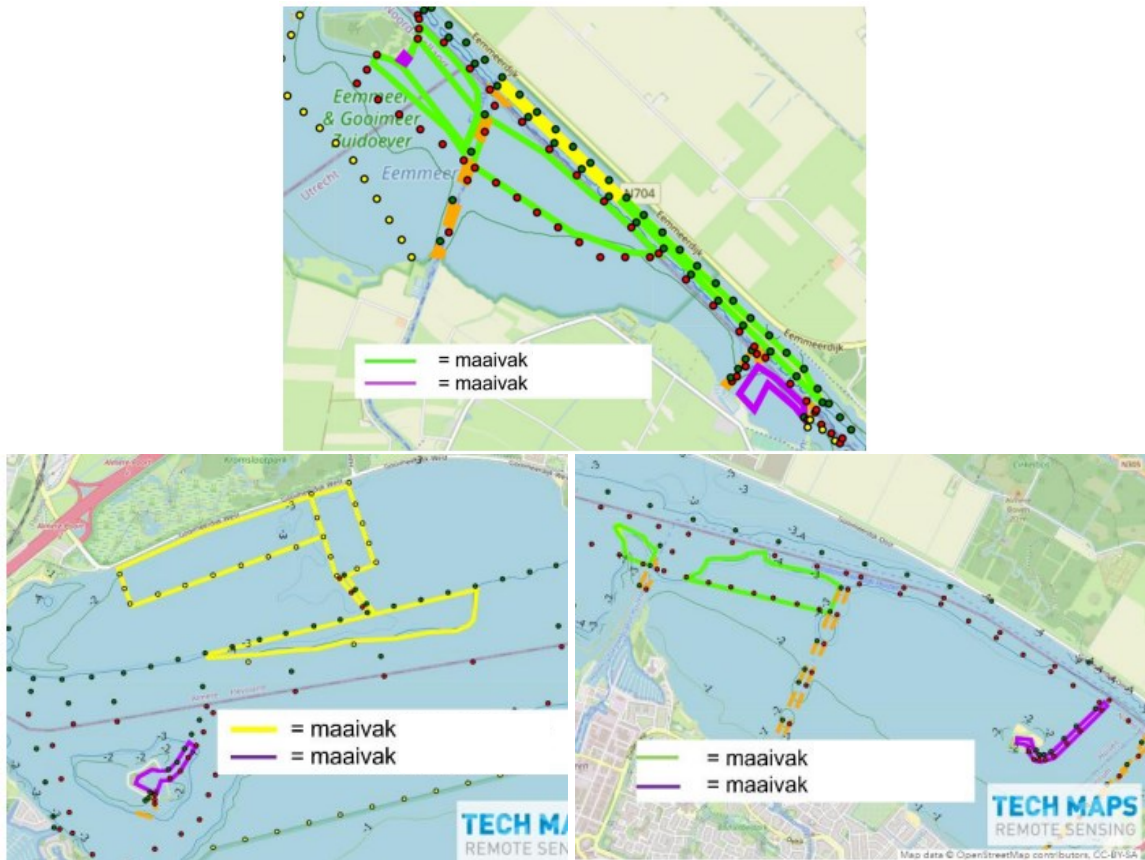
Tabel 4.7 Totaal gemaaid oppervlak in hectare per jaar (sommige gebieden zijn 2x gemaaid) (Stichting maaien waterplanten Randmeren, 2018; 2019; 2020; 2021a; 2022)

Deelwaterlichaam	2018	2019	2020	2021	2022
Eemmeer	125	283	200	288	288
Gooimeer	276	282	261	277,5	232
totaal	401	548	458	565,5	520

Locaties

De locaties waar sprake is van overlast door waterplanten, en dus gemaaid wordt, is tussen 2018 tot en met 2022 vrijwel hetzelfde gebleven. In afbeelding 4.28 zijn de locaties voor het maaien van waterplanten in 2021 weergegeven. De locaties van andere jaren kunnen hier licht van afwijken. Ook door wie het maaibeheer is uitgevoerd verschilt jaarlijks per locatie.

Afbeelding 4.28 Maalocaties (paars, groen, oranje, geel) 2021 in het Eemmeer (boven) en Gooimeer West (link onder) en Oost (recht onder). De gekleurde polygonen geven de maaivakken weer van de maaiers actief in het gebied (Stichting maaien waterplanten, 2021)

Naleving voorwaarden

Aangezien maai-beheer in het Eemmeer & Gooimeer vergunningplichtig is, zijn de specifieke voorwaarden opgenomen in de vergunning en niet in het beheerplan. In de vergunningen afgegeven tijdens de vigerende beheerplanperiode was opgenomen dat jaarlijks maximaal 400 hectare aan waterplanten gemaaid mocht worden. In de periode 2018 - 2022 lag het gemaaid oppervlak elk jaar boven dit maximum. Hiermee is niet aan deze voorwaarden voldaan.

Overige voorschriften met betrekking tot natuur in de vergunning van 2017 - 2021 zijn (kenmerk RUD 17.203900):

- er worden alleen velden met doorgroeit fonteinkruid, gekroesd fonteinkruid en aardvederkruid gemaaid. Kranswievelden dienen te worden gespaard;
- het maaisel dient uit het gebied te worden afgevoerd;
- er dient geen afval of andere verontreiniging in het gebied achter te blijven;
- er wordt alleen gemaaid op plaatsen met een diepte van minimaal 1,50 meter. Het maaien vindt plaats op minimaal 60 centimeter boven de waterbodem (met uitzondering van de maximaal 40 hectare aan waterplanten die in ondiepe strandzones buiten het Natura 2000-gebied mogen worden gemaaid);
- ter plaatse van de visdievenkolonies, waaronder de opgespoten zandplaatjes ten oosten van de Stichtse brug en het eiland de Dode Hond, dient minimaal 200 meter afstand te worden gehouden, tenzij aan de OD NHN informatie overlegd kan worden dat er op het moment van maaien geen sprake is van broedgevallen.

In de vergunning van 2022 - 2025 (kenmerk OD.370502) zijn vergelijkbare voorschriften opgenomen. In deze vergunning is echter ook nog een voorschrift opgenomen met betrekking tot het niet achterlaten van afval of andere verontreiniging in het gebied en is de minimale afstand tot het eiland de Dode Hond aangepast naar 300 m.

Gegevens over het naleven van deze voorwaarden ontbreekt.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van maaibeheer waterplanten toegenomen, gezien het gaat om een nieuwe activiteit. Het is onbekend of de voorwaarden uit de Wnb-vergunning worden nageleefd.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Waterplanten hebben een belangrijke ecologische functie met betrekking tot de waterkwaliteit en als voedsel voor waterplant etende vogels. Het maaien van waterplanten kan effect hebben op deze ecologische processen.

Te veel maaien of op de verkeerde plaatsen maaien zorgt voor een negatief effect op de waterkwaliteit en verstoort soorten die direct of indirect afhankelijk zijn van fonteinkruiden. Meerdere niet-broedvogels met instandhoudingsdoelstellingen foerageren op waterplanten. Er zijn echter maar enkele vogelsoorten (tafeleend, meerkoet, krooneend, kuifeend, brilduiker) waarvoor fonteinkruid op een diepte van > 1,5 meter als voedselbron dient, omdat de meesten soorten in ondiepere wateren foerageren. Een kanttekening hierbij is dat fonteinkruid ook in wateren > 1,5 meter tot aan het oppervlak kunnen rijken waardoor waterplanten etende vogels er goed bij kunnen. Voor genoemde duikende soorten is doorgroeid fonteinkruid echter geen primaire voedselbron en hoogstens van secundair belang (Witteveen+Bos, 2011a). Wanneer men zich aan de voorwaarden houdt zoals gesteld in de betreffende vergunning dan kunnen directe effecten op instandhoudingsdoelstelling voor niet-broedvogels worden uitgesloten. Er is echter wel zorg voor een omslag van het watersysteem van helder waterplanrijk water naar een troebele en algenrijke toestand (Witteveen+Bos, 2020). Deze zorg komt voort uit een sterke afname van de mosselpopulatie waardoor de filterende werking grotendeels is komen te vervallen (Witteveen+Bos, 2020; van der Hut & Heerink, 2025 in prep.). Als er ook nog eens gesneden wordt in de hoeveelheid waterplanten kan dit een negatieve impact hebben. Wanneer het systeem omslaat en het doorzicht van het water vermindert kan dit doorwerken op de doelstellingen van zichtjagende vogels.

Huidig peilbeheer (categorie 3)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie over het huidige peilbesluit, en er is informatie beschikbaar over het naleven van de voorwaarden.

Beschrijving gebruik

Peilbeheer bestaat uit het beheren van de waterpeilen en het vastleggen van peilen in peilbesluiten. In het vigerende beheerplan is huidig peilbeheer onder categorie 0-activiteiten geschaald. Er is echter tijdens de vigerende beheerplanperiode een vergunning verleend voor het peilbeheer waarmee de activiteit onder categorie 3 is gaan vallen.

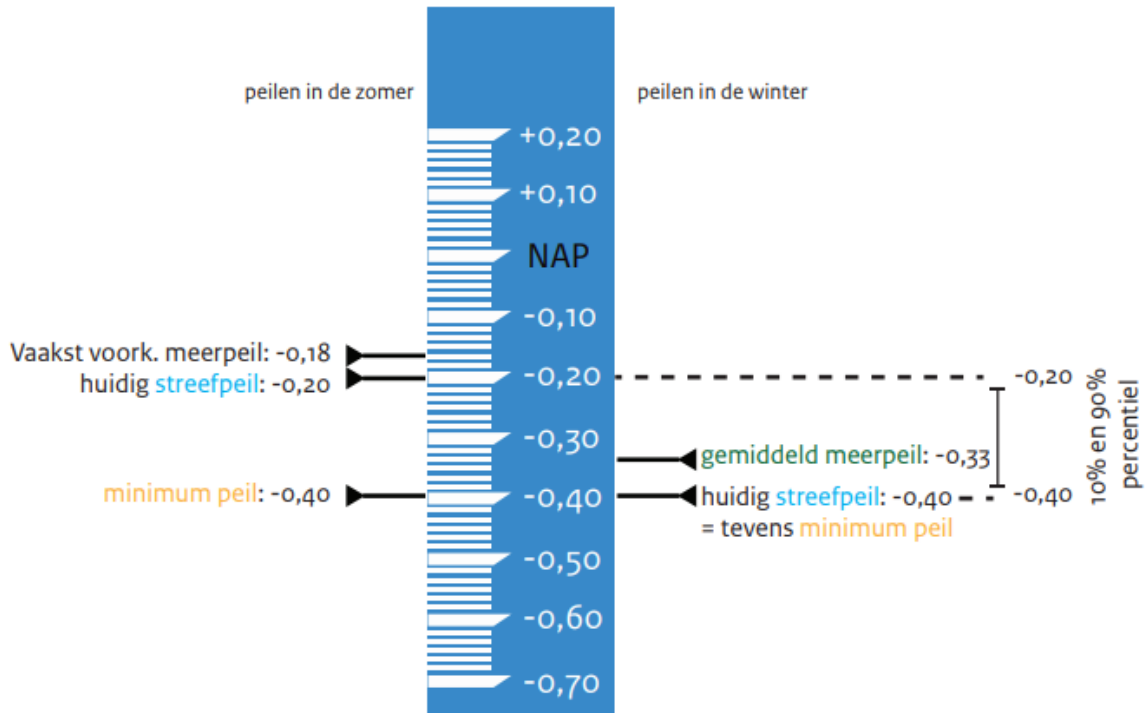
Trends in aard en intensiteit

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het IJsselmeergebied. Om de zoetwatervoorziening te kunnen garanderen en om goed te kunnen inspelen op de klimaatverandering, heeft de minister in 2015 gekozen voor het invoeren van een flexibel peilbeheer (Rijkswaterstaat, 2018). Op 14 juni 2018 is het nieuwe peilbesluit IJsselmeergebied vastgesteld. Voor het nieuwe peilbesluit is een Wnb-vergunning verleend door het Ministerie van LNV (voorheen LVN) (kenmerk DGAN-NB/17154138). In het nieuwe peilbesluit is het IJsselmeergebied onderverdeeld in drie hydrologische compartimentenvallen:

- 1 IJsselmeer (inclusief Ketelmeer, Vossemeer, Zwarte Meer en Reevediep);
- 2 Markermeer (inclusief IJmeer, Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw);
- 3 Veluwerandmeren (Wolderwijd, Nuldernauw, Veluwemeer en Drongermeer).

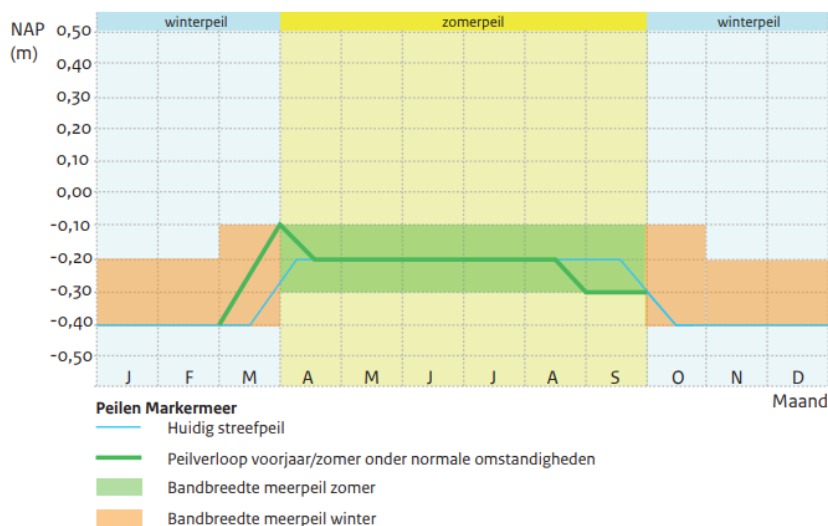
Het Eemmeer & Gooimeer valt hierbij onder het compartiment Markermeer. Hieronder zal dan ook het peilbeheer van het compartiment Markermeer verder besproken worden. Het nieuwe peilbesluit wordt sinds 2019 uitgevoerd. In het oude peilbesluit was het streefpeil in de winter NAP -0,40 m (minimumpeil) en in de zomer NAP -0,20 m (Rijkswaterstaat, 2018). Het gemiddeld werkelijk optredende meerpeil in de periode 2005 -2012 onder het oude peilbesluit is weergegeven in afbeelding 4.29.

Afbeelding 4.29 Streefpeilen en werkelijk optredende meerpeilen in de periode 2005 - 2012 (Rijkswaterstaat, 2018)

Met het nieuwe peilbesluit wordt een flexibeler peilbeheer mogelijk gemaakt (zie afbeelding 4.28). Het zomermeerpeil krijgt onder normale omstandigheden een natuurlijker verloop. Dit betekent dat het peil vanaf het voorjaar tot het najaar geleidelijk uitzakt. Het Markermeer volgt het peilverloop van het IJsselmeer zo spoedig mogelijk, afhankelijk van de spui mogelijkheden en de weersomstandigheden. Om effecten op de waterveiligheid te voorkomen heeft alleen de vroege voorjaarsopzet in het Markermeer een aangepast verloop ten opzichte van het IJsselmeer. Onder normale omstandigheden verloopt de voorjaarsopzet in het Markermeer als volgt: de peilopzet start op 1 maart en de piek van NAP -0,10 m wordt bereikt uiterlijk op 31 maart. Vervolgens zakt het meerpeil in maximaal twee weken uit tot NAP -0,20 m. In de zomer is de begrenzing van de bandbreedte voor het IJsselmeer en Markermeer gebaseerd op de benodigde zoetwatervoorraad. In de winter, van november tot en met februari, mag het peil fluctueren tussen NAP -0,40 m en NAP -0,20 m.

Afbeelding 4.30 Beoogde en huidige zomer- en winter(meer)peil in Markermeer (Rijkswaterstaat, 2018)

Naleving voorwaarden/maatregelen

Het peilbeheer zoals opgenomen in het vigerende beheerplan werd gemitigeerd door de inrichting van rietlanden aan te passen op de maximale benutting van het peildynamiek. Daarnaast was in het beheerplan een voorwaarde opgenomen over incidentele peilopzetting in droge zomers - dit mocht niet vaker dan eens in de 12 jaar plaatsvinden.

Voor het nieuwe peilbesluit is een vergunning Wet natuurbescherming (tegenwoordig Ow) afgegeven, met daarin de voorwaarden voor het nieuwe peilbeheer. In de vergunning voor het nieuwe peilbesluit was als voorschrift opgenomen dat in de Natura 2000-gebieden beheer gevoerd wordt overeenkomstig het Natura 2000 Beheerplan IJsselmeergebied. De verwijzing naar het Beheerplan is echter op 9 november 2017 met een wijziging van de vergunning verwijderd (kenmerk: DGAN-NB /17178030). In de vergunning voor het nieuwe peilbeheer wordt daardoor geen koppeling meer gelegd met het Natura 2000 beheerplan.

De voorwaarden die vanuit de Wet natuurbescherming (tegenwoordig Ow) aan het peilbeheer gesteld worden zijn in de vergunning eigenstandig opgenomen. Enkele voorschriften zijn:

- de vergunninghouder volgt door middel van monitoring de effecten van de vervroegde voorjaarsopzet op de instandhoudingsdoelstelling van Roerdomp in de Natura 2000-gebieden IJsselmeer, Ketelmeer & Vossemeer, Zwarte Meer en Uiterwaarden Zwarte Water & Vecht. De vergunninghouder monitort tevens de frequentie en de duur van de zomeropzet in relatie tot de overige moerasbroedvogels in de hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden. De vergunninghouder meldt tweemaal per jaar vóór 1 juli volgend op het jaar waarop de rapportage betrekking heeft, de resultaten van deze monitoring schriftelijk of per email (wetnatuurbescherming@minez.nl) aan het bevoegd gezag;
- indien de monitoringsresultaten aanleiding geven tot intensivering of aanvulling van maatregelen ter voorkoming van significante effecten op de relevante natuurwaarden, worden door vergunninghouder maatregelen genomen waarmee met zekerheid significante effecten als gevolg van de vergunde maatregelen worden vermeden. Deze maatregelen worden, alvorens zij worden uitgevoerd, schriftelijk of per e-mail (wetnatuurbescherming@minez.nl) ter instemming aan het bevoegde gezag voorgelegd;
- 6 jaar na inwerkingtreding van de voorliggende vergunning kan het bevoegd gezag, op verzoek van de vergunninghouder en op basis van een door vergunninghouder aan te leveren evaluatierapport, overgaan tot aanpassing of beëindiging van de monitoring.

In het rapport van WSP Nederland (2022) zijn de monitoringsresultaten beschreven voor de periode 2018 - 2020. Hiermee wordt aan de eerste voorwaarden voldaan uit de vergunning. De overige voorwaarden kunnen op dit moment nog niet geëvalueerd worden, gezien de monitoring nog geen significante effecten op de relevante natuurwaarden en de vergunning pas sinds kort 6 jaar inwerkingtreding is gesteld.

De in het beheerplan opgenomen vrijstelling voor het oude peilbeheer en de hierbij behorende voorwaarden zijn uit de gebiedsdelen van het Natura 2000-Beheerplan IJsselmeergebied verwijderd (Staatcourant, 2024).

Conclusie

Het peilbeheer is gewijzigd tijdens de beheerplanperiode waarvoor een vergunning is verleend (tegenwoordig categorie 3). De voorwaarden van de vergunning worden nageleefd, gezien er monitoring wordt uitgevoerd en de resultaten hiervan worden gerapporteerd. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Regulatie van het waterpeil kan zowel een positief als negatief effect hebben op de waterkwaliteit en kan van invloed zijn op de beschikbaarheid en kwaliteit van leefgebied voor soorten (o.a. vogels) en daarmee op predatie en concurrentie tussen soorten. Zo speelt het waterpeil onder andere een rol in de successie van vegetatie.

Vanwege het (eerdere) tegennatuurlijke peilbeheer is er vrijwel alleen maar landriet en weinig waterriet. Bij de rietlanden wordt nu geprobeerd om in de omdijkte gebieden een natuurlijk peilbeheer te gaan voeren, met als doel om meer waterriet te creëren en ook aanwezigheid van overjarig riet mogelijk te maken.

In het rapport van WSP Nederland (2022) is daarentegen aangegeven dat rietkwaliteitsparameters sterk fluctueren, zowel tussen en binnen locaties als tussen jaren. Hierdoor is er nog geen duidelijke trend waarneembaar. Ook de positie van de buitenrand van rietkragen vertoont geen variatie die aan peilverschillen te relateren is.

Daarnaast blijkt uit het monitoringsrapport van WSP Nederland (2022) dat voor veel vogelsoorten geldt dat de aantallen de landelijke trend volgen. Deze data is echter niet voldoende om eventuele negatieve effecten van de voorjaarsopzet uit te sluiten noch aan te tonen. Het peilverloop is ook maar één van de componenten die mogelijk van invloed kan zijn op de schommelingen in aantal. Daarnaast kunnen ook natuurlijke fluctuaties van populaties en factoren zoals predatie, abiotische omstandigheden en ziektes een schommeling in de aantallen veroorzaken dat het effect door het peilbeheer niet expliciet uit de tellingen te onderscheiden is (WSP Nederland, 2022). De scope van de monitoring is gebaseerd op de Wnb-vergunning en monitort daarmee niet de effecten op alle natuurwaarden. In de afgelopen jaren hebben zich echter ook andere natuureffecten, specifiek op kale grondbroeders (zoals de visdief), gemanifesteerd, echter zijn deze niet gemonitord.

Aanleg en gebruik nieuwe windturbines (categorie 3)

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is voldoende informatie over waar en wanneer er winmolenparken zijn aangelegd of verwijderd.

Beschrijving gebruik

Dit is een categorie 3 activiteit. Windturbines kunnen de bewegingsenergie van de lucht omzetten in rotatie-energie van de wieken. Deze activiteit bestond al ten tijde van het opstellen van het vigerende beheerplan, maar is hier niet in benoemd.

Trends in aard en intensiteit

In het Eemmeer & Gooimeer zelf zijn geen turbines aanwezig. Wel zijn er nieuwe windmolenparken gebouwd in Flevoland tijdens de vigerende beheerplanperiode. De dichtstbijzijnde windturbines in Flevoland maken deel uit van windpark Zeewolde. Daarnaast zijn er een paar losse windmolens aanwezig in de provincie Gelderland die zich nabij het Nuldernauw bevinden.

In 2017 is voor de aanleg en exploitatie van Windpark Zeewolde een Wnb-vergunning verleend (kenmerk 2111632). Binnen windpark Zeewolde maken 220 verspreid staande molens plaats voor 83 grotere, modernere molens. Van de 220 oude windturbines, dienen 185 windturbines gefaseerd gesaneerd te worden. De nieuwe turbines zijn verspreid over zes lijnopstellingen en zijn weergegeven in afbeelding 4.31. De werkzaamheden aan het windpark zijn in oktober 2019 gestart. Toen is begonnen met de aanleg van honderden kilometers aan kabels en de funderingen. In mei 2021 is vervolgens de eerste turbine geplaatst. In 2022 zijn de laatste turbines van dit windpark geplaatst langs de Leplaartocht (Omroep Flevoland, 2022). Het grootste deel, ongeveer 170 windturbines, moet nog worden verwijderd. Uiterlijk eind 2026 moeten alle oude molens gesaneerd zijn (Windenergie-nieuws, 2024).

Afbeelding 4.31 Locatie nieuw turbines Windpark Zeewolde. Bron: Windpark Zeewolde

Daarnaast zijn de windturbines langs de Eemmedijk in 2023 verwijderd. Het ging in totaal om 15 windturbines (van Dijk, 2023).

Naleving voorwaarden/maatregelen

Aangezien aanleg en gebruik van nieuwe windturbines in het Eemmeer & Gooimeer vergunningplichtig is, zijn de specifieke voorwaarden opgenomen in de vergunning en niet in het beheerplan. In de vergunning voor Windpark Zeewolde zijn de volgende voorwaarden met betrekking tot natuur opgenomen:

- per fase dient onderbouwd te worden waar de rust- en foerageergebieden voor vogels liggen, dit dient ook op kaart te worden aangegeven;
- de mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de passende beoordeling en de voorschriften uit deze vergunning, dienen uitgewerkt te worden in het werkplan in ruimte en tijd tot de uitvoering;
- op het perceel 'Hoekman' (kadastrale perceelscode ZWD 03 D 1240 en 'De Bruijker' (kadastrale perceelscode ZWD 03 D 1301) die zijn ingericht als optimaal foerageergebied voor de kiekendieven worden alle werkzaamheden buiten het broedseizoen (1 maart - 1 oktober) van kiekendieven uitgevoerd. De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk binnen een jaar te worden uitgevoerd en afgerond, zodat het aantal periodes dat verstoring op kan treden zoveel mogelijk beperkt blijft;
- op perceel Hoekman en perceel De Bruijker die zijn ingericht als optimaal foerageergebied voor de kiekendieven moet na afloop van de werkzaamheden op de plaatsen waar de vegetatie is aangetast de vegetatie ingezaaid worden met een specifiek mengsel om de foerageercondities voor kiekendieven zo optimaal mogelijk te maken. In het werkplan (zie voorschrift 5) dient opgenomen te worden welk mengsel hiervoor wordt gebruikt;
- de bestaande windturbines op perceel Hoekman en perceel De Bruijker ten zuidoosten van de A6 die zijn ingericht als optimaal foerageergebied voor de kiekendieven dienen eerst volledig verwijderd te worden voordat de nieuwe windturbines op deze percelen gerealiseerd mogen worden. De werkzaamheden op deze percelen dienen in het winterseizoen (1 oktober - 1 maart) uitgevoerd te worden;

- aanleg van een corridor van stilstaande windturbines in de lijnopstelling langs de A27 dient aan het volgende te voldoen:
 - de twee windturbines die samen de corridor vormen dienen naast elkaar te staan in de lijnopstelling langs de A27;
 - de corridor is werkzaam in de periode 1 oktober - 31 maart;
 - 's ochtends stilstand van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur daarna;
 - 's avonds stilstand van 1 uur voor zonsondergang tot 2 uur daarna;
 - gelet op de vliegpaden van de ganzen dient de corridor zoveel mogelijk dwars op de vliegrichting van de ganzen te liggen. In het werkplan dient aangegeven te worden welke 2 turbines de corridor vormen, dit dient tevens op kaart te worden aangegeven.

Windpark Zeewolde heeft een stilstandsysteem voor de zeearend geplaatst nadat er een aantal slachtoffers waren gevallen. Hiermee wordt aan de laatste voorwaarde voldaan. De sanering van oude windturbines verloopt moeizaam (pers. comm. Provincie Gelderland, 2025). Verdere informatie over het naleven van de voorwaarden ontbreekt.

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van het aanleggen en gebruiken van windturbines toegenomen. Tijdens de beheerplanperiode zijn er nieuwe windparken op Flevoland aangelegd, nabij het Eemmeer & Gooimeer. Hierbij zijn ook oude windturbines verwijderd. Het gros moet echter nog verwijderd worden.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Windturbines kunnen op verschillende manieren effecten teweegbrengen op beschermde natuurwaarden. In de aanlegfase kan afhankelijk van de aanlegmethode (heien/trillen van fundering) ernstige verstoring of beschadiging optreden van in ieder geval jonge vis. Uit onderzoek dusver blijkt dat effecten op volwassen vis en vislarven minder groot zijn (Rijksoverheid, n.d.).

Ook kan in de aanlegfase sprake zijn van tijdelijke verstoring van aanwezige vogels ten gevolge van de uitvoering van de werkzaamheden (o.a. geluid, beweging, trilling). De verstoringgevoelige afstand van vogels is sterk soort-afhankelijk. Vogels als toppersen brilduiker zijn zeer verstoringgevoelig. Ook fuut en aalscholver kunnen worden verstoord. Sterns zijn nauwelijks verstoringgevoelig (Krijgsveld et al., 2008). Verstoring van vogels leidt tot het wegvliegen van vogels, dan wel vermijden van het verstoringgebied. Viseters (fuut, sterns, visdief, aalscholver) zijn niet specifiek gebonden aan vaste voedsellocaties, gezien de grote mobiliteit van hun prooidieren. Als vogels moeten uitwijken gaat dit ten koste van hun foerageertijd.

In de gebruiksfase zijn effecten niet uit te sluiten op veel vogelsoorten. Er zijn drie effecten die onderscheiden kunnen worden:

- aanvaringsrisico: vogels kunnen zich doodvliegen tegen de wieken of de mast van de windturbine en tegen hoogspanningskabels. Vooral 's nachts en bij slecht weer kunnen er slachtoffers vallen. Ook door luchtwervelingen achter de draaiende wieken kunnen vogels gewond raken of sterven (Schippers et al., 2022);
- habitatverlies: veel vogels mijden windparken, hoogspanningsmasten en de omgeving ervan. Daardoor worden die gebieden tijdelijk of permanent ongeschikt als voedsel-, rust- of broedgebied (Buij et al., 2018);
- barrièrewerking: door windturbineopstellingen kunnen barrières ontstaan. Vogels op trek en vogels op weg van en naar de broed- of slaapplek vliegen om. Dat kost extra tijd en energie. Vogels moeten daardoor extra eten terwijl er minder foerageertijd beschikbaar is. Een ander (mogelijk) effect is een lager broedsucces (Buij et al., 2018).

Daarnaast kan er een aanpassing van vliegroutes plaatsvinden en daardoor verandering van pleisterplaatsen, waardoor vogels mogelijk het Eemmeer & Gooimeer niet meer bereiken.

Als gevolg van (extra) sedimentatie van slib kan ten slotte een (indirect) negatief effect optreden op vogels die voor de voedselvoorziening afhankelijk zijn van bodemfauna.

Beroepsscheepsvaart

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is een beeld van de intensiteit van de beroepsscheepsvaart aan de hand van sluis- en bloktellingen.

Beschrijving gebruik

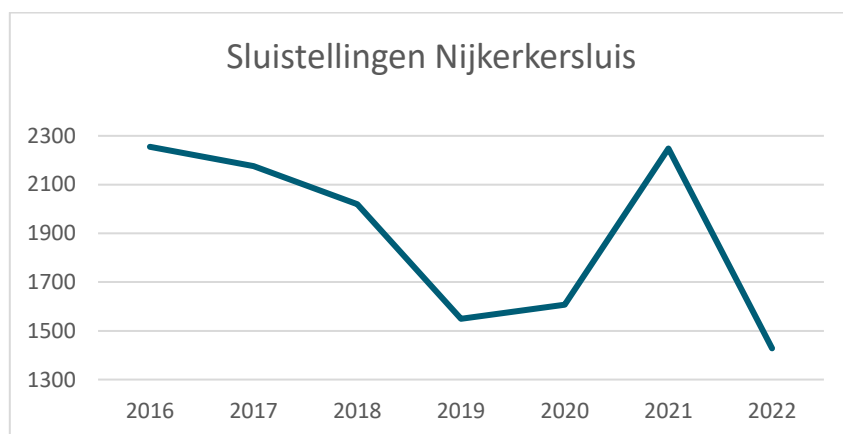
Scheepsvaart die beroepsmatig wordt uitgevoerd. Dit gebruik vond al voor het vaststellen van het vigerende beheerplan plaats maar is hier niet als gebruik in opgenomen.

Trend in aard en intensiteit

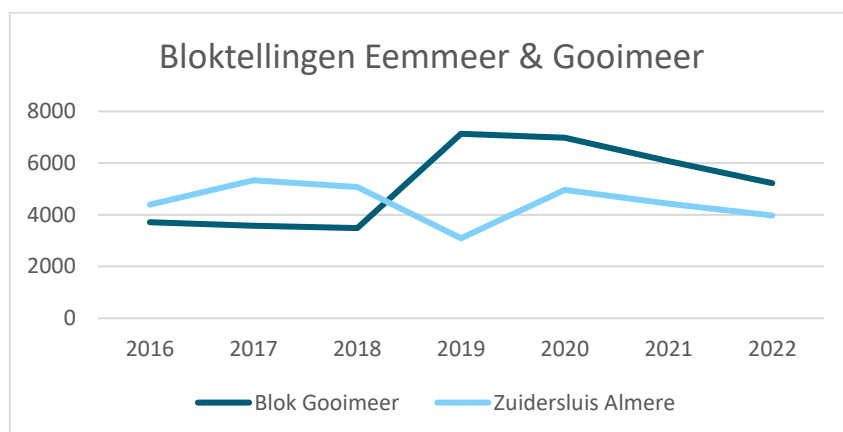
Het Eemmeer en het Veluwemeer zijn met elkaar verbonden door de Nijkerkersluis. Het totaal aantal sluispassages bij deze sluis vertoont een dalende trend in de periode 2016 - 2021 voor beroepsvaart: van 2.255 sluispassages in 2016 naar 1.428 sluispassages in 2022 (afbeelding 4.32). Een uitzondering op deze afname is het jaar 2021 waarin er een piek is van het aantal sluisstellingen.

Naast sluisstellingen zijn er ook bloktellingen beschikbaar (afbeelding 4.33). Bloktellingen zijn telling van passerende beroepsvaart binnen een bepaald deelgebied van de vaarweg op basis van AIS-transponder. Bloktellingen bestaan enkel uit tellingen van beroepsscheepsvaart. Het totaal aantal schepen bij bloktellingen bij blok Gooimeer laat sinds 2016 een toename zien van 3.709 tellingen in 2016 naar 5.224 tellingen in 2022. Het aantal schepen bij bloktellingen bij Zuiderluis Almere laten een wisselende trend zien gedurende de beheerplanperiode.

Afbeelding 4.32 Sluisstellingen Eemmeer & Gooimeer in de periode 2016 - 2022

Afbeelding 4.33 Bloktellingen Eemmeer & Gooimeer in de periode 2016 - 2022

Conclusie

Samenvattend is de intensiteit onbekend en de locatie gelijk. De sluis- en bloktellingen laten namelijk een verschillende trend zien van de intensiteit van het gebruik. Aan de hand van de sluisstellingen zou gesteld kunnen worden dat de intensiteit van het gebruik is afgenomen terwijl de bloktellingen een gelijke/toename van de intensiteit laten zien. Er zijn geen nieuwe vaargeulen voor beroepsscheepsvaart bijgekomen waardoor de locatie gelijk is gebleven.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

Beroepsscheepsvaart leidt tot verstoring door geluid en beweging. Afhankelijk van het type vaartuig kunnen schepen op meerdere kilometers afstand hoorbaar zijn. Het effect van niet-routegebonden scheepvaart is hierbij groter dan het effect van routegebonden scheepvaart omdat het niet in een voorspelbaar omkaderd gebied plaatsvindt. In het Eemmeer & Gooimeer zijn vaargeulen aanwezig voor beroepsvaart waardoor niet-routegebonden scheepsvaart zowel geheel afwezig is. Gezien de scheepvaart gebruik maakt van bestaande vaarroutes die in de huidige situatie al voor verstoring zorgen en waar waarschijnlijk ook al gewenning is opgetreden, is de verwachting dat de verstoring van deze activiteit minimaal is. Wanneer er aanpassingen aan de vaargeul plaatsvinden of nieuwe vaargeulen worden aangelegd wordt de verstoring vergroot.

Aanwezigheid van vaste bruggen

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie bekend over de locatie van de vaste brug.

Beschrijving gebruik

Aanwezigheid en gebruik van vaste bruggen.

Trend in aard en intensiteit

Er is één vaste brug aanwezig tussen het Eemmeer & Gooimeer: de Stichtse brug. Deze bevindt zich op de grens van het Natura 2000-gebied Eemmeer. Er is geen informatie beschikbaar over het gebruik van de brug (i.e. verkeersintensiteit).

Conclusie

Samenvattend zijn zowel de intensiteit als de locaties van vaste bruggen gelijk gebleven. Er zijn geen nieuwe vaste bruggen bijgebouwd tijdens de vigerende beheerplanperiode.

Effect op instandhoudingsdoelstellingen

De aanwezigheid van een vaste brug kan leiden tot optische verstoring (aanwezigheid van een groot object). Dit effect zal echter minimaal zijn en over tijd zal er gewenning plaatsvinden. Het gebruik van de brug heeft een groter verstoringseffect vanwege de bijkomende effecten van geluidsverstoring, optische verstoring en verstoring door licht. Deze vormen van verstoring zijn echter lokaal en ook minimaal.

4.5 Toetsingskaders

In het beheerplan zijn enkele toetsingskaders opgenomen die dienen voor vergunningverlening voor toekomstige activiteiten. Veel toetsingskaders hebben betrekking tot meerdere meren binnen het IJsselmeergebied. De toetsingskaders geven aan hoe toekomstige activiteiten kunnen voldoen aan de randvoorwaarden die vanuit Natura 2000 worden gesteld. De toetsingskaders vormen een richtlijn en hulpmiddel voor de vergunningverlening voor nieuwe activiteiten die gedurende de beheerplanperiode worden opgestart of voor wijziging/uitbreiding van vrijgestelde bestaande (vergunningplichtige) activiteiten, of voor verlenging of uitbreidingen van reeds vergunde activiteiten. Voor Eemmeer & Gooimeer Zuidoever betreft het de volgende toetsingskaders:

- toetsingskader doorsnijding ecologische trekroutes;
- toetsingskader beroepsvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke randmeren;
- toetsingskader jachthavenuitbreidingen;
- toetsingskader voor jacht, wildbeheer en schadebestrijding;
- toetsingskader voor maaien van waterplanten.

Hieronder zal de status van het gebruik worden toegelicht en of deze uitbreidingen of nieuwe activiteiten hebben plaatsgevonden.

Doorsnijding ecologische trekroutes

Hoge obstakels zoals windturbines, hoogspanningslijnen en zendmasten kunnen negatieve effecten hebben op diverse vogelsoorten en daarmee op de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen (Rijkswaterstaat, 2017c).

Aanwezigheid en beheer van hoge obstakels zijn in het beheerplan opgenomen als categorie 0-gebruiken. Eventuele verandering in deze gebruiken worden beschreven onder paragraaf 4.4.8. 'Categorie 0-gebruiken'.

Beroepsvisserij noordelijke, oostelijke en zuidelijke Randmeren

De huidige visserijvormen in de randmeren zijn, mits ongewijzigd van aard, omvang en tijd, Wnb-vergunning vrijgesteld in het beheerplan. Wanneer de visinspanningen passen binnen de voorwaarden van het toetsingskader, dan kan dat jaar worden volstaan met een verzoek om beoordeling door het bevoegde gezag. Voor het verlenen van een vergunning is dan in ieder geval geen passende beoordeling noodzakelijk (Rijkswaterstaat, 2017c).

Een verandering van de visserij-inspanning of de vangstmethode ten opzichte van de huidige visserij dient te worden getoetst op effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en ter beoordeling te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag. Een verandering van de visserij-inspanning of vangstmethode heeft geen significant negatieve effecten wanneer deze (Rijkswaterstaat, 2017c):

- niet leidt tot een vergroting van de bijvangst van watervogels;
- niet leidt tot een effect op de beschikbaarheid van het voedsel voor visetende watervogels door vergroting van de bijvangst aan ondermaatse vis.

Op het Eemmeer & Gooimeer vinden drie vormen van beroepsvisserij plaats: aalvisserij, zegenvisserij en traditionele visserij. Eventuele veranderingen in de beroepsvisserij zijn besproken onder paragraaf 4.3 'Visserij'.

Jachthavenuitbreiding

Uitbreiding van het aantal ligplaatsen kan leiden tot een toename van het aantal schepen in het IJsselmeergebied en daarmee de drukte op het water. Dit kan leiden tot een grotere druk op beschermde natuurwaarden, met name door verstoring van rust- en foerageergebieden van de grote aantallen watervogels die jaarrond gebruik maken van het IJsselmeergebied. In het kader van de Wet Natuurbescherming (tegenwoordig Ow) dient in de aanvraag voor een Wnb-vergunning voor een uitbreiding van het aantal ligplaatsen te worden uitgesloten dat het initiatief in combinatie met andere plannen en projecten (ook uitbreidingsplannen voor andere jachthavens) significant negatieve effecten kan hebben op instandhoudingsdoelstellingen. Hieraan kan worden voldaan als in de vergunningaanvraag kan worden aangetoond dat belangrijke rust-, broed- en foerageergebieden voor vogels niet worden verstoord en er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn voor vogels die eventueel wel worden verstoord (Rijkswaterstaat, 2017c).

Gebruik van jachthavens is al een bestaand gebruik en is in het beheerplan opgenomen als categorie 0 activiteit. Het toetsingskader heeft betrekking op de uitbreiding van twee jachthavens: jachthaven Huizen en jachthaven Stichtse Brug. Beide jachthavens worden behandeld onder paragraaf 4.2.2. 'Categorie 0-activiteiten'.

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding worden gezamenlijk behandeld. Jacht in de strikte betekenis van het begrip mag alleen overdag en in het zgn. jachtseizoen plaatsvinden en slechts op een zeer beperkt aantal soorten. Bovendien is in de Flora- en faunawet (valt tegenwoordig onder de Ow) de bepaling opgenomen dat de jacht in Vogelrichtlijngebieden en in (voormalige) Beschermde of Staatsnatuurmonumenten niet is opengesteld. Wildbeheer en schadebestrijding mogen, indien de relevante ontheffingen /vergunningen zijn verleend, jaarrond en op alle tijden van de dag of nacht plaatsvinden, tenzij er in die ontheffingen /vergunningen bepalingen zijn opgenomen die hier beperkingen aan opleggen (Rijkswaterstaat, 2017c).

Jacht, wildbeheer en schadebestrijding heeft tijdens de vigerende beheerplanperiode plaatsgevonden en wordt in meer detail besproken onder paragraaf 4.4.9 'Nieuwe gebruiken'.

Maaien van waterplanten

Beroepsvaart en waterrecreanten kunnen last hebben van overmatige groei van waterplanten. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het maaien van waterplanten in de vaarroute bij overlast voor de beroepsvaart. Buiten deze routes maait Rijkswaterstaat niet. Indien andere gebruikers van het IJsselmeergebied (zoals de recreatiesector) buiten de vaarroutes overlast ervaren van waterplanten, gelegen in Natura 2000-gebieden, is het maaien ervan alleen toegestaan als aan bepaalde criteria wordt voldaan. Voor deze criteria wordt verwezen naar het vigerende beheerplan. Voor het maaien van overlast gevende waterplanten in Natura 2000 gebieden is een vergunning nodig (Rijkswaterstaat, 2017c).

Maaien van waterplanten heeft tijdens de vigerende beheerplanperiode plaatsgevonden en wordt in meer detail besproken onder paragraaf 4.4.9 'Nieuwe gebruiken'.

4.6 Samenvatting

De ontwikkelingen in intensiteit, gebruik van locaties, de naleving van randvoorwaarden en overtredingen van randvoorwaarden van alle behandelde activiteiten is samengevat in tabel 4.8.

Tabel 4.8 Samenvatting activiteiten in Eemmeer & Gooimeer. Rood = toenemende trend intensiteit of locatie, grijs = trend intensiteit of locatie onbekend.

Activiteit	Ten opzichte van de periode vóór 2017 - 2023			Effecten
Recreatie	Intensiteit	Locatie	Naleving voorwaarden/maatregelen	Effect op IHD via
evenementen (visserijdagen, zeilwedstrijden, roeiwedstrijden en strandactiviteiten) (cat. 1)	gelijk/toename, het aantal evenementen is toegenomen in het Eemmeer & Gooimeer echter onduidelijk of dit ook geldt voor het Natura 2000-gebied	onbekend, het is onduidelijk welke evenementen binnen het Natura 2000-gebied hebben plaatsgevonden	geen overige voorwaarden	verstoring
Visserij				
aalvisserij (cat. 1)	mogelijke toename, Het aantal tuigweken is toegenomen, maar vanwege verschuiving naar andere vangtuigen betekent dit niet automatisch dat ook de inspanning is toegenomen, De aanlandingen zijn toegenomen. Het aantal vergunningen is gelijk gebleven	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
zegenvisserij (cat. 1)	afname, in de periode 2018 - 2019 tot en met 2021 - 2022 heeft er geen zegenvisserij plaatsgevonden	afname, in de periode 2018 - 2019 tot en met 2021 - 2022 heeft er geen zegenvisserij plaatsgevonden	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
traditionele visserij (cat. 1)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, sterfte, bijvangst en voedselaanbod visetende vogels
Civiele activiteiten				
baggeren (havens, sluisen, vaargeul en toegangseuilen jachthavens) (cat. 1)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	bodemberoering, vertroebeling, verstoring
terreinbeheer: stranden en recreatiegebieden ten behoeve van recreanten (cat. 1)	gelijk, er zijn geen nieuwe zwemlocaties bijgekomen	gelijk, er zijn geen nieuwe zwemlocaties bijgekomen	geen overige voorwaarden	verstoring
muskusrattenbestrijding i.v.m. dijken (cat. 1)	gelijk, het aantal vangsten van omliggende waterschappen is vrijwel gelijk gebleven	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden	verstoring, bijvangst
professioneel dronegebruik (cat. 2)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	verstoring
bestaande lozingen (cat. 2)	gelijk, RWS geeft aan dat er geen grote wijzigingen hebben plaatsgevonden	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	waterkwaliteit, verontreiniging

zandwinning (cat. 1 en 3)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	geen overige voorwaarden voor categorie 1 en onbekend voor categorie 3, het ontbreekt aan gegevens	bodemberoering, vertroebeling, verstoring, voedselaanbod vogels
militair laagvlieggebied (cat. 3)	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	gelijk, de huidige locatie is niet uitgebreid en er zijn geen nieuwe locaties bijgekomen	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	verstoring
Nieuwe activiteiten				
stand up paddling	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	verstoring
kitesurfen	gelijk, kitesurfen is niet toegestaan. Er zijn enkele overtredingen voor kitesurfen waar verboden binnen het Natura 2000-gebied	n.v.t.	n.v.t.	verstoring
wingfoilen, wingsurfen en efoilen	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	verstoring
party/discoboten	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	verstoring
recreatief dronegebruik (cat. 3)	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	verstoring
populatiebeheer van standganzen	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	verstoring
maaibeheer waterplanten (cat. 3)	toename (nieuw)	toename (nieuw)	n.v.t.	waterkwaliteit, voedselbeschikbaarheid
huidig peilbeheer (cat. 3)	het peilbeheer is gewijzigd waarbij er een vergunning is verleend	het peilbeheer is gewijzigd waarbij er een vergunning is verleend	voldoende, de voorwaarden in de vergunning worden nageleefd	waterkwaliteit en beschikbaarheid en kwaliteit leefgebied
aanleg en gebruik nieuwe windturbines (cat. 3)	toename, er zijn nieuwe windparken gerealiseerd	toename, er zijn nieuwe windparken gerealiseerd	onbekend, het ontbreekt aan gegevens	verstoring en beschikbaarheid en kwaliteit leefgebied
beroepsscheepsvaart	onbekend, de sluis- en bloktellingen laten een wisselende trend zien	gelijk, er zijn geen nieuwe vaargeulen voor beroepsscheepsvaart bijgekomen	n.v.t.	verstoring
aanwezigheid van vaste bruggen	gelijk, er zijn geen nieuwe vaste bruggen bijgekomen	gelijk, er zijn geen nieuwe vaste bruggen bijgekomen	n.v.t.	verstoring

5

RESULTATEN DATA-INVENTARISATIE BEHEERMAATREGELEN

Maatregelen die in Natura 2000-gebieden worden genomen kunnen onderverdeeld worden in (1) maatregelen uit reeds vastgesteld beleid (2) aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000 (3) beheermaatregelen buiten het beheerplan en (4) regulier beheer.

5.1 Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid

In onderstaande paragrafen zijn de beheermaatregelen behandeld die in het beheerplan zijn opgenomen onder 'Maatregelen uit reeds vastgesteld beleid'. Het gaat bij alle om KRW-maatregelen die bijdragen aan Natura 2000 doelstellingen.

5.1.1 KRW-maatregelen die bijdragen aan Natura 2000 doelstellingen

Voor de KRW worden in de periode 2010 - 2021 maatregelen genomen die bijdragen aan het realiseren van de Natura 2000 doelen. In het Eemmeer & Gooimeer gaat het om:

- inzetten op duurzame visserij;
- aanleg tijdelijke luwtedam ten behoeve van waterplanten;
- BEZEM/Blauwe As (waterkwaliteitsverbetering in de Eem ten behoeve van zoöplankton).

Deze maatregelen zullen hieronder besproken worden.

Inzetten op duurzame visserij

Beschrijving en locatie maatregel

Ter voorkoming van bijvangst van kleine vis en watervogels en ter verbetering van de overleving van bijvangst van kleine vis kunnen verschillende maatregelen worden getroffen. Deze maatregelen zijn niet direct gekoppeld aan effecten op Natura 2000 instandhoudingdoelstellingen, maar zijn vanuit het oogpunt van een duurzame visserij en de Kaderrichtlijn Water wel gewenst of noodzakelijk (Rijkswaterstaat, 2017a).

Het akkoord over inzet duurzame visserij is door een brede groep stakeholders aangegaan. De verantwoordelijkheid voor duurzame visserij ligt dan ook bij de partijen gemeenschappelijk (vissers en regulerende overheden) (pers. comm. Ministerie van LNVN en RWS, 2025).

Doel maatregel

De KRW-maatregelen in relatie tot het inzetten op duurzame visserij dragen (beperkt) bij aan het bereiken van de Natura 2000 doelen, omdat dit de voedselbeschikbaarheid voor visetende vogels vergroot.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende. Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van een duurzaam quotum voor de beroepsvisserij is beschikbaar.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Deze maatregel is tijdens de vigerende beheerplanperiode uitgevoerd (RWS_Y1003). Het betreft deelname van RWS aan de visstandbeheercommissie in dit gebied ten behoeve van het stimuleren van duurzame visserij (pers. comm. RWS, 2025).

Daarnaast is er, zoals omschreven onder paragraaf 4.3.2, vier jaar lang een onderzoek uitgevoerd in het Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw om een nieuw en duurzaam quotum voor de beroepsvisserij vast te stellen. Dit onderzoek toonde aan dat de commerciële visserijdruk met de helft verlaagd moet worden. Voor verder detail wordt verwezen naar paragraaf 4.3.2.

Aanleg tijdelijke luwtedam ter behoeve van. waterplanten

Beschrijving en locatie maatregel

Dit betreft een tijdelijke maatregel om te onderzoeken of een luwtedam kon helpen om het water helder te maken (pers. comm. RWS, 2025). Hierbij zijn ook kranswieren geïntroduceerd (Deltares, 2011).

Doel maatregel

Het project was opgezet om te kijken of transplantatie van sediment met sporen van laaggroeiende kranswieren (uit de Gouwee) kon vestigen achter de luwtedam. Het doel was om versneld laaggroeiende kranswieren te introduceren in het gebied om zo het doorgroeid fonteinkruid te verdringen. Dit zou helpen om minder overlast te krijgen en minder te hoeven maaien (pers. comm. RWS, 2025).

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie bekend over het doel van de maatregel, wanneer de maatregel is uitgevoerd en het succes van de maatregel.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Ter voorbereiding van de maatregel is nadat een locatie was geselecteerd in augustus 2010 een deelkartering van waterplanten uitgevoerd als nulmeting (Deltares, 2011). In 2012 is de luwtestructuur in combinatie met het aanbrengen van sediment met kranswiersporen in het Eemmeer geplaatst (Witteveen+Bos, 2020). De maatregel is rond 2013/2014 afgerond. De gebruikte damwand is verwijderd (pers. comm. RWS, 2025).

De luwtestructuur sloeg in eerste instantie aan, maar na monitoring bleek dat de kranswieren niet zonder de beschutting van de dam konden overleven. De stroming van het water is daar te groot (pers. comm. RWS, 2025).

BEZEM/Blauwe As (waterkwaliteitsverbetering in de Eem ten behoeve van zoöplankton)

Beschrijving en locatie maatregel

Het doel van het project BEZEM (bestrijding eutrofiëring zuidelijke randmeren) is de waterkwaliteitsdoelstellingen ten aanzien van de eutrofiëringsproblematiek te formuleren (Rijkswaterstaat, 2017a).

Het project BEZEM was al in uitvoering voor de vigerende beheerplanperiode. Tijdens de vigerende beheerplanperiode zijn er dan ook geen maatregelen meer vanuit dit project uitgevoerd. Wel heeft er monitoring plaatsgevonden naar de effectiviteit van de maatregelen. Gezien het project BEZEM is opgenomen in het beheerplan zal hieronder kort worden ingegaan op het project.

Doel maatregel

De BEZEM/Blauwe As maatregelen dragen bij aan de voedselvoorziening van de slobbeend, kleine zwaan, krakeend, tafeleend en meerkoet.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er zijn gegevens bekend over het project BEZEM en wat het doel is van dit project. Concrete gegevens over de uitvoeren van de inrichtingsmaatregelen die vallen onder dit project zijn echter niet voorhanden.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

In 2006 is er een scenariostudie uitgevoerd. Hierin zijn verschillende scenario's met elkaar vergeleken, die verschillen ten aanzien van de waterkwaliteit die bereikt kan worden in 2015 en de kosten van de maatregelen die daarvoor nodig zijn. Uit deze studie kwam naar voren dat het integrale scenario het meest kosteneffectief en kansrijk is. Dit scenario bestaat uit de gecombineerde uitvoering van het reconstructieplan, verbetering van de RWZI's en inrichtingsmaatregelen in het Eemmeer. Deze inrichtingsmaatregelen bestaan uit (Rijkswaterstaat en Waterschap Vallei en Eem, 2006):

- het stimuleren van de ontwikkeling van waterplanten;
- het uitdunnen van de visserij;
- de realisatie van slibvang in het Eemmeer.

Naar aanleiding van BEZEM is afgesproken dat de gemeenten rond het Eemmeer & Gooimeer gezamenlijk een ontwikkelingsvisie gaan opstellen voor de verbetering van de waterkwaliteit en benutting van deze verbeterde waterkwaliteit. Vervolgens wordt ingezet op een optimale benutting van de verbeterde waterkwaliteit met onder andere wonen, recreëren en natuur. De verwachting was dat de maatregelen uiterlijk rond 2015 een zichtbaar ecologisch effect tot gevolg zou hebben (zie planviewer: [Randmeer: 3.3 Regionaal beleid \(planviewer.nl\)](#)). Rijkswaterstaat geeft aan dat alle regionale partijen de afgesproken maatregelen hebben gerealiseerd (pers. comm. RWS, 2025).

Uit het rapport van Witteveen+Bos (2020) blijkt dat mede door het project BEZEM het systeem in het Eemmeer zich heeft kunnen omslaan naar een helder systeem, maar met hoge waterplantenproductie. Dit was mogelijk doordat binnen het project wordt gewerkt aan nutriëntenreductie. Om de overlast van overmatige waterplantengroei aan te pakken is verdere nutriëntenreductie nodig om toe te werken aan een duurzaam helder systeem met lagere waterplantenproductie (Witteveen+Bos, 2020).

5.2 Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000

Naast de reeds behandelde beheersmaatregelen, zijn er ook nog maatregelen die in het beheerplan zijn opgenomen onder 'Aanvullende instandhoudingsmaatregelen voor Natura 2000'. Deze zullen hieronder behandeld worden.

5.2.1 Broedlocaties voor kale grondbroeders behouden

Beschrijving en locatie maatregel

In het vigerende beheerplan is opgenomen dat de maatregel is gericht op het kaal maken en houden van (potentiële) broedlocaties en het voorkómen van kolonisatie door gronddpredatoren (zoals ratten en vossen). Dit gebeurt door middel van beweiden, afgraven, plaggen, uitrasteren en het lokaliseren op eilandjes (Rijkswaterstaat, 2017a).

Doel maatregel

Voor het blijvend realiseren van de doelstelling voor de visdief is het noodzakelijk om de broedlocaties in het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever in stand te houden. De broedlocaties bevinden zich alleen in het Eemmeer (pers. comm. RWS, 2024).

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Er is informatie beschikbaar over de status van de maatregel.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Dit betreft de eilanden 'Natte Hond', 'Dwerg Stern', 'Visdief' en 'Zwarte Stern'. Het kaal maken van de eilanden 'Dwerg Stern', 'Visdief' en 'Zwarte Stern' is in voorbereiding. De twee eilanden van de 'Natte Hond' worden niet kaal gemaakt vanwege de aanwezigheid van bos van ecologische waarde. Beheer zal na uitvoering van de maatregel uitgevoerd worden door Staatsbosbeheer (pers. comm. RWS, 2025).

Het kaal houden van eilanden bij Huizen wordt niet uitgevoerd. Dit was tevens alleen opgenomen in het uitvoeringsprogramma en valt buiten het Natura 2000-gebied (pers. comm. RWS, 2025).

5.3 Beheermaatregelen buiten het beheerplan

5.3.1 Plaatsing van rasters ter behoeve van waterrietontwikkeling

Beschrijving en locatie maatregel

In het vigerende beheerplan is de volgende beschrijving opgenomen voor deze maatregel: een stuk waterriet veilig stellen tegen ganzen(vraat) door het plaatsen van rasters. Het plaatsen van de rasters wordt gefinancierd in het kader van het beschermingsproject grote karekiet (Rijkswaterstaat, 2017a).

Doel maatregel

Verbetering van het habitat van de grote karekiet.

Oordeel gegevensbeschikbaarheid en -kwaliteit

Voldoende. Er is informatie beschikbaar over de locatie van het raster en wanneer deze is geplaatst.

Uitgevoerd en niet-uitgevoerd beheer

Aan de zuidoever van het Gooimeer (binnen het Natura 2000-gebied) heeft Staatsbosbeheer enkele meters aan rasters geplaatst ten behoeve van waterrietontwikkeling in 2023 (pers. comm. RWS, 2024). Het gaat in totaal om twee locaties: op *locatie 1* - 80 meter en op *locatie 2* - 125 meter (afbeelding 5.1). Het raster is geplaatst door een aannemer van de Vogelbescherming die al meer van deze rasters geplaatst heeft. Onder water blijft er ruimte voor dieren om onderdoor te zwemmen, het gaas rijkt dus niet tot op de bodem. De effectiviteit van het raster wordt gemonitord en beheer van het raster wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer (pers. comm. RWS, 2025).

Afbeelding 5.1 Locatie 1 en 2 voor plaatsing raster. Bron: Staatsbosbeheer 2023

5.3.2 KRW-maatregelen buiten het beheerplan

Vanuit de KRW zijn er nog drie maatregelen die niet zijn opgenomen in het beheerplan, maar wel kunnen bijdragen aan het realiseren van de Natura 2000 doelen. Het gaat om de volgende maatregelen (pers. comm. RWS, 2025):

- onderzoek eutrofiëeringsindicatoren bodem en zwevende stof (Y1013). Deze maatregel is in 2019 uitgevoerd;
- lokale herinrichting oevers Randmeren Zuid (x2279). De verkenning, planuitwerking en het onderzoek is uitgevoerd in 2019;
- lokale herinrichting oevers Randmeren Zuid (x2219-d). Dit betreft een aangepaste maatregel ten opzichten van wat er uit de verkenning kwam bij maatregel x2279 (zie maatregel hierboven). De planstudie is in 2024 afgerond en de uitvoering is in voorbereiding. De uitvoering zal bestaan uit het aanleggen van een luwtezone met oevervegetatie. De luwtezone wordt volgens planning in 2027 aangelegd.

De maatregel is gericht op kleine ongewervelde dieren en vissen die op en tussen waterplanten leven. Hier kunnen indirect visetende vogels van profiteren ([Eemmeer: aanleg luwtezone voor planten en dieren](#)).

5.4 Regulier beheer

Naast de specifieke beheermaatregelen draagt het reguliere beheer (dagelijkse werkzaamheden van beheerders, zoals maaien, het verwijderen van struweel, onderhoud) bij aan de instandhoudingsdoelstellingen van het Eemmeer & Gooimeer. Dergelijk beheer wordt door diverse partijen uitgevoerd. Rijkswaterstaat geeft het volgende aan (pers. comm. RWS, 2024):

- in het Eemmeer, parallel aan de A27, ligt een teensloot waar sinds jaren de exoot grote waternavel voorkomt. In 2021 is een schoonmaakactie vanuit RWS uitgevoerd. In de herfst van 2024 is er weer een melding over ontvangen. De grond is in eigendom van SBB en de teensloot loopt uit in het randmeer.

Er is echter geen compleet overzicht van het reguliere beheer dat wordt uitgevoerd.

5.5 Samenvatting beheer

In tabel 5.1 is de status van de beheermaatregelen, uitgelicht beheer en regulier beheer in het Eemmeer & Gooimeer samengevat.

Tabel 5.1 Status van de beheersmaatregelen in het Eemmeer & Gooimeer, uitgelicht beheer en regulier beheer met aanbevelingen voor de volgende beheerplanperiode

Beheermaatregelen	Uitgevoerd	Gericht op IHD	Verantwoordelijke partij
inzetten op duurzame visserij	ja	visetende vogels	Gemeenschappelijke partijen (vissers en regulerende overheden)
aanleg tijdelijk luwtedam ten behoeve van waterplanten	ja	waterplanteters	Rijkswaterstaat
bezem/blauwe as	ja	slobeend, kleine zwaan, krakeend, tafeleend en meerkoet	Onbekend
broedlocaties voor kale grondbroeders behouden	in voorbereiding	grondbroeders	Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat en Noord Holland
plaatsing van raster ter behoeven van waterrietontwikkeling	ja	grote karekiet	Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat
onderzoek eutrofiëringsindicatoren bodem en zwevende stof	ja	onbekend	Rijkswaterstaat
lokale herinrichting oevers randmeren zuid	in voorbereiding	oevergebonden soorten	Rijkswaterstaat

6

BRONNENLIJST

- 1 Arcadis (2023a). Zwemwaterprofiel Zilverstrand.
- 2 Arcadis (2023b). Zwemwaterprofiel Surfstrand Almere.
- 3 Arcadis (2023c). Zwemwaterprofiel strand Gooierhoofd-Zomerkaade.
- 4 Arcadis (2023d). Zwemwaterprofiel Harderwijkerzand.
- 5 Arcadis (2024a). Zwemwaterprofiel Recreatiepark 't Kleine Zeetje.
- 6 Arcadis (2024b). Zwemwaterprofiel Beachstrand Eemhof.
- 7 Arcadis, One Architecture en Smartland (2023). Ruimtelijke verkenning IJsselmeergebied. Eindrapport.
- 8 ATKB (2025). Onderzoek effecten hoekwantvisserij seizoen 2024 rapportage.
- 9 Baptist, H., S. Tatman, T. van Kessel, G. van Moorsel, Z-B Wang, P. Erfteijer (2006). Habitattoets: effecten bagger- en stortactiviteiten ten behoeve van havenonderhoud in Zeeuwse wateren. WL | Delft Hydraulics, Ecologisch Adviesbureau Henk Baptist, Ecosub.
- 10 Beemster, N., de Roder, F. E., Hoekema, F., en van der Hut, R. M. G. (2012). *Broedvogels in de moeraszone van de Oostvaardersplassen in 2005-2011 met een overzicht van langjarige ontwikkelingen* (AenW-rapport 1702).
- 11 Brisson-Curadeau, É., Bird, D., Burke, C., Fifield, D. A., Pace, P., Sherley, R. B., en Elliott, K. H. (2017). Seabird species vary in behavioural response to drone census. *Scientific reports*, 7(1), 17884.
- 12 Bureau Waardenburg & Witteveen+Bos (2008). Voortoets bestaand gebruik Natura 2000 gebieden IJsselmeergebied. In opdracht van Rijkswaterstaat Waterdienst.
- 13 Delares (2011). Trends en ontwikkelingen in ecologie en waterkwaliteit van het Eemmeer.
- 14 Deltares (2024). Kennis voor Zandwinstrategie IJsselmeergebied. Accumulatie van voedingsstoffen in putten en tijdelijke effecten.
- 15 Derks, E.T. en P.A.D.M. Wijmans, 2022. Visstandonderzoek Zuidelijke Randmeren 2018- 2022 Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw. Sportvisserij Nederland en Sportvisserij MidWest Nederland, Bilthoven/Heiloo.
- 16 Drever, M. C., Chabot, D., O'Hara, P. D., Thomas, J. D., Breault, A., en Millikin, R. L. (2015). Evaluation of an unmanned rotorcraft to monitor wintering waterbirds and coastal habitats in British Columbia, Canada. *Journal of Unmanned Vehicle Systems*, 3(4), 256-267.
- 17 Eerden, V., en Voslamber, B. (1995). MASS FISHING BY CORMORANTS *Phalacrocorax carbo sinensis*.
- 18 FBE Noord-Holland (2021). Ruivangsten rapportage 2021. Samenwerkingscollectief ruivangsten. Haarlem.
- 19 FBE Noord -Holland (2023). Ruivangsten rapportage 2022. Samenwerkingscollectief ruivangsten.
- 20 Foppen R.P.B., Lemaire, A.J.J., van Kleunen A.F. en van Roomen, M. (2009). Voortoets landelijke Natuurbeschermingswetvergunning militaire vliegactiviteiten: Vogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland. SOVON-informatierapport 2009/10. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- 21 Gedeputeerde Staten van Utrecht (2024). Instemming met Definitief Besluit Verlenging en Wijziging Natura 2000 beheerplan Eemmeer & Gooimeer-Zuidoever.
- 22 Gooi en Vecht (n.d.). Eiland Dode Hond. [Eiland Dode Hond | Visit Gooi en Vecht \(visitgooivecht.nl\)](https://www.visitgooivecht.nl)
- 23 Jarrett, D., Calladine, J., Cotton, A., Wilson, M. W., en Humphreys, E. (2020). Behavioural responses of non-breeding waterbirds to drone approach are associated with flock size and habitat. *Bird Study*, 67(2), 190-196.
- 24 Jeninga, S.K., van der Vliet, R.E. (2019). Handleiding drones boven Natura 2000-gebieden. Rapport 19-206. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- 25 Krijgsveld, K. L., Klaassen, B., en van der Winden, J. (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoring gevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel, 1.

- 26 Lensink R., Aarts, B.G.W. en Anema, L.S. (2011). Bestaand gebruik kleine luchtvaart en beheerplannen Natura 2000.
- 27 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2018). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2017.
- 28 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2019). Verslag over de werking van het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen in 2018.
- 29 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2020). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2019.
- 30 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2022). EU regelgeving voor drones.
- 31 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2023). MIRT Overzicht 2023.
- 32 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2024). Factsheet KRW Zuidelijke randmeren waterkwaliteitsportaal, tussentijdse versie, 10 september 2024.
- 33 Omroep Flevoland (2022). Laatste turbine Windpark Zeewolde geplaatst. [Omroep Flevoland - Nieuws - Laatste turbine Windpark Zeewolde geplaatst.](#)
- 34 Platform IJsselmeergebied (2024). Platform IJsselmeergebied Magazine Nr. 13, juli 2024.
- 35 Provincie Flevoland, provincie Noord-Holland en Nederlandse Kitesurf Vereniging (2021). Toekomstbeeld Kitesurfen in het IJsselmeergebied Rust voor vogels, en ruimte voor kitesurfers.
- 36 Reintsma, K. M., McGowan, P. C., Callahan, C., Collier, T., Gray, D., Sullivan, J. D., en Prosser, D. J. (2018). Preliminary evaluation of behavioral response of nesting waterbirds to small unmanned aircraft flight. *Waterbirds*, 41(3), 326-331.
- 37 Rijkswaterstaat (2017a). Natura 2000 beheerplan IJsselmeergebied 2017 - 2023. Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.
- 38 Rijkswaterstaat (2017b). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2016.
- 39 Rijkswaterstaat (2018). Peilbesluit IJsselmeergebied.
- 40 Rijkswaterstaat en Waterschap Vallei en Eem (2006). Bezem: Eerlijk Helder Water. Eindrapport.
- 41 Rijkswaterstaat (2021). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2020.
- 42 Rijkswaterstaat (2022). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2021.
- 43 Rijkswaterstaat (2023). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2022.
- 44 Rijkswaterstaat (2024). Rapport toetsing realisatiecijfers vervoer gevaarlijke stoffen over het water aan de risicoplafonds Basisnet. Jaar: 2023.
- 45 RPS, Tauw en KWR (2019). Zwemwaterprofiel Naarderbos.
- 46 Schotanus, J., Verschuur, X., Tulp, I., en Tangelder, M. (2022). Visserij en ecologische effecten in de Zuidwestelijke Deltawateren: een quickscan naar verschillende vormen van visserij en schelpdierkweek in de Zuidwestelijke delta en de bestaande kennis over ecologische effecten (No. C089/22). Wageningen Marine Research.
- 47 Sportvisserij MidWest Nederland (2012) Visplan Zuidelijke Randmeren 2012.
- 48 Staatscourant (2016). Aanvraag van Coöperatie Gastvrije Randmeren om een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet, Rijkswaterstaat. Nr. 9298, 25 februari 2016.
- 49 Staatscourant (2024). Kennisgeving besluit vergunning Waterwet (Wtw) RWS-2024/2910. Nr. 2958, 26 januari 2024.
- 50 Stichting maaien waterplanten randmeren (2018). Verslag maaiseizoen 2018.
- 51 Stichting maaien waterplanten randmeren (2019). Verslag maaiseizoen 2019.
- 52 Stichting maaien waterplanten randmeren (2020). Maai- en activiteitenverslag 2020.
- 53 Stichting maaien waterplanten randmeren (2021a). Maai- en activiteitenverslag 2021.
- 54 Stichting maaien waterplanten Randmeren (2021b). Fundamentele bouwstenen voor integrale inrichting van de Randmeren deel 1.
- 55 Stichting maaien waterplanten randmeren (2022). Maai- en activiteitenverslag 2022.
- 56 Sweco (2017). Milieueffectrapport Peilbesluit IJsselmeergebied.
- 57 Tauw (n.d.). TAUW begeleidt provincie Noord-Holland bij nieuwe vaarverbinding Vecht-Gooimeer.
- 58 Tauw en RPS (2020a). Zwemwaterprofiel Strand Voorland Stichtsebrug.
- 59 Tauw en RPS (2020b). Zwemwaterprofiel Laakse Strand.

- 60 Tien, N., de Bruijn, P., Cheng, C., Dammers, M., Molenaar, P., Kwakman-Schilder, K., .. en Volwater, J. (2023). Aanvullend onderzoek aan de biologie en visserij van snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem: Gericht op de beheerstrategieëvaluatie voor de visserij op het IJsselmeer/Markermeer (No. C002/23). Wageningen Marine Research.
- 61 't Raboes (n.d.). Ligplaatsen huren. [Ligplaatsen huren | Ligplaatsverhuur | Jachthaven 't Raboes](#).
- 62 Unie van Waterschappen (2020). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2019.
- 63 Unie van Waterschappen (2021). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2020.
- 64 Unie van Waterschappen (2024). Muskusratten en Beverratten Jaarverslag 2023.
- 65 van Breugel (2022). Visplan Zuidelijke Randmeren 2022-2024. VBC Zuidelijke Randmeren, Heiloo.
- 66 van der Beek (2020). Stand van zaken revitalisatie haven de Dode Hond. [Stand van zaken revitalisatie haven de Dode Hond | Gastvrije Randmeren](#).
- 67 van der Hut, R.M.G. & Heerink, P. (2025, in prep.). Ecologische evaluatie Natura 2000-beheerplannen. Evaluatie Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever.
- 68 van Dijk, P. (2023). Spakenburg en Eemdijk krijgen vrijer uitzicht over Eemmeer: windmolens worden afgebroken. [Spakenburg en Eemdijk krijgen vrijer uitzicht over Eemmeer: windmolens worden afgebroken | Amersfoort | destentor.nl](#).
- 69 van Emmerik, W. en van Aalderen, R. (2018). Stille lente. Effect van microverontreinigingen op vissen. Visionair, nr. 48.
- 70 van Goethem, J. en van der Hut, R.M.G. (2017). Passende beoordeling faunabeheer in Utrechtse Natura 2000-gebieden. Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. AenW-rapport 2225 Altenburg en Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- 71 van Riel, M., Verdonschot, R., en Verdonschot, P. (2021). Systeemanalyse van het IJsselmeergebied: verkenning van de water- en stoffenstromen in het IJsselmeergebied voor de toepassing in een systeemanalyse. Zoetwaterecosystemen, Wageningen Environmental Research.
- 72 van Rijssel, J. C., van Keeken, O. A., en de Leeuw, J. J. (2023). Vismonitoring Rijkswateren tot en met 2022: Deel I: Toestand en trends. (Wageningen Marine Research rapport; No. C079/23), (RWS rapport; No. nr: BM 23.21). Wageningen Marine Research. <https://doi.org/10.18174/643147>.
- 73 Verbeek, R. G., ten Brink, D.J., Turlings, L.G., Prinsen, H.A.M., Anema, L.S.A. (2011). Inventarisatie bestaand gebruik IJsselmeergebied. Geactualiseerd overzicht ten behoeve van het beheerplan Natura 2000 voor het IJsselmeergebied. Bureau Waardenburg en Witteveen+Bos.
- 74 Visserij Nieuws (2024). Meer grote vrouwelijke aal in het IJsselmeer en Markermeer. [Meer grote vrouwelijke aal in het IJsselmeer en Markermeer - Nieuws voor de visserijsector in Nederland en België](#)
- 75 Waterrecreatie Advies (2014). Recreatietoervaart in het IJsselmeergebied. De kwaliteit van jachthavens, watersportkernen en bestedingen, de mening van 787 passanten en ligplaatshouder.
- 76 Waterrecreatie Advies (2020a). Onderzoek havens en waterrecreatie gemeente Gooise Meren. Bouwsteen voor de kustvisie 'Aan de Gooise Kust'. Concept.
- 77 Waterrecreatie Advies (2020b). Update prognose ontwikkeling recreatievaart in 2030, 2040 en 2050. Inclusief passagiersvaart en gevolgen Corona.
- 78 Waterrecreatie Nederland (2019). Nieuwe vaarroute naar eiland 'de Dode Hond' in Eemmeer.
- 79 Waterschap Amstel Gooi en Vecht (n.d.). Dagelijks bestuur heeft voorkeur voor locatie Huizen. [Dagelijks bestuur heeft voorkeur voor locatie Huizen | Waterschap AGV](#).
- 80 Watersportverbond, Stichting Het Blauwe Hart, Vogelbescherming Nederland, Hiswa, Sportvisserij Nederland, Vereniging van Beroepschartervaart (2016). Gedragscode recreatie IJsselmeergebied.
- 81 Wijsman, J. W. M., & Goudswaard, P. C. (2015). Passende Beoordeling vaste vistuigvisserij in de Oosterschelde (IMARES rapport C127/15; p. 69). IMARES, Wageningen University and Research.
- 82 Wilhelm, M. F., van der Vliet, R., Tempelman, D., en Hop, J. (2016). Invloed zwevend stof op voorkomen van Vogels, Vissen en Benthos in de Grevelingen (Nr. 1244757). TAUW.
- 83 Windenergie-nieuws (2024). Marktconsultatie voor sanering oude windturbines Windpark Zeewolde gestart. [Marktconsultatie voor sanering oude windturbines Windpark Zeewolde gestart | Windenergie Nieuws](#).
- 84 Witteveen+Bos (2024). Programma Zandwinning IJsselmeergebied 2025 - 2050.
- 85 Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg (2011a). Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied fase I. Referentie: RW 1664-153/strg/028. In opdracht van Rijkswaterstaat Ministerie van ELenl.

- 86 Witteveen+Bos en Bureau Waardenburg (2011b). Nadere effectenanalyse huidige activiteiten IJsselmeergebied fase II. Referentie: RW 1664-237/strg/028. In opdracht van Rijkswaterstaat Ministerie van ELenI.
- 87 Witteveen+Bos (2020). Waterplantenoverlast Gooi- en Eemmeer. Ecologische systeemanalyse en aanbevelingen voor optimalisatie van het waterplantenbeheer.
- 88 Witteveen+Bos (2023). Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Plan-MER bij Programma Zandwinning IJsselmeergebied 2025 - 2050.

Bijlage(n)

BIJLAGE: INFORMATIEBIJENKOMST 9 NOVEMBER 2022

I.1 Lijst met deelnemende partijen

Tabel I.1 Overzicht van deelnemende partijen aan de informatiebijeenkomst op 9 november 2022

Deelnemende partijen	
Altenburg en Wymenga	RVO
coalitie Blauwe Hart Natuurlijk	RWS
coöperatie Gastvrije Randmeren	RWS - CIV
defensie	RWS - MN
HISWA-RECRON	RWS - VWM
IJsselmeervereniging	Sportvisserij Nederland
It Fryske Gea	Staatsbosbeheer
landschapsbeheer Flevoland	Vogelbescherming
natuurmonumenten	Waterrecreatie Advies
Nederlandse Kitesurf Vereniging	Watersportverbond
Nederlandse Vereniging van Toerzeilers	Werkgroep Calutra
omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV)	Witteveen+Bos
omgevingsdienst Fryslân	Zoogdierverseniging
provincie Flevoland	
provincie Fryslân	
provincie Gelderland	
provincie Noord-Holland	
provincie Overijssel	
provincie Utrecht	

I.2 Informatiebehoefte per partij

Tabel I.2 Informatiebehoefte per partij (informatiehouder) Onderstaand omvat het overzicht met alle benaderde partijen voor het gehele IJsselmeergebied

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
belangenverenigingen recreatieluchtvaart (KnvVL)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
ffetsveer Eemlijn	Eemmeer- en Gooimeer Zuidoever	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	IJsselmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), Bestaande Lozingen, Recreatie, Sport- en Beroepsvisserij, Zwemlocaties, Zwerfafval, Handhaving en Vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
gastvrije Randmeren	Eemmeer- en Gooimeer Zuidoever, Veluwerandmeren	beheer en onderhoud van eilanden, Maaibeheer, Recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
HISWA-RECRON	alle	maaibeheer waterplanten ter behoeve van. recreatie, Recreatievaart gemotoriseerd en Zeilvaart, Kanoën, Kajakken, Roeien, Windsurfers, Waterskiën	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	IJsselmeer, Markermeer-IJmeer	inspecties, Beheer en onderhoud van dijken, (Voor)Oevers, Havenhoofden, Stijgers en overige kunstwerken, Sluizen, Baggeren , Maatregelen blauwalgbestrijding, Bestaande lozingen, Aanwezigheid gemalen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
It Fryske Gea (IFG)	IJsselmeer	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 8 maart 2023
It Fryske Gea (IFG) - Handhaving	alle	handhaving	interview 17maart 2023
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILenT)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes), Dronegebruik (professioneel en recreatief)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
IVN Overijssel	alle	zwerfafval	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
kitesurfvereniging NL	alle	kitesurfen	website
KNRM	alle	activiteiten reddingsbrigade	interview 10 februari 2023

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
KNRB	alle	roeien	interview 9 maart 2023
LVNL	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
marker Wadden Bezoeken	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	website
ministerie Infrastructuur en Waterstaat (IenW)	alle	recreatief vliegverkeer (ballonvaren, paramotors, paragliden, kleine vliegtuigjes)	interview 13 februari 2023
ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	alle	beroepsvisserij	interview 23 maart 2023
natuurmonumenten	alle	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 3 maart 2023
Nederland Schoon	alle	zwerfafval	website
Nederlandse Waterski en Wakeboard Bond	alle	waterski en wakeboard	website
NVWA	alle	Beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV)	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	dronegebruik (professioneel en recreatief), bestaande lozingen, recreatie, sport- en beroepsvisserij, zwemlocaties, zwerfafval, handhaving en vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst IJsselland	Zwarte Meer	dronegebruik (professioneel en recreatief), bestaande lozingen, recreatie, sport- en beroepsvisserij, zwemlocaties, zwerfafval, handhaving en vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Noord-Holland Noord	IJsselmeer, Markermeer-IJmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), bestaande lozingen, recreatie, sport- en beroepsvisserij, zwemlocaties, zwerfafval, handhaving en vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Noord-Veluwe	Veluwerandmeren	dronegebruik (professioneel en recreatief), bestaande lozingen, recreatie, sport- en beroepsvisserij, zwemlocaties, zwerfafval, handhaving en vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
omgevingsdienst Noordzeekanaal	Markermeer-IJmeer	dronegebruik (professioneel en recreatief), bestaande lozingen, recreatie, sport- en beroepsvisserij, zwemlocaties, zwerfafval, handhaving en vergunningen	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
PDOK	alle	aanwezigheid windturbines	website
provincie Flevoland	alle	natuurbeheer, sluzen, windturbines, zwem- en recreatiestranden, recreatievaart, vergunningen en handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
Provincie Fryslân	IJsselmeer	natuurbeheer, sluizen, windturbines, zwem- en recreatiestranden, recreatievaart, vergunningen en handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Gelderland	Veluwerandmeren	natuurbeheer, sluizen, windturbines, zwem- en recreatiestranden, recreatievaart, vergunningen en handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Noord-Holland	Ketelmeer- Vossemeer, Zwarte Meer	natuurbeheer, sluizen, windturbines, zwem- en recreatiestranden, recreatievaart, vergunningen en handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
provincie Utrecht	Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	natuurbeheer, sluizen, windturbines, zwem- en recreatiestranden, recreatievaart, vergunningen en handhaving	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
reddingsbrigade	alle	activiteiten reddingsbrigade	interview 10 februari 2023
rederij Volendam Marken Express	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
rederij Navigo: Amsterdam Pampus Muiderslot	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI)	alle	kabels en leidingen	interview 1 maart 2023
Rijksvastgoedbedrijf voor Defensie	alle	militaire activiteiten: schietterrein, militair laagvlieg gebied en -corridor	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Rijkswaterstaat - Waterkamer	alle	waterbeheer	interview 14 maart 2023
Rijkswaterstaat MN - Ecologie	alle	beheer, Abiotiek, Biotiek	interview 16 maart 2023
Sovon	alle	bopulatioestand en -trends	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
sportvisserij MidWest Nederland	Veluwerandmeren, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	sportvisserij	interview 18 april 2023
sportvisserij Nederland	alle	sportvisserij	interview 7 maart 2023
staatsbosbeheer	alle	beheer, abiotiek, biotiek	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
STRAVA	alle	recreatie: watersporten	website
Tennet	alle	hoogspanningsleiding	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Unie van Waterschappen	alle	muskusrattenbestrijding	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Varendoejesamen.nl	alle	recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Veer Enkhuizen Stavoren Urk	IJsselmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	interview 9 december 2022
veerboot naar Pampus	Markermeer-IJmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Veluwerandveer	Veluwerandmeren	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
vissersbond	alle	beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
voetveer Enkhuizen Medemblik	IJsselmeer	beheer en onderhoud van (aanleginrichting) veerdiensten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
vogelbescherming (Wetlandwachten)	alle	verstoring	interview 15 maart 2023
vaterrecreatie Advies	alle	recreatie	interview 14 februari 2023
vaterrecreatie NL	alle	recreatie	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Amstel, Gooi en Vecht	Markermeer-IJmeer, Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluisen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Drents Overijsselse Delta	Zwarte Meer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluisen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact

Informatiehouder	Gebieden	Informatiebehoefte	Manier van contact
waterschap Vallei en Veluwe	Veluwerandmeren, Ketelmeer en Vossmeeer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluisen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
waterschap Zuiderzeeland	Markermeer-IJmeer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluisen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
wetterskip Fryslân	IJsselmeer	inspecties, beheer en onderhoud van dijken, (voor)oevers, havenhoofden, stijgers en overige kunstwerken, sluisen; baggeren; maatregelen blauwalgbestrijding; lozingen; gemalen; exoten	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
Wageningen Marine Research	alle	beroepsvisserij	kort telefonisch gesprek/vooral mailcontact
WSV De Harder	Veluwerandmeren	waterski en wakeboard	interview 15 maart 2023
zoogdierenvereniging	alle	toestand en trends	interview 1 januari 2023

